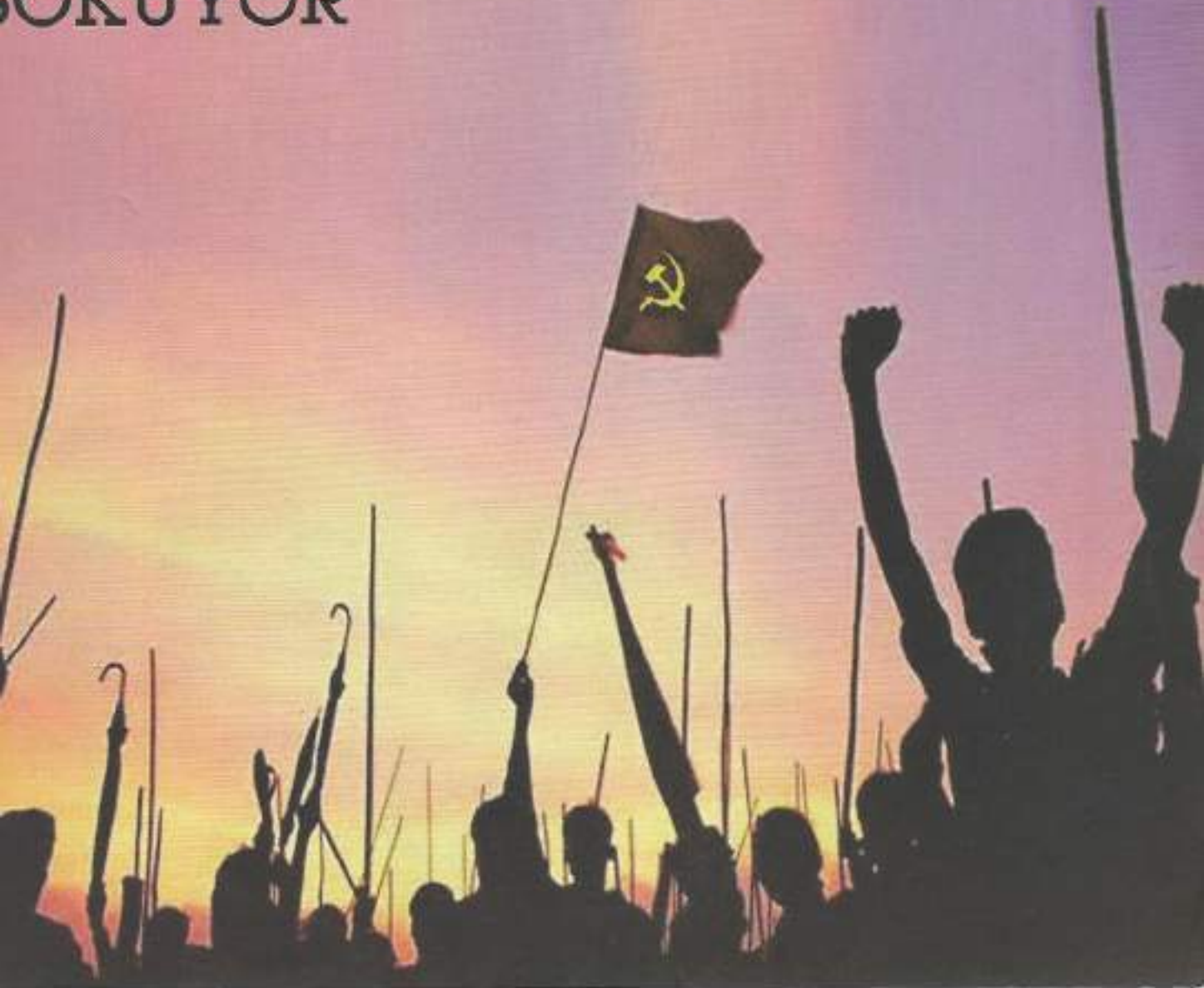

ALTINÇAĞ'ın ŞAFAĞI NEPAL'den SÖKÜYOR

43. sayımızda da dünyada ve ülkemizde yaşanan birçok konuyu ele aldık. Kapitalist- emperyalist dünya sisteminin yarattığı yıkım ve tahribatların çokluğu tüm sorunları sayfalarımızda irdeleme şansı tanımıyor. Bundan kaynaklı sayfalarımızda ne kadar çok konu işlense de, hâkim sınıflar eliyle yaratılan suni gündemlerin çokluğu ve bilgi kirliliğinin ulaştığı seviye karşısında belirli eksiklerin olması kaçınılmaz hale geliyor. Bu konuda en etkin çözümün bilimsel sosyalizmi kavramak, ideolojik- politik seviyeyi arttırmak ve gerici saldırılara karşı bulunduğumuz her alanda çetin bir ideolojik mücadele yürütmek olduğu inancındayız.

Bu çaba ancak kolektif bir emek ve iradeyle birleştiği vakit özgür bir dünya ve yeni insanı yaratma mücadelesini geliştirebilir. Özgür Düşün kolektifi dün olduğu gibi bugün de çalışmalarını halk gençliğinin gelişimine hizmet etme temelinde ele almaya devam ediyor. Bu gelişim er ya da geç, uzun ve dolambaçlı yollardan geçerek özlemine çektiğimiz yeni demokratik bir cumhuriyetle taçlanacak. Kapitalist- emperyalist dünya sisteminin yarattığı çözümsüzlükler, Nepal halkının iktidar yürüyüşünde olduğu gibi hâkim sınıflar eliyle değil, bizzat ezilen dünya halklarının iktidar mücadelesiyle çözülecek!

İNDEKİLER

1	YENİ BİR NEPAL...	38	SOSYOLOJİK DÜŞÜN
3	DGH'DEN	44	FUAT ERCAN'LA RÖPORTAJ
3	ABD TİPİ ÇETEDEN AB(D) TİPİ...	50	ROBINSON CROUSE VE ...
2	ÖZELLEŞTİ GÜZELLEŞTİ Mİ?	56	HAPİSHANEDEN HAPİSHANEYE
3	GÖZETİM TOPLUMU	57	EKONOMİ POLİTİK
0	EMEĞİN KARAKTERİ	60	SİSTEMİN ÖSS ÇIKMAZI
5	KAYPAKKAYA	63	ÖYKÜ/ ÇINAR VE SİZ

Özgür Düşün

urdusunkolektifi@hotmail.com

ONE OLALIM-ABONE BULALIM
UYALIM-OKUTALIM

İçerik Abonelik: 15 YTL
Yurtdışı Abonelik: 6 Ayık: 40 Euro
12 Ayık: 80 Euro

KARDELEN BASIM-YAYIM REKLAM GÖSTERİ ORGANİZASYON LTD. ŞTİ.
Sahibi ve Yazışları Müdürü: Hakan ERTEN Yayın Türü: Yayıncılık-Süreli
Yönetim Yeri: Katip Mustafa Çelebi Mah. Tel Sok. No: 20/2 Beyoğlu-İSTANBUL
Tel: (0212) 243 91 94 Dizi: Kardelen Yayıncılık

Kocaeli İribat Bürosu: Belediye İşhanı D Blok Kat: 8 No:15 KOCAELİ
Baskı: Kayhan Matbaacılık: Davutpaşa Cad. Güven Sarayı Sitesi D Blok No: 134 Topkapı/İst.

Hesap Numarası: Serpil KARAKAYA:
İş Bankası İstanbul Parmakkapı Şubesi 1042 0677147

YENİ BİR NEPAL YENİ BİR DÜNYA

Yirmi birinci yüzyılın ilk fırtınası Nepal'de kopuyor. Nepal Komünist Partisi (Maoist)'in 1996'da başlattığı Halk Savaşı ateşi, kısa sürede bütün Nepal'e yayılıp muazzam bir kitlesel gücü ardına alarak gerici krallığı ve sahip olduğu 239 yıllık monarşiyi tarihin çöplüğüne göndermeye muktedir oldu. Kuşkusuz bu gelişme dolambaçlı, zor ve çetin bir mücadeleyi, mücadele içerisinde bedel ödeyen halk evlatlarını artlarında bırakarak mümkün olabildi. Bedelli ödenmemiş hiçbir kazanım olmayacağı, devrimci zorun yasası olarak Nepal'de bir "Cumhuriyet"e ancak devrimci bir halk savaşı neticesinde ulaşılabileceği gerçeği, sürecin daha başında Maoistler tarafından görülmüştü. İşte bu gerçeklikten dolayıdır ki halkın güçlü desteğiyle NKP(M) devrimci süreci başlattı ve kısa sürede ABD'nin "terörist örgütler" listesine girmeye layık görüldü. Bugün ise "Hak verilmez, alınır!" şiarının gerçekliği bir kez

daha Asya'nın göbeğinde, dünyanın çatısı Everestler'de kanıtlanmış oldu.

Şimdi, bütün dünyanın gözü Asya'nın bu yoksul ülkesindeki gelişmelere çevrilmiş durumda. Gelişmelerin ne yönde olacağına önümüzdeki günlerde tanık olacağız. Bu olay kuşkusuz uluslararası arenada muhataplarını bulan bir ilgiyle izleniyor. Bölge halkları Nepal'in yaktığı ateşin sıcaklığını kendi coğrafyalarına yayma isteğini her geçen gün daha çok sahipleniyor. Asya'nın bozkırlarının tutuşmaya hazır durumu ise gericiileri ve emperyalist yayımcıların tedirgin etmeye yetti bile. Daha devrimci savaşın ilk yıllarında Nepal'li devrimcilere düşmanlıklarını monarşiye silah ve para yardımıyla bulularak gösteren emperyalist-

devrimci zor ile halkı savuşturma ve iktidarlaştırma pratiği onlara göre modası geçmiş eski bir heves iken Nepal'li "balda çıplaklar"ın devrimci savaşı da ne oluyor? Nepal'in devrimci rotası reformistleri Nepal'de kendi çizilerine uygun "devrimci" aramaya zorlamaktadır. Öyle ki, Evrensel Gazetesi bugüne henüz varılmamışken, dört yıl önce Nepal'deki gelişmeleri "öğrenmek" için savaşın kumandasındaki NKP(M) ile değil, revizyonistliği ve halk savaşı karşılığı tescilli NKP (Birlik Merkezi/Maşal) ile röportaj yapmayı tercih etmiş; nasıl ki ABD NKP(M) için "terörist" belirlemesinde bulunmuşsa, Maşal'da aynı tespiti Evrensel aracılığıyla kamuoyuna sunmuştu. Amaç Nepal'deki gelişmeleri aktarmak değil de dev-

rimci savaşa düşmanlık olunca bu anlaşılır bir şeydir. Anlaşılabilir bir diğer şey ise reformizmin devrim ve devrimci savaşa olan tahammülsüzlüğüdür.

Bugün yeni gelişmeler içerisindedir. FARC lideri Manuel Marulanda'nın yaşamını yitirmesinin ardından, Hugo Chavez'in, reformistlerimizin çok hoşuna gidecek olan açıklamaları geldi: "Kolombiya'nın demokratik yollarla seçilmiş yönetimini devirmeye çalışmak meşru değil. Gerilla savaşı tarih

ler, Hindistan yayımcılığını hep hazırda tuttular. Bu durumda kuşkusuz Asya'nın ve dünyanın diğer halklarının enternasyonal dayanışması önemli bir yerde durmaktadır ki bu dayanışmanın en önemli parçası kendi ülkelerindeki devrimci savaşı boyutlandırmaktan geçiyor.

Reformizmin turnusol kağıdı:Nepal

Morales'in, Chavez'in icraatlarını ballandıra ballandıra anlatmaktan zevk alan bir çok çevrenin, Nepal karşısındaki suskunluğu ve dudak bükmesi ideolojik bir rahatsızlıktan ileri gelmektedir. Öyle ya,

oldu. FARC, imparatorluğun (ABD) bize yönelik tehdidinde bahane olarak kullanıldığını bilmelisin. FARC'ın dağlarda tuttuğu herkesi serbest bırakmasının zamanının geldiğine inanıyorum. Bu, insani bir adım, bir işaret olur, karşılığında da hiçbir şey istenmemeli, hiçbir şey. FARC'ın yeni liderine şimdi benim teklifim bu."

Chavez gerilla savaşının tarih olduğuna herkesi inandırmaya çalışırken NKP(M) önderlerinden Baburam Bhattarai'nin açıklaması söze gerek bırakmıyor: "Oy için mermileri kullanmaktan vazgeçtiğimiz doğru değildir. Biz oyu ve mermileri bu devrimde birlikte kullandık." □

YDG'NİN DGH'YE İLİŞKİN DÜŞÜNCELERİ ÜZERİNE...

Bu yazı, Yeni Demokrat Gençlik (YDG) dergisinin Nisan 2008 tarih-

li sayısında Demokratik Gençlik Hareketi'nin (DGH) siyasal doğrultusuna ve örgütsel yapılanmasına dair kalemle alınan "DGH nereye gidiyor?" başlıklı çalışmada dile getirilen haksız eleştirileri ve son derece hatalı yaklaşımları tartışmak, bunların neticesinde kamuoyunda oluşabilecek soruları, DGH'nin görüşleri ve temel belgeleri ekseninde gidermek maksadıyla hazırlanmıştır.

YDG'nin yayımlanmış olduğu çalışma, her ne kadar DGH'nin "Genç-Sen"e dair yaklaşımına değinmeyeceğini iddia etmiş olsa da öncelikle, DGH'nin bugün öğrencilik alanında öne sürülen bir proje olarak "sendika"nın yerini alamayacağına ilişkin düşüncelerinden bahsetmektedir. Akabinde, ilgili çalışma, bu temel üzerinden tartışılan haksız eleştiriler zemininde, doğrudan DGH'nin örgütsel yapılanmasına dair tehlikeli bir yaklaşımın sergilenmekte ve DGH adına, DGH'nin seneler öncesi yayımlanmış olduğu programatik - örgütsel belgelere ve bunlardan bugüne mücadelesini sürdürmekte olduğu faaliyet alanının gerçekliğine rağmen, DGH'nin politik - örgütsel varlığını, kendi düzleminden son derece farklı bir tartış-

ma alanında sorgulamaya çalışmaktadır.

YDG'nin, ilgili yazıda ortaya koyduğu tespitlerini ve bunlara ilişkin değerlendirmelerini belirli ana başlıklar ve bunlarla ilintili alt başlıklar halinde irdeleneceğiz.

1) YDG, DGH'nin siyasal doğrultusu ve örgütsel yapılanmasına dair ortaya koyduğu tartışmasını, hâlihazırda kendisinde DGH'ye dair mevcut bulunan sonuçtan, fikirsel tutumundan başlayarak örmektedir. Dolayısıyla yazıt kavrayışı eksiklikler taşımaktadır.

YDG, kamuoyuna sunduğu çalışmasının gerekçesini sunarken, bu tutumunu açıklıkla ifade etmektedir. YDG'ye göre DGH, siyasal ve örgütsel anlayışta hâlihazırda "pasifist" ve "tasfiyeci"dir. Dolayısıyla DGH'nin

"Genç-Sen" üzerine öne sürmüştüğü düşünceleri, temelden yanlış ve eksiktir. Ek olarak YDG, DGH'nin konuya ilişkin yayımlanmış olduğu tutumunu da derinlikli görmemektedir ve tartışılabilir bulmadığını ifade etmektedir.

DGH yayımlanmış olduğu çalışmasında, öğrenci-gençlik mücadelesi alanında, mevcut gençlik kitlelerine ulaşma, onları kendi mücadele alanı, araçları ve sosyo-ekonomik koşulları içerisinde örgütlenme, bu mücadele içerisinde ilerletme, politikleştirme ve böylelikle öğrenci-gençlik kitle hareketini, genel mücadelenin esas hedefi olan Demokratik Halk Devrimi (DHD) perspektifi içerisinde etkin bir kuvvete dönüştürme konusunda; Öğrenci Gençlik Sendikası'nı var eden politik gençlik gruplarının, genel anlamda öğrenci-gençliğin akademik-ekonomik sorunları içerisinde cereyan eden hareketlerinin siyasallaştırılması meselesinde, "sendika" üzerinden öne sürdükleri fikirlerine ve sendikaların mevcut pratiğine bakarak değerlendirmelerde bulunmaktadır. Bunun neticesinde vardığı sonuç; sendikaların, öğrenci-gençlik kitlelerinin yaygın ve kitlesel hareketlerinin bir sonucu değil, doğrudan doğruya bu projede yer alan politik gençlik gruplarının öğrenci-gençlik alanındaki kendi örgütsel yapılanmalarının dışında kalan öğrenci-gençlik kitleleriyle daha rahat bütünleşebilmenin "yeni bir aracı" olarak kavrandığı ve meselelerin özünden uzaklaştırılarak, öğrenci-gençlik kitleleriyle politik gençlik grupları arasındaki mesafeye dair, sonuçtan başlayan ve dolayısıyla tepeden inmesi kalan bir örgütsel yaklaşım olduğu yönündedir. Ek olarak DGH, sendika gibi bir aracın, varlık sebebi olabilecek salt akademik-ekonomik eksenli bir kitle faaliyetini ve buna yön veren programını da yeterli bulmadığını ifade etmektedir.

YDG'nin DGH hakkındaki ön kabulleri, DGH'nin yazısındaki vurguları ve bu genel fikri göremeyişinin en belgin nedenidir. Ayrıca, aynı sabit fikirler, YDG'nin değerlendirmesinde ciddi bir yöntem hatasını da beraberinde getirmektedir. Bunlara değinmemiz.

Ancak burada yeniden, DGH'nin konuya dair tutumunu ve "sendika" üzerine bazı başlıklar, doğrudan YDG'nin tespitleri üzerinden tartışmanın, faydalı olacağı kanaatindeyiz.

a) Öncelikle belirtmek gerekir ki YDG'nin DGH hakkında kaleme aldığı yazıyla aynı sayı içerisinde yine YDG tarafından yayımlanmış bir çalışma ("Genç-Sen Üzerine..." s. 38 - 41), neredeyse tümüyle DGH'nin "Genç-Sen Üzerine Görüşler" başlıklı çalışmasında sendika önerisinin neden işlevsel olamayacağına dair öne sürdüğü fikirlerinin doğrulamalarıyla yüküldür.

DGH, sendika önerisinin, ülkenin bugünkü sosyo-ekonomik ve siyasal durumu içerisinde hangi düzeyde somutlaştırıldığına dikkat çekmekte ve kendisini salt akademik-ekonomik mücadele temelinde var eden bir araçla, onun programını aşmayan bir anlayışla yürütülecek mücadelenin, genel mücadele içerisinde ortaya koyacağı aç-

mazları işaret etmektedir. Ek olarak, bugünde "sendika" ihtiyaca cevap olabilecek bir araç olsa dahi bunun ancak ve ancak genel öğrenci-gençlik kitlelerinin yaygın ve kitlesel bir biçimde ortaya koyduğu bir hareketin somut ihtiyacının bir ürünü olabileceğine işaret etmektedir. Peki, bu konularda mevcut tablodaki durum nasıldır?

Her şeyden önce, gündümüzde kendi öz sorunları ekseninde görünürlik kazanmış yaygın ve kitlesel bir gençlik hareketinin olmadığı tespiti yanlış değil doğrudur. Bugün üniversitelerin bulunduğu her ilde kantin ücretlerinden kampustaki özel işletme ücretlerine, yurtlarda yaşanan sorunlardan genel barınma sorunlarına, öğrenci işlerinin dekanlıklarca ücretlendirilmesinden yine kampustaki özel güvenlik uygulamalarına, eğitim sisteminin içerisinden not sistemlerine, ulaşım sorunlarına ve daha genel anlamda üniversitelerin toplum içerisinde oynadıkları role ve mezun olduğunda çoğunlukta işsiz kalacağı aşikâr olan öğrencilerin geleceğine dair kaygılarına kadar daha da sıralanabilecek bir yaygın sorunun varlığı ve tüm bunlardan rahatsızlık duyan oldukça geniş bir kesimin varlığı ortadadır. Yanı sıra, benzer sorunlar ve kendi özgül alan sorunları ile Liseler meselesi ve muhataplarının durumu da ortadadır. Ancak, buna karşın, öz örgütlülükler temelinde örgütlenmiş kendiliğinden gelişen veya hut da kendisini öğrenci gençliğin öz örgütlülüğü olarak tanımlanmış ve adresi baştan belirlemiş kimi politik gençlik gruplarının etrafında kitlesel bir görünürlük sunan genel bir öğrenci-gençlik hareketinden bahsetmek mümkün değildir.

Yığılmalı bir gençlik hareketinden bahsedebilmek için, en yakın örnek olan ve bünyesinde en az üniversite öğrencileri kadar geniş bir liseli kitlesini kucaklayan 1995-1996 gerçeğine tekrar eğilmek gerekmektedir. Esasta "paralı eğitim" sorunu etrafında, sadece büyük şehirlerde değil, ülkenin birçok yerindeki yerel eylemlerde sayılan binlerce ifadelenen bir kitlenin varlığı ve mücadelesinin "işgal" boyutlarındaki düzeyi hatırlanmalıdır. Bu, yaygın ve kitlesel bir "öğrenci kitle hareketi"dır.

Gündümüzde de yukarıda ifadelendirilen akademik-ekonomik sorunlar kapsamında farklı politik öğrenci grupları tarafından bazen teklî bazen ittifaklar zemininde birçok çalışma yürütülmekte ve kimi zaman da yine gündümüz gerçekliği içerisinde nicel olarak çoğullaşan eylemler olabilmektedir. YDG'nin "geçtiğimiz yıllara" uzanmasına ve Samsun, Amed ve TMMOB eylemlerini örneklemesine gerek yoktur. Zira örgütlü olduğu bütün liselerde ve üniversitelerde DGH ve DGH öncesinde de halk gençliğinin örgütlü kuvvetleri, bizzat bu tip eylemlerin içerisinde örgütleyici olarak yer almıştır, bugünde de yer almaktadır. DGH, öğrenci-gençlik alanındaki bu konularını terk etmemiş, tersine bu çerçevede alan gerçeğini doğru tahlil eden farklı politik öğrenci gruplarıyla birlikte, öz-örgütlülük kapsamında kalan araçlar çerçevesinde or-

tak kampanyalar örgütlemiş dahası yine bu konudaki ve kapsamındaki faaliyetlerde ortaklaşmanın, daha güçlü bir öğrenci- gençlik çalışmasının temeli olduğu gerçeğini ısrarla vurgulamıştır (Bu konuya başka bir başlık altında değineceğimiz için geçiyoruz).

Ancak konu, amaç ve hedef bakımından bu tip gündemler ekseninde örgütlenen güncel çalışmaların ve eylemlerin; DGH de câhil olmak üzere, büyük çoğunlukla politik gençlik gruplarının kendi üyeleri ve yakın çevre çeper ilişkileri ekseninde ve üstelik bu gruplar arasında yaşanan farklı birlikteliklerin ekseninde geliştiklerini doğru biçimde tespit etmek gerekmektedir. Abartılı ifadeler, somut durumun tahlilini ve bundan kalkınması gereken siyasi çizgiyi zedeleyecektir. Zira bu tespit, sendika gibi, muhatabı tüm bir öğrenci- gençlik kitlesi ve onun ekonomik sorunları olan bir örgütün, gerçekten de tüm öğrenci- gençliğin sahiplenebileceği, onun amaç, konu ve hedef bakımından dağınık olan ve kendiliğinden de değil, bugün büyük çoğunlukla politik gençlik gruplarının iradi çabasıyla ortaya çıkan ve onların etki alanıyla sınırlı hareketlerinin merkezleştirilmesi, kitleselleştirilmesi, politikleştirilmesi ve böylelikle kitle inisiyatifinin açığa çıkarılabilmesi sorununu gerçek tartışma zeminini yaratmaktadır. Ne ki Genç-Sen'in tartışma zemini bu olamamıştır.

Günümüzde, yukarıda izah ettiğimiz gerçeklik içerisinde farklı sorunlardan istin alan akademik-ekonomik eksenli çalışmalar vardır ve göreceli olarak, döneme ve yerelin özgül koşullarına bağlı biçimde süreklilik göstermemekle birlikte, sınırlı da olsa bir karşılık bulabilmektedir. Şüphesiz ki mevcut çelişmelere müdahil olma ya da kendiliğinden gelişen kitle hareketlerinde doğru devrimci bir politik hat tesis etme ve onu genel siyasal mücadelede etkin bir kuvvete, merkezi öz-örgütülükleri ile yönlendirme, bu genel kitle içerisinde olan ve fakat örgütü yapıyla farklılık gösteren devrimcilerin ortak görevidir. Bu durumda, öğrenci- gençlik alanında faaliyet yürüten devrimci öznelerin, genel öğrenci kitlesinin harekete geçirilebileceği mevcut sorunlar ekseninde; birleşik, merkezi ve yaygın bir öğrenci gençlik hareketinin inşası için daha uzun, derinlikli ve tümüyle tek tek her bir kampustaki ortak faaliyetlerinin somut durumu üzerinden bir süreç örnebilmesi gerekirdi. Böylece bir süreç örülmediğinden ve sadece DİSK gibi sınıf mücadelesi içerisinde siyasi çizgisi itibarıyla durduğu yer, oynadığı olumsuz rol belli olan bir kurumun aldığı tek bir karar üzerinden, siyasi çizgileri itibarıyla birbirinden son derece farklı olan birçok politik gençlik grubu bir araya geldiğinden, Öğrenci Gençlik Sendikası en başından itibaren bir dizi siyasi ve örgütsel eksiklikle yola çıkmış oldu.

Örneğin, "Neden sendika?" sorusu bizce hala net bir tanım aralığı olmayan, meselenin esasına ilişkin bir sorudur. Çünkü bilindiği üzere ülkemizde, 12 Eylül 1980 Askeri Faşist Cuntası'yla birlikte, öğrenci- gençliğin bedellerle örülü tarihsel mücadeleleriyle kazanılmış mevzileri olan "öğrenci demekleri" lağvedilmiştir. Darbe sonrasında, sınıf hareketlerinin ve öğrenci- gençliğin yükselen mücadelesi içerisinde kazanılmış hakların yeniden elde edilmesiyle birlikte (kazanılmış bir hak olarak) kalıcılaşan bir öz-örgütülük mevzisi olan öğrenci demekleri, gençliğin akademik-

ekonomik ve siyasal mücadelesinde oynamış oldukları roller ve bu konularda sunduğu imkânlar bakımından henüz yeterli tartışmalarla tüketilmiş bir alan değildir. Üstelik Öğrenci Gençlik Sendikası, burjuva-feodal gericiğin emperyalistlerle olan ilişkileneceği temelinde "sunulmuş" bir durumken; yasal bir araç bakımından, sendikaların üstlenebileceğinden fazlasını ihtiva eden öğrenci demekleri, bizzat bu ülke gençliğinin somut mücadeleleri üzerinden kazanılmış mevzilerdir. Asıl bu mevzilerin, anlayış olarak terk edilmesi, bu kadar kolay olmamalıdır. Bugünde, kendisini tüm halk gençliğinin ve özellikle öğrenci-gençliğin politik merkezi olarak gören yapıların, böylesine yüklü bir irade beyanında bulunan siyasal öznelerin, yerellerdeki mevcut akademik-ekonomik eksensel faaliyetlerini ortak bir program ekseninde birleştirmelerinin ve bu mücadeleyi öğrenci demekleri üzerinden yükselterek, mücadelenin kat edeceği aşamaya bağlı olarak, "kitle inisiyatifi" vurgusunun gerçek anlamıyla, tüm bu demekleri merkezi bir kurumsal çatı altında toparlamalarının önündeki engel nedir? Eğer bu soruya cevap: demeklerin geniş öğrenci kitlelerinin nezdinde "teşhir" olmuşluğu ise o zaman "sendika", kerametli isminden merkul bir araç olmaktadır ve böylelikle "sendikaların yeni bir araç olarak kavranması", mevcut sorunların çözümünün "araç" a yüklenmesi tespiti doğrudur. İkinci önemli nokta: eğer öğrenci demekleri teşhir olmuş işler bu doğrudan demek gibi kitle örgütlerini doğru bir siyasal çizgi temelinde ele almayan, dar grupçu, tekkeci, didişmeçi algılayışın bir ürünüdür ve bu sorunun muhatabı doğrudan tüm devrimcilerdir. Kazanılmış, üstelik bizzat bu ülkenin öğrenci-gençlik mücadeleleri ile -ki bu mücadele tarihi herkesindir- elde edilmiş bir hakta ısrar etmemek, yanlış düzeltme ve doğruyu tesis etme iradesinden kaçınmak doğru bir tutum değildir.

**Genç-Sen mi
yoksa dernekler
mi olduğu
sorduk. YDG, mevcut
kurumlarını "duruma
göre" konumlandırmakta
çalışmaktadır. YDG,
yeni bir adım atmış olduğu
konularını tam olarak kani
etmiştir.**

Öte yandan, eğer güncel somut durumun verili kuvvetleri, hâlihazırda lise ve üniversite faaliyetlerini yine bizzat o alan pratiği içerisinde ortaya çıkan ve olgunlaşan fikirleri üzerinden tartışarak sertezlemiş olsaydı, "sendika" da dâhil olmak üzere, kullanılabilecek ortak her aracın amaç ve programı, hedefli halk iktidarı olan öznelerin ortaya koyabileceği daha tutarlı bir programatik düzlemde ortaya çıkabilirdi. Öğrenci Gençlik Sendikası, böylesi bir süreci atlamış olduğundan, amaç ve program olarak kendisini salt akademik-ekonomik bir içerikle en başından

sınırladığı ve dahası tüm öğrenci-gençliğin örgütü olan sendika, bir örgüt ve anlayış olarak, sadece kendisini var eden politik öznelerin, kitle inisiyatifi dışı olarak ortaya koydukları özne düşüncelerinin genel toplamı olarak vücut bulmuştur.

YDG, yine Nisan 2008 tarihli sayıdaki "Genç-Sen Üzerine" başlıklı çalışmada, neredeyse başından sonuna kadar, DGH'nin işaret etmiş olduğu meselelere ilişkin olarak, yukarıda izah edilen durumu tüm açıklığıyla ortaya koymaktadır:

"...Kitle örgütlerinde merkezden yerlere işleyen değil, kitle zeminine ulaşmış, kitle inisiyatifi açığa çıkartabilen yerel örgütlenmelerden merkezi bir örgütlenmeye yani yerellerden merkeze örgütlenmeyi savunuyoruz. Bunun aksi şekilde kurulacak her örgütlenme de kitle inisiyatifi'nin açığa çıkartılması sürecinde sorunlarla karşılaşmamıza neden olacaktır.

Genç-Sen'in kuruluş sürecine baktığımızda tepeden inme bir örgütlenmenin nasıl kurulabileceğine dair bir örnekte karşılaşmaktayız. Birkaç siyasetin bir araya gelerek kitle tabanı olmadan, hatta kurucu genel kurulunun örgütlenmediği süreçten tutalım da tüzük-program tartışmalarına kadar kitleler ile tartışılmayan, kitle inisiyatifi'nin açığa çıkartılmasına, bunun program ve tüzüğe yansımalarına önem vermeyen bir hat hâkim oldu.

...Ülkemizde kitlelerin demokrasi bilinci dumura uğramış olduğu için kitle örgütlerinin devrimci-demokrat çevrelere kurulması ve kitle örgütlerinin işlemesi konusunda bu çevrelere sorumluluk düşüğü bir gerçekliktir. Sendikaların da devrimci-demokrat çevrelerin öncülüğünde kurulması normal olmasına karşın gerek ülke merkezli kurulması, gerekse de sendikaların programı, tüzüğü, çalışma ilkeleri gibi esas meselelerin kitle inisiyatifi'nin tamamen dışında oluşturulması daha başlangıç döneminde sendikaların örgütlenme anlayışıyla hedef olarak ortaya koyduğu geniş kitle inisiyatifi'nin açığa çıkartılması olgusu arasındaki açmazı ortaya sennmektedir. Adeta siyasetler birlikteliği tarzında örgütlenen ve siyasetler arasında anlayış birliği'nin olmadığı böylesi bir örgütlenmenin -ki bu örgütlenme direk merkezi olarak kurulduğu için zaten kitlelerden zaten kitlelerden uzaklaştırılmış oldu- farklı bir kuruluş gösteremeyeceği de açıktır."

YDG, Genç-Sen içerisindeki mevcut tabloyu doğru bir biçimde tespit etmektedir. Dahası, YDG'nin Genç-Sen'e ilişkin öngörüsü de son derece nesnel bir zemine yaslanmaktadır ve gelecekte doğrulanacağı kuvvetle muhtemeldir. Öte yandan YDG, farklı başlıklar altında ayrıntılandırıldığı mevcut durumun karşısında, her devrimci öznenin yapmakla yükümlü olduğu üzere, yanlış anlayışlara karşı bir ideolojik mücadele yürütmeye gerekliliğini de vurgulamaktadır. Bu, hâlihazırda tüm devrimcilerin görevidir.

Ancak, sendikaların merkezi düzeyde kuruluşu ve temsil edildiği yerellerdeki temsilciliklerin belirlenmesi ve hâ-

zadaki genel işleyişi daha şimdiden, kapsamakla ve arla birlikte ve onların inisiyatifini önceleyerek faaliyet önmekle yükümlü olduğu öğrenci-gençliğin hayli uzatılmıştır. DGH, Genç-Sen'le birlikte var olduğu her tüm yerlerde, Genç-Sen'in işleyişindeki eksiklikleri bir gözlemleyebilmektedir. Genç-Sen, bazı temsilciliklerinde yaşadığı üzere, herhangi bir politik gençlik adına müdahil olmayan öğrencilerin "listelerini", toplantı aralarındaki kulislerde bir araya gelen grupların "listeleriyle" ekarte ederek mi öğrenci-gençliğin öz-örgütülüğü olabilecektir? "Kitle inisiyatifini esas almak", kitlergütülerinde öne çıkan, örgütü ve mücadeleyi sahiplerini kitle ilişkilerinin önu açıklarak, daha geniş kitlelerucaklaşmasını sağlamak ve böylelikle kitlelerin gündemini devrimin siyasal taleplerine kavuşturmakla mümkünse eğer; bunun yolu, kitle örgütlerinin yönetim karizmalarında faydacı ittifaklarla mı açılabilir? Ne yazık ki bu soruların tutarlı ve doğru cevaplarını abilmek, bundan sonrasında mümkün olmayacaktır. Bu daha önce de ifadelendirdiğimiz üzere, adı sendika tut demek olabilecek bir birleşik öğrenci-gençlik öz-örgütülüğü, bu araçların, kitlelerin talep ve beklentileri üzedir devrimci tarafından, onlarla birlikte yaratabilecek özverili, derinlikli ve en önemlisi somut mücadele pratiğinden kalkınan bir tartışma süresinin sonucunda şekillenmemiştir. Dolayısıyla, sivil zeminde birbirine taban tabana zıt politik genç gruplarını barındıran ve tümüyle bu grupların öndemleriyle şekillenen bir örgüt olarak sen, her daim gruplar arası çekişmelerin arenası olpotanstyelini, zeminini koruyacaktır.

Bu durumun, sendika açısından, esasa dair en öz örneği Genç-Sen tüzüğünde ifadelendirilen ve öntün varlık gerekçesini anlamlandıran "amaç" mürdür. Sendika, kendisini salt akademik-ekonomik mücadele eksenine yerleştirmiştir.

YDG, bu durumu da tespit etmekte ve dahası, ekonomik eksenin dahil dışın bir vaziyette öduunu ifade etmektedir:

"Genç-Sen'in kurulduğu günden bugüne baktığımızda çalışmalarının nerdeyse tamamının salt ekonomik mücadele eksenli olduğu görülmektedir. Öntlenen süreçte sendika, paralı eğitim sorununu esas olarak çalışma yürütmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken Genç-Sen'in mücadele hattını nerdeyse bir bütün ekonomik sorunlar etrafında şekillendirmesi ve paralı eğitim sorununu bütünlüklü değil parçalı ele alan bir pratik hat sergiliyor olmasıdır. Yapılan çalışmalar lokal ekonomik sorunlara karşı yapılan birkaç pratik faaliyeti aşmamaktadır. Yol ücretlerine karşı yürütülen çalışmalar, yemekhane ücretlerine karşı yapılan boykotlar vb. çalışmaların ilerisine gitmemektedir. Bu çalışmaların önemli ve etkili olmasının yanında özerk-demokratik üniversite, bi-

limsel, nitelikli, ana-dilde eğitim taleplerimizle birlikte ortaya konulmadığı, ekonomik sorunlar bütünlüklü ele alınıp siyasal mekanizmalar teşhir edilmediği sürece eksik ve yetersiz kalacağı açıktır."

Mevcut faaliyetin bu eksende seyretmesi normaldir ve hatta tutarlıdır zira ekonomik bir mücadelenin aracı olarak sendikaların esas işlevi de budur. Elbette ki ekonomik mücadele aygıtın da bu zemindeki pratik faaliyetleri içerisinde kitlelerde belirli bir siyasal seviye geliştirirler ve ancak bu aygıtlar iktidar perspektifli devrimci bir merkezin, görüşlerin ideolojik egemenliği altında genel siyasal sınıf savaşımını içerisinde tamamlayıcı roller üstlenebilirler. Ancak YDG'nin Genç-Sen faaliyetleri kapsamında yapmış olduğu ekonomik mücadele ile bu mücadelenin genel sınıf hareketinin siyasal talepleriyle ilişkilenebilmesi gerçeken başlıklar arasında yapmış olduğu ayrım da sorundur. Çünkü "özerk-demokratik üniversite, bilimsel, nitelikli, ana-dilde eğitim" gibi talepler de sendika gibi öz-örgütülüklerin kapsamıyla sınırlı, "siyasal taleplerin" dışında kalan akademik-ekonomik talepler içerisinde kalan başlıklardır. Bir öğrenci öz-örgütülüğün siyasal talebi, varlık koşulu olan akademik-ekonomik taleplerinin gerçekleştirilmesinin tek

koşulu olan "sistem değiştiği"ni zorunlu kılan ve doğru sistemini değiştirebilmede esas halka olan emekçi sınıfların ortak çıkarlarıyla, onların mücadele gündemleriyle birleştiğinde anlam kazanır.

Bu kapsam; günümüzde konu, amaç ve hedef bakımından dışın ve sadece belirli gençlik gruplarının inisiyatifinde görünürlük kazanan son derece sınırlı öğrenci-gençlik faaliyet ve eylemlerinin, salt ekonomik-akademik mücadeleye teslim edilmemesi adına henüz olgunlaşmamış bir faaliyet alanına farklı siyasal yüklemeleri berab-

rinde taşıma ihtimalini fazlasıyla kuvvetlendirmektedir. Üstelik söz konusu edilecek siyasal talepler, hangi temsilcilikte hangi politik grubun ya da grupların hâkim olacağına göre de farklılıklar arz edecektir. Bu ise kaçınılmaz olarak, 1996 sonrasında dernekler örgütünde yaşanan araç – amaç karmaşasını ve vardığı noktayı hatırlatmaktadır. Çünkü sendikarın temelinde, öğrenci-gençlik içerisinde somut bir akademik-ekonomik mücadele pratiğinden kalan fikirlerin ve yaklaşımların, anlayış ve program birliği esasta sağlanamamıştır.

b) Genç-Sen'in öğrenci-gençlikle olan bağlarındaki eksiklikler ve yapısındaki sorunlar, YDG'nin Genç-Sen'le olan ilişkisini de sorunlu kılmaktadır.

DGH'nin Genç-Sen'e ilişkin kaleme aldığı yazıyı, farklı bir amaçla ve ciddi yöntem yanlışlarıyla eleştiren YDG, bir önceki alt başlıkta olduğu gibi, DISK – Genç-Sen ilişkisi meselesinde doğrudan DGH tespitlerini doğrulamakta ve dahası Genç-Sen'le olan ilişkisini ikili bir zemine oturarak sorunlu bir yönelim sergilemektedir.

DGH, Özgür Düşün (ÖD) dergisinde yayımlanan değerlendirmesinde bu konuya dair şunları ifade etmiştir:

"Zira bu arkadaşlara göre 'sendika', sahip olduğu yasal olanaklar itibarıyla (özellikle de DISK gibi 'bilinen, tanınan' bir sendika bünyesinde) mevcut çalışmalar rahatlatılacak, öğrenciler içerisinde 'ön-yargısız' bir karşılık bulacak, (tam olarak tatmin edici cevaplar verememekle ve nasıl olacağı kuşkuyla olmakla birlikte) DISK'teki sendikal bürokrasinin 'dışında' kalarak mücadeleyi yasal sınırlara hapsedmeyecek etkin bir araç olarak ortada durmaktadır. Bunu 'denememek' (1) için bir neden görememektedirler ve çağrıyla diğer politik gençlik örgütlerine yönelmektedirler."

YDG ise Nisan 2008 itibarıyla aynı konu üzerine şu düşünceleri dile getirmektedir:

"Sendikarın durduğu nokta ve geleceği açısından DISK yönetiminin san sendikal anlayışının, DISK'in başına çöreklenmiş olan sendika ağlarının da oynadığı rol büyüktür. Açuktur ki DISK gibi bir sendikarın olanaklarını kullanmak birçok avantaj sunmaktadır. Ancak DISK yönetiminin san sendikal duruşu ve öğrenci gençliğin karşılaştığı birçok sorunun karşısındaki tutumu bilinmektedir. Devamla, Genç-Sen'e dair YDG tarafından kaleme alınan başka bir yazıdan alıntıyla: 'DISK'in DISK bünyesindeki ilerici, devrimci sendikacılara yönelik saldırılara somut bir cevap vermediği, tabanın taleplerinin somutlanmadığı da bilinmektedir. İşçi sınıfı içerisinde böylesi bir geri duruşa sahip olan DISK'in öğrenci hareketini yükseltmeye neden destek verdiği de sorgulanmalıdır. Bu sendika kurulduktan sonra bizlerin sürekli tetikte olmamız gerekecektir."

Şüphesiz, devrimci bir mücadele hattında karşılaşılan her fırsat her olanak, anılacak her adım öncelikle halk, sonrasında devrim ve sonrasında da devrimcilerin bir ara-

ya gelerek oluşturdukları kuvvetin çıkarılan gözetilerek değerlendirilir. DISK'in Genç-Sen açılımı da bu perspektiften değerlendirilmek durumundadır.

Öğrenci-gençlik alanında ekonomik-akademik eksenli faaliyetleri icra eden devrimciler, bu faaliyetlerini ortak platformlarda, bizzat o pratiğin içerisinde dünü ve bugünüyle tartışmamışken, burada ortak bir anlayış ve program zemininde buluşmamışken; tüm öğrenci-gençliğin birleşik, örgütlü, merkezi bir aracı olarak DISK bünyesindeki Genç-Sen'i, sunduğu maddi, teknik vb. olanaklar açısından "yeni ve denenmemiş" yani kitleler nezdinde "teşhir" olmamış bir araç olarak görmeleri, elbette ki şimdye değin doğrudan YDG'nin tespitleri üzerinden örneklediğimiz ve ÖD'nin 42. sayısında da işaret ettiğimiz sorunları doğuracaktır.

Şu halıyla Genç-Sen, içerisinde barındırdığı farklı politik gençlik gruplarının ve onların çevre ilişkilerinin toplamının nicel kuvveti olarak, daha yaygın ve diğer politik gençlik gruplarının akademik-ekonomik zemindeki faaliyetleriyle kıyaslandığında daha çoğul bir durum sergileyebilir. Ancak bu, öğrenci-gençliğin kültürel hareketi olduğunu işaret etmez. Çünkü öncelikte yönetim kademelerini ve yerel temsilciliklerini ellerinde tutan politik gençlik gruplarının farklı siyasal çizgilerine, bu çizgiler arasındaki anlayış ve yaklaşım farklarına tabidir. Dolayısıyla sendika kuvvetleri, kendilerini birleştirebilecek en temel ekonomik gündemlerde bir araya gelebilirken, ülkenin siyasal gündemiyle doğrudan alakalı olan bu gündemlere siyasal bir içerik kazandırma noktasında rahatlıkla ayrışabilecektir.

YDG'nin, sendikal düzeyde DISK gibi geri bir kurumun "neden" öğrenci-gençliğin gelişimine destek olabileceği bir girişimde bulunduğuyla ilişkin sorusu da son derece manidardır. YDG, şimdye değin alıntıladığımız Genç-Sen'e ilişkin son değerlendirmesinde, tümüyle bu sorgulamanın mantiki sonuçlarını ve Genç-Sen'in politik – örgütsel çizgisindeki sorunlarını, DGH'ye yönelmiş olduğu haksız ve yöntem bakımından da hatalı eleştiriler pahasına doğrulamaktadır.

Genç-Sen, süregiden akademik-demokratik eksenli faaliyetlerin katılımcısı olan kitlelerin ve bu faaliyetleri iradi olarak başlatan ve yürüten politik öğrenci gruplarının, yürütmekte olduğu mücadelenin, kapsam ve amaçları bakımından, bir sonucu değil, kazanılmış hakların bir kenara bırakılması pahasına, DISK tarafından sunulan bir aracın, bazı grupların tercihi olarak kalmıştır. Dolayısıyla, sendikarın örgütlenmesi de çoğunlukla bu grupların faaliyetlerinin olduğu alanlarda yine bu grupların belirleyiciliği içerisinde, kitle inisiyatifini dışlayarak, tepeden inmece bir tarzda hayata geçmiştir, geçmektedir. Genç-Sen, içerdiği politik öğrenci gruplarının sahip oldukları siyasal çizgilerindeki derin farklılıklarının bir sonucu olarak, kendi içerisinde de saflaşmaktadır. Liberallerin, reformistlerin ve DGH'nin devrimci olarak nitelendiği kuvvetlerin saflaş-

ekseninde cereyan eden iç tartışmaların ve faaliyet-
parçalı bir Genç-Sen gerçeğini ortaya çıkardığı aşır-
ır. Elbette ki kitle örgütleri son derece farklı görüşler-
insanların bir arada bulunduğu kurumlardır. Ancak
lanmalıdır ki Genç-Sen, doğrudan farklı politik öğ-
i gruplarının iradesiyle hayat bulmuştur. Örgütlü bir
y de aynı zamanda toplumsal kategorilere ve çeşitli
ilere tabidir. Ancak onun örgütlülüğü, yani ideolojik
anımı ve tabi olduğu kolektifin bilinci, kendisini ben-
statüdeki insanlardan ayırır. Genç-Sen'in kurucuları
ok büyük çoğunlukla katılımcıları şu veya bu şekilde
örgütlülüğe tabidirler. Dolayısıyla sendika toplamanı
eden "kitle"yi tanımlarken, ihtiyatlı bir tutum takın-
gelmektedir.

Bu temelde, YDG de Genç-Sen'i tam anlamıyla kabul-
niş görünmemektedir. "Genç-Sen Üzerine" başlığıyla
me aldığı yazısında "Genç-Sen İçerisinde YDG'ilerin
şması..." alt başlığında sunduğu değerlendirmelerde
tutum açıklıkla dile getirilmektedir.

Genç-Sen'in tüzüğünden örgütlenme şekline, öğrenci-
lik kitlesiyle olan bağından ortaya koyduğu faaliyetin
im muhtevasına ve mevcut durumuna kadar sergiledi-
üçlüğü ve parçalı durumunun neticesinde, YDG de
vcut tablo üzerine vardığı son noktada ikili bir tutum
göstermektedir:

"...Genç-Sen doğrudan merkezi bir örgütlenme olarak
ulmuş olmasına karşın yerelerde oturmuş bir yapılan-
sinin ve netleşmiş bir merkezi politik yöneliminin ola-
masından dolayı bazı üniversitelerde siyasetler platfor-
halinde çalışmakta ve kitlelerin kendini ifade etmesi
mükün olmamaktadır. Bazı üniversitelerde ise demokra-
mekanizmaların oluşturulabildiği, öğrencilerin kendile-
ifade edebildiklerinin önünde bir engel bulunmadığı
alandaki kararları hayat verebildikleri bir tablo
ılmaktadır. Bu anlamda genel bir Genç-Sen anlayışı
aya koymak ile beraber her bir alanımızda örgütsel gü-
müze, diğer kitle örgütleriyle ilişkiimize ve Genç-Sen'in
umuna uygun olarak değerlendirmemizi yapacağız.
kl görüşlerden öğrencilerin kendisini ifade edebildiği,
kesin düşüncesini ve önerisini özgürce ve eşit koşullar-
sunabildiği ve kararların demokratik yollarla alınıp uy-
andığı alanlarda Genç-Sen'in yerel örgütlenmesinde
alacağız. Ancak böylesi bir potansiyeli göremediğimiz
dirde Genç-Sen'in çalışmalarını takip etmeyi, önerileri-
zi-eleştirelimizi sunmayı ihmal etmeden farklı kitle ör-
lenmelerini esasımıza alacağız ve Genç-Sen'le ortaklaş-
nın yollarını arayacağız

...
Özetlemek, kitle örgütü çalışmalarımızın herüz başla-
ndığı, alanın somut koşulları nereden ile öğrenci derneği,
B çalışmalarımızı yürütemediğimiz ayrı zamanda da
ında bulunan Genç-Sen içerisinde faaliyet yürütmemiz
mekil olacaktır. Genç-Sen içerisinde faaliyet yürütürken

bir taraftan Genç-Sen çalışmalarına katılırken, somut öne-
riler getirirken ve alınan kararların hayat bulması için ça-
lışırken diğer taraftan Genç-Sen'in merkezi yönelimine dö-
nük eleştirelimizi ve alanda uygulaması gerektiğini dü-
şündüğümüz politik çizginin propagandasını yapacağız..."

Her şeyden önce YDG, bir örgüt tavnı olarak ortaya
koyduğu bu ikili tutumuyla, DGH'ye atfen dile getirmiş ol-
duğu "...herkese açık olma iddiasında olan bu kitle örgüt-
leri içinde doğru bir politik önderlik ve yaklaşımla tkanık-
lıkların aşılabileceğini hesaba katmayarak kendi güçsüzlü-
ğünü açığa vuruyor." eleştirisinin neresinde durmaktadır?
YDG, tüm öğrenci-gençliğin akademik-ekonomik mücadele
le mevzisi olarak ortaya koran ve kendisinin de bileşeni
olduğu Genç-Sen'in "merkezi yönelimini eleştirmek" gibi,
doğrudan sendikaların politik esaslarına dair bir tespite va-
rıyorsa ve bununla birlikte, kendisi için yerelerde örgüt-
lenme esasını dernekler ve LÖB'ler üzerine kuruyorsa bu-
rada ciddi bir yönelim eksikliği söz konusu edilmelidir.
DGH'yi, birazdan açılmaya gireceğimize üzere, haksız, temelsiz
eleştirilerle ve son derece kötü bir üslupla öğrenci-gençli-
ğin akademik-ekonomik sorunlarını yok saymakta itham
eden YDG; "esas" ve "tali" ayrımı meselesinde, sahip ol-
duğu ideolojik doku gereği herkesten daha tutarlı ve ileri
tutumlar sergilemesi gerekirken; öğrenci-gençliğin akade-
mik-ekonomik mücadelesinde, bu mücadelenin kitlesel-
leşmesi, merkezileşmesi ve ülke devriminin tamamlayıcı
gücü olması noktasında hedefi muğlaklaştırmaktadır. He-
defin Genç-Sen mi olduğu yoksa dernekler ve LÖB'ler mi
olduğu belirsizdir. YDG, mevcut kuvvetlerini "duruma gö-
re" konumlandırmakta ve gücünü farklı alanlara kanallize
etmektedir. YDG, açıkçası yapmış olduğu tercihi tam
olarak kanı değildir.

Doğrusu YDG, merkezi politik yöneliminden örgütsel
yapılanmasına dek Genç-Sen'i tümüyle "duruma göre"
değerlendireceğini bu denli açık bir şekilde ifadelendiriyor-
ken ve bir yandan da savunusunu DGH'ye yönelik haksız
eleştirilerle yürütüyorken; öğrenci-gençlik mücadelesinde,
örgütsel çizgide kendisi için esasın dernekler, LÖB vb. kit-
le örgütleri olduğunu söylüyorken ve tüm bunların yanı sıra
kendisini de kitle örgütü olarak tanımlıyorken ve buna
karşın da bir politik kitle örgütü gibi hareket ediyorken orta-
ya çıkardığı keşmekeşi; bağında taşıdığı çelişkilerin bir
sonucu olan haksız ve temelsiz ön kabulleri DGH'ye yük-
leyerek, kendi açmazlarını ortaya sermektedir.

YDG'nin Nisan 2008 sayısı içerisinde Genç-Sen'e iliş-
kin yapmış olduğu değerlendirmelerde üzerinde durulabi-
lecek birçok alt başlık sıralanabilir. Biz, kamuoyuna, bu
çalışmayla birlikte DGH'nin, ÖD'nin 42. sayısında aynı
konu üzerine yayımlanmış çalışmasını karşılaştırmamızın
önererek, YDG'nin DGH'ye ilişkin yayımladığı haksız
eleştiriler üzerine olan çalışmamıza devam ediyorum.

2) YDG'nin DGH hakkında öne sürmüş olduğu ön kabuller, YDG'nin metnini başından sonuna kadar, kendisine göre "pasifist" ve "tasfiyecî" olarak tanımladığı bir gerçekçi zoraki kanıtlanma çabası içerisinde bırakmış ve bu tutum, YDG'yi gerçeklerden uzaklaştırmış, eleştirilerinin temelsiz kalmasını sağlamıştır. YDG, sonuca baştan varmış, gerisinde ise üslubu da hiçe sayarak ciddi bir yanlışla düşmüştür.

Yazımızın başında da ifadelediğimiz üzere YDG, DGH üzerine kaleme aldığı çalışmasındaki amacını, DGH'nin "genel hatı" üzerine olduğunu ifade etmiş, bununla DGH'nin Genç-Sen üzerine görüşlerini değerlendirmeyi değil genel olarak DGH'nin siyasi - örgütsel çizgisini ele alacağını açıklamıştır. Ancak YDG, yazısının neredeyse yarısını kaplayan uzunca bir giriş bölümünde DGH'nin Genç-Sen'e ilişkin görüşlerini değerlendirmeye çalışmış ve buradan kalkınarak, sonraki başlıklarda tartışacağımız, son derece ciddi bilgi yanlışları içeren, hatalı tartışmalara yönelmiştir.

Yazımızın bu kısmında YDG'nin "Öğrenci Gençliğe DGH'nin Yaklaşımı" alt başlığında dile getirdiği haksız ve temelsiz eleştirileri irdelleyeceğiz.

ya tam olarak çıkarılmadığını düşündüğü yerlerde, DGH adına konuşarak, bu eklektik alıntılarda ortaya çıktığı iddia ettiği fikirleri tamamlamış, bir takım yargılarda bulunmuştur. Bu çabaların da yeterli olmadığı yerlerde, varlığı yargılar üzerine kendi içerisinde çelişen tartışma başlıklarını açmaya çalışmıştır.

DGH, özetle, konu, amaç ve kapsam bakımından, politik öğrenci grupları ekseninde, bu grupların tek tek veya hut birkaçının bir araya gelerek ortaya koyduktan öğrenci gençliğin akademik-ekonomik eksenli faaliyetlerinin daha güçlü, merkezi ve yaygın bir öğrenci-gençlik hareketine dönüşürmenin salt bir "sendika" önerisi ile çözümlenemeyeceğini ifade etmiştir. DGH, kendisinin de müdahili ve örgütleyicisi olduğu bu tip yerel faaliyetlerin, bizzat öncüler tarafından ortaya konacak, dünü ve bugünü kapsayan, bütünlüklü bir genel durum değerlendirmesi zemininde ve tümüyle mevcut ekonomik-akademik faaliyetin biçim ve içeriğine yaslanarak oluşturulan bir tartışma kapsamında tüketilmesi gerektiğini yinelemektedir. Ancak böyle bir sürecin sonucunda, adı ister dernek ister sendika olsun, tüm öğrenci-gençliği kapsayan ve onun tek kitle ör-

Doğrusu YDG, merkezi politik yöneliminden örgütsel yapılanmasına genç-Sen'i tümüyle "duruma göre" değerlendireceğini bu denli açık bir şekilde ifade ediyorken ve bir yandan da savunusunu DGH'ye yönelik haksız eleştirilerle yürütüyor; öğrenci-gençlik mücadelesinde, örgütsel çizgide kendisi için esasın dernekler, LÖB kitle örgütleri olduğunu söylüyor ve tüm bunların yanı sıra kendisini de kitle örgütü olarak tanımlıyor ve buna karşın da bir politik kitle örgütü gibi hareket ediyor. Ortaya çıkardığı keşmekeşi; bağrında taşıdığı çelişkilerin bir sonucu olan haksız ve temelsiz ön kabulleri DGH'ye yükleyerek, kendi açmazlarını ortaya sermektedir.

YDG, çalışmasına DGH'nin hâlihazırda "pasifist" ve "tasfiyecî" bir siyasi - örgütsel çizgide durduğunu ifade ederek başladığı için bu uzun giriş bölümünde tüm enerjisini, DGH'nin yazısında dile getirilen kimi ifadeler üzerinden, tespitlerini kanıtlanma çabasına ayırmıştır. Ne ki bunu yaparken ciddi yöntem yanlışlarına sürüklenmiştir. Çünkü YDG'nin amacı, politik bir yaklaşımı ve anlayışı tartışmak değil, kendi ön kabullerini ispatlama gayreti olmuştur.

YDG'nin bu çabası, bilimsel bir temele yani gerçeklere yaslanmadığı, daha doğrusu böyle bir amaç gütmeye için eleştiride izlediği yöntem açıkça başarısız olmuş ve doğal olarak üslubu da öznel ve mevcut başarısızlığının bir çıktısı olarak saldırgan bir hal almıştır.

YDG, ön kabullerini temellendirmeye çalıştığı eleştirilerinin tamamını DGH'nin yazısı içerisindeki farklı bölümlerden, bu bölümlerdeki bağlamından ve anlam bütünlüğünden kopardığı cümleleri arka arkaya sıralayarak oluşturduğu farklı birkaç cümlelik alıntılar üzerine kurmuştur. Bunu yaparken dahi, "pasifist" ve "tasfiyecî" çizginin orta-

gütü olma iddiasını taşıyabilen bir aracın, anlayış ve yaklaşımda ortak ilkelere başvurulmuş, programatik düzlemde "öğrenci-gençliğin mücadelesini genel siyasi mücadeleyle olan dolaysız bağı" doğru bir biçimde kurabilmiş ve buna uygun politik hat belirleyebilen öncüler tarafından inşa olunabileceğini belirtmektedir. Bu sürecin dışında kalmış bir pratik olarak Genç-Sen, bizzat YDG'nin tespit ettiği üzere, siyasetler kulübüne dönüşmekte ve genel siyasi mücadeleyle olan bağı testis edememektedir.

DGH, ülke genelindeki mevcut sosyo-ekonomik ve siyasal tabloya bakarak, öğrenci-gençlik alanında, politik bir kitle örgütü olarak siyasi ve örgütsel çizgide esas ve tali ayrımı yapmaktadır. Buna göre; emperyalist tahakkümün boyutlanmasına paralel olarak, Türk Devleti'nin yapısal krizinin de boyutlandığını, hâkim sınıflar arası çelişkilerin açık kırılmalara gebe olduğunu, bunlara bağlı olarak sosyal ve ekonomik krizin derinleştiğini, bu krizin faturasının emekçi sınıflara olanca çıplaklığıyla özelleştirme ve hak gaspları boyutuyla yansıtıldığını ve buna karşı

20 yılın en yaygın emek hareketlerinin artık görünür-
 k kazanmaya başladığını ve sürecin bu temeldeki bir si-
 asal sallaşma ekseninde tüm toplumsal kesimleri kapsa-
 dığını, yani sıra bu kıyımlarla eşgüdüm içerisinde Kürt
 lusu üzerindeki baskının neo-liberal ve merkezîyetçi eği-
 nlerin yoğunlaşan siyasal-askeri yönelimlerine maruz
 ldığını tespit etmektedir. Buna uyarlı olarak da öğrenci-
 nçlik alanında, yukarıdaki tablonun öğrenci-gençliğe
 olaysız yansısı olan neo-liberal, gerici eğitim uygulamala-
 na ve öğrenci-gençlik kitleleri içerisindeki görünür tutum-
 ra karşı, hâlihazırda öğrenci öz-örgütüllükleri üzerinden
 ırıtılan ve yürütülmesi gerektiğini ifadelendirdiği akade-
 ik-ekonomik eksenli mücadelenin ihtiva edeceği vurgu-
 un yanı sıra esasın siyasal zeminde olduğunu işaret etmek-
 dir. DGH, öz-örgütüllükleri var eden zeminde cereyan
 len olayları yönlendirmede, "kitleleri kendi pratikleri içe-
 sinde ilerletme ve örgütlenme" perspektifiyle harekete dik-
 çekmekte ve bu pratiğin içerisinde politik bir gençlik
 gücü olarak, devrimin siyasal hedeflerini kitlelerin talep-
 riyle bütünleştirme hedefine vurgu yapmaktadır. Dolay-
 ıyla DGH, dün olduğu gibi bugünde de öğrenci-gençlik
 erisinde bulunduğu tüm alanlarda akademik-ekonomik
 senli çalışmaların örgütleyicisi ve yönlendiricisidir. Bu
 allyeti, öğrenci-gençlik alanında, politik doğrultusunun
 as güvencesi sayar ve kitle inisiyatifiyi esas alarak onla-
 n özgül sorunları eksenindeki hareketleri geliştirip, güçle-
 bilmesi ve siyasallaşabilmesi için emek seferber eder.
 GH, bu kapsamda kalan öğrenci-gençlik mücadelesi içe-
 sinden, kurulduğu günden buyana, ilke düzeyinde anlaş-
 ı birçok farklı yapıyla farklı zaman aralıklarında ortak
 ampanyalar da örgütlemiştir. Yanı sıra bulunduğu tüm
 öğrenci-gençlik alanlarında, yine bu kapsamda kalan fa-
 yetlerinde, öğrenci-gençliğin gündemine aldığı özgül so-
 nları ekseninde ortaklaşabileceği tüm politik öğrenci
 uplarıyla birleşik ve güçlü çalışmaların takipçisi olmuş-
 ur. Fakat uzunca bir geçmişten günümüze değin birleşik,
 içli ve yaygın bir öğrenci-gençlik hareketinin, birakalım
 mbriyotik merkezinin tesisini, bu oluşum aşamasını da-
 ı yaratabilecek bir anlayış, yaklaşım ve örgütsel yönelim
 orunu, sonu gelmeyen tartışmalarda tükenmiş ve dahi
 nutulup gitmiştir. Tabii bir de öğrenci-gençlik alanının or-
 lama her 2-3 yılda bir genel faaliyetçi kuşağının ve yapı-
 nın, anlayışının bir önceki dönemden çoğunlukta kopuk
 rızda değiştiği dikkate alınır, geçmiş dönemin bu ek-
 enli faaliyetlerinin ve tartışmalarının hatıra gelmemesi ne
 azık ki doğal olmaktadır. DGH, öğrenci-gençlik alanında,
 akanda bir kez daha ifadelenen merkezî yönelimi kapsa-
 unda ortaya koyduğu faaliyetlerde, her daim ortaklaşma-
 ı gözetken perspektifiyle birlikte, tespit etmiş olduğu esasa
 ışıkn vurgular kapsamında yoluna devam etmektedir.
 enç-Sen, şimdide değin sıkça tekrar ettiğimiz şekilde, an-
 ıyış ve yaklaşım zeminini ortaklaşarabilecek bir sürecin
 rünü olmadığından, dolayısıyla tepeden inmece ve belirli

bazı politik öğrenci gruplarının belirleyiciliğinde şekillen-
 diğinden DGH'nin içerisinde yer almadığı bir kurumdur.
 Ancak DGH, Genç-Sen'le yürütebilecek ortak zemindeki
 her faaliyetin, DGH için belirli olan ilkelerin çerçevesinde,
 takipçisi olacağını da ifade etmiştir.

Ne ki YDG, yukarıda tekrardan özetlemeye çalıştığımız
 DGH'nin görüşlerini dikkate almamıştır. Zaten amacın-
 nın bu olmadığını en başından ifade etmiştir. İşte bu yüz-
 den, belirlediği amaca giderken ardında ciddi yöntem yan-
 ışıları ve eksiklikler bırakmıştır.

Öncelikle belirtmek isteriz ki devrimcilerin bilimsel ya-
 ni gerçekliği gören çalışmalar öncelikle olgunun doğru
 tahlilinde yatmaktadır. Mevcut durum, somut olaylar,
 süreçler üzerinden tahlil edilmeli ve bunların toplam bir-
 likini, görünüşü olan olgu, tarihsel ve diyalektik bir ze-
 minde sunulmalıdır. Herhangi bir yargı veyahut da alın-
 cak bir karar da ancak bu doğru tespit zemininde ön açı-
 cı olabilecektir. Hele ki devrimci kurumlar arasındaki tartış-
 malarda bu yöntem çok daha titiz süreçlerden geçirile-
 rek hayata uygulanmalıdır. Tartışmalarda amaç, doğru
 devrimci fikirleri egemen kılmak ve onları güçlendirmek
 ise nesnel bir zemine ayakları basan fikirlerin karşılaş-
 ması belirleyicidir. Zira tek bir gerçek vardır. Devrimciler,
 gerçeği algılama, yorumlama ve ondan mücadelede iş-
 levseleştirilebilecek sonuçlar çıkarmada ne kadar çok
 tarihsel ve diyalektik materyalist yöntemle sadık kalırlar-
 sa o kadar çok gelişme, ilerleme ve başarıları da ilerlet-
 me zemini yakalayabilirler.

Örneğin YDG, DGH'nin "öğrencilerin sendikal veya
 akademik-ekonomik mücadelesinin sona erdiğini iddia et-
 tiğini", "akademik-ekonomik mücadelelerin iflası ilan
 edip sadece siyasal mücadelenin gerekliliğini belirttiğini",
 "DGH GMYK'nın yenilgiyi baştan kabul edip, akademik-
 ekonomik mücadeleyi hem politik yazılarında hem de pra-
 tik hatunda gündemleştirmeyerek reddettiğini", DGH'nin
 ekonomik mücadele ve siyasal mücadeleyi birbirinden ayrı-
 dığını ifade etmektedir.

Ne acıdır ki YDG, DGH adına vardığı tüm bu tarihsel
 yargıları kaleme alırken bir kez olsun dönüp arşivine bak-
 mamış görünmektedir. Sıkça tekrar ettiğimiz ve edeceğimiz
 üzere YDG, DGH'nin resmi belgelerini değerlendirmemiş-
 tir. DGH'nin öğrenci-gençlik alanındaki tutumu, duruşu,
 geçmiş ve güncel faaliyetleri yok sayıldığı gibi, hâlihazırda
 kamuoyunun önünde duran belge-metinleri de gözden
 çıkarılmış görünmektedir. Eleştiriyi, yanlış düzeltmek –
 doğruyu tesis etmek adına, bütünlüklü olmak ve tartışma-
 sını birbirini tamamlayan somut veriler üzerine kurmak
 durumundadır.

YDG'nin, DGH adına tüm bu yargılara varırken yaptığı
 tek şey, DGH yazısının bazı bölümleri içerisinde seçtiği
 ve bağlamından kopararak arka arkaya sıraladığı birkaç
 alıntı üzerine fikrini ilerletmek, DGH adına konuşmak ve
 yazısının başında "pasifist", "tasfiyecisi" olduğunu ifade et-

tiği tespitini döne döne ifade etme çabasıdır. Bunu yaparken dahi kendi içerisinde açmazlara sürüklenmiştir. Bu konuda sergilemiş olduğu en çarpıcı örnek şöyledir:

"GMYK, bu konuda gelişmeler taşısa da bunca tespit yapıyor ancak yazı içerisinde öyle bir tespit daha yapıyor ki, sadece bir bütün olarak yazıyı değil kendi örgütsel mevcudiyetini de reddederek işi götürüyor.

"Bugün, yaygın ve kitlesel bir öğrenci-gençlik mücadelesinden söz etme olanağı yoktur." Bu tespitini satır arası okunduğunda ve yazının genelindeki tespitlerle birlikte ele alındığında pasifizmin ve tasfiyeciliğin açıktan ilan edildiğini görmekteyiz. Bugün yaygın ve kitlesel öğrenci hareketinin olmadığı ortadadır. Özellikle T. Kürdistan'daki belirli üniversiteler haricinde kitlesel öğrenci eylemleri örgütlenememektedir. Ancak GMYK burada böylesi bir hareketten söz etme olanağını reddederek bunun nesnel gerçekliğin bir sonucu olduğunu ilan ediyor. Özcesi devrimci gençlik örgütleri, birer özne olarak, ne kadar çabalarsa çabalasın bu durumu değiştiremeyecektir! Ve ardından şöyle temellendiriyor: 'Zira öğrenci-gençliğin mücadelesi, sahhip olduğu kitlenin toplumsal üretimin dışında olması gibi temel bir belirleyenin ortaya çıkardığı gerçeklik zemininde ancak ve ancak sınıf mücadelesinin ivme kazandığı dönemlerde itici bir güç olabilme özelliği barındırmaktadır."

a) YDG, yapmış olduğu her iki cümlelik alıntıyı, bağlamlarından bilerek koparmış daha doğrusu ön kabullerini temellendirme gayreti uğruna böylesi bir yöntem yanlığına düşmüştür.

Yukarıda YDG'nin DGH'nin yazısından çıkarmış olduğu ikinci alıntı, ilkinin devamı yani temellendirmesi değil, ondan da önceki ikinci paragrafa; günümüzde geniş öğrenci kitlelerince kendi öz-örgütüllükleri olarak algılanan sürekliliği sağlanmış kurumsal mevzilerin kalmaması "sendika" için gerekçe gören anlayışa karşın, bu tip kitle örgütlerinin geniş kitlelerce sahiplenilmemesinin temelinde yatan esasa dair bir gerekçede sunulmuştur. Üstelik alıntılanan bu cümle tek başına da değildir. Devamında, alıntılanan cümlede geçen fikrin tartışması, kendisini önceleyen paragraflardaki anlam bütünlüğü içerisinde yer almaktadır.

Bir başka kurumun siyasal yönelimine ve fikirlerine karşı geliştirilecek eleştiriler böylesine basit yöntemlerle sağlanamaz, sağlanmamalıdır. İleri sürülen, ortaya atılan bir fikrin değerlendirilebilmesi, o fikrin kalkındığı somut verilere dayanmak durumundadır.

b) Bir şeyden "söz etme olanağı"nın olup olmaması ne demektir?

YDG'nin koyu puntuyla verdiği ve üzerine DGH'nin "pasifistliğini", "tasfiyeciliğini", "kendi varlığını reddini" ... Özcesi bir siyasal kurumun bir başka kurum hakkında yöneltebileceği en ağır ve ciddi eleştirileri, tespitleri, yargıları... Yazısının en başında talandığı tutumu mantiki sonuçlarına ulaştırma gayreti içerisinde göz göre göre yoktan var

etmiş ve dahası bununla yetinmeyerek vardığı bu temelsiz kanaati de yine DGH adına temellendirmek durumunda kalmıştır. Bir de DGH'yi "toplumsal yasa" icat etmekte ödüllendirmektedir.

Bir şeyden "söz etme olanağı"nın olup olmaması, maddi gerçeklik içerisinde görünür olup olmamasıyla ilintilidir. DGH, son derece anlaşılır biçimde günümüzde yaygın ve kitlesel bir öğrenci-gençlik hareketinden söz etmenin mümkün olmadığını, bunun yerine, (ayrı cümlelerin devamında) sadece belirli politik gençlik gruplarının öğrenci-gençliğin akademik-ekonomik eksenli faaliyetlerinde görünürlik kazanan çevre-çeper ilişkilerinden ve sınırlı bir kitleden bahsedebilmenin mümkün olduğunu ifade etmektedir. Ancak YDG, yöneldiği hedefte kendisini öylesine sıkıştırmıştır ki artık "kelime anlamları" içerisinde kendi tespitlerine bir zemin yaratma çabasına girmiştir. Hatta YDG, T. Kürdistan olarak isimlendirdiği Kuzey Kürdistan'daki "bellirli" üniversitelerin dışında, ülke genelinde "kitlesel öğrenci eylemlerinin örgütlenemediği" tespitiyle farklı bir tartışmaya da kapı aralamıştır. Örneğin, bu düşünceye göre, Kuzey Kürdistan dışında kalan bölgelerde "kitlesel öğrenci eylemlerinin" "örgütlenememesi" gerçeğini yaratan etmenler nelerdir? Çalışmasının başlangıç kısımlarında DGH'yi öğrenci-gençliğin eylemlerinden bihaber olmakla itham eden ve "yıllar öncesini" hatırlatan YDG, bir anda 2007-2008 dönemi başlangıcından itibaren Mersin, Samsun, Bursa, Ankara, İstanbul gibi farklı illerde geçen yıllara nazarat kısmi de olsa artan gözlemlenebilir hareketliliği dışalamıştır.

YDG, çalışmasının genelinde gözlemlenebilen bir rahatsızlık içerisinde, vardığı yargıları desteklediğini düşündüğü alıntılar üzerinde kalem oynamıştır. O kadar ki, ilk alıntının hemen ardından DGH'yi yine "pasifist" ve "tasfiyecil" olarak mahkûm eder etmez, bu kez kendisi tümüyle aynı anlamı veren bir tespitte bulunmaktadır: "Bugün yaygın ve kitlesel bir öğrenci hareketi olmadığı ortadadır."

YDG'nin bu yöntem yanlığı içerisinde DGH'ye atıftığı bir dizi haksız ve temelsiz eleştiri arasında zikredilmeye değer olan bir başkası da DGH'nin 1968 ve 1996 dönemlerindeki öğrenci-gençlik hareketlerinin "sönümlenmesine" ilişkin değerlendirmesidir. YDG, bu konuda da ilgili değerlendirmeleri tek satır dahi tartışmadan derhal sonuca varmaktadır: "Bununla birlikte 68'de Talebe Birlikleri ve 96'da Öğrenci Demekçilerinin kitleselliği ve ardından gerilemesini toplumsal bir yasa ilan eden DGH politik önderlikteki cesaretsizliğini sergilemektedir."

YDG'nin DGH adına yapmış olduğu yargının yanlışlığı, sadece yöntemde içerisine düştüğü çıkmaz da değildir. YDG, DGH'nin gerek 1968 - 1971 gerekse 1995 - 1996 dönemi yaygın ve kitlesel öğrenci-gençlik hareketlerinin, farklı dönemsel belirleyenleriyle birlikte ve fakat esasta emekçi kitle hareketlerinin duraklama ve gerilemelerinin paralelinde sönümlendiği gerçeğini de göz ardı etmektedir.

konuda kayda değer olarak belirtmiş olduğu bir düşün-yoktur. 1968 ve 1996, devrimcilerin iradi çabalarına "men" sönümlenmiş değil, bizzat o kitle hareketlerini atan nesnel zeminin ve subjektif şartların oluşturduğu sullen zamanla ortadan kalkmasıyla etkisizleşmişler. 1968, 12 Mart Askerî Faşist Darbesiyle; 1996 ise O'ların ikinci yarısında, siyasal öncüler açısından yarı-yanlız marjinalleşme, kitlelerden uzaklaşma ile emek hareketini etkisizleştiren yaygın neo-liberal politika ortamında kitlesini yitirmiştir. YDG, tüm bu tartışmalarda DGH'nin öğrenci öz örgütüllüklerinin kurulamayacağına dair hükümleri" olarak algılamıştır. Hâlbuki DGH, keskin bir silireci ifadelendirmiş ve sadece, öğrenci-geçgenbi sınıflar mücadelesinde itici bir rol oynayabilecek sınıfların, işçi - köylü sınıflarının ve diğer emekçilerin üttükleri genel ekonomik - siyasal mücadeleyle, bu mücadeleyle var eden sosyo-ekonomik toplumsal gerçeklikten dolaysız bağı içerisinde kitlesel bir görünürlük kazanabileceğinin anlamı olduğunu ve bu iki olgu arasında bir diyalektik bağı vurgulamıştır. Ne ki YDG için bunların bir önemi olmamıştır. Zira o, yazısının en başından itibaren, yapmak istediği asıl tartışmanın gereğelliğini "yaratmakla" meşgul olmuştur.

YDG'nin bu mirvalde sergilediği bir başka kayda değer ayrıntı da yazısının hemen başındaki alıntı üzerinden görülmektedir. YDG, DGH'nin yazısının başlarından itibaren olancağıyla, çekip aldığı şu iki cümleyle: "1995 - 1996 dönemindeki öğrenci gençlik, henüz Türkiye'de üniversitelere girişin sadece orta ve orta-üst sınıfların ayrıcalığına dönüşmediği, dersane sektörünün yaygınlaşmadığı bir zamanda ve çoğunlukla emekçi ailelerden geliyordu." "Bugünde ve yakarı gelecekte daha da artan bir şekilde üniversite sadece orta ve orta-üst sınıfların ayrıcalığı olarak kalacaktır." DGH'yi, tekrarlayıp durduğu, haksız temelsiz ithamlarına hedef göstermektedir.

Öncelikle, DGH metnini okuyan herkes görecek ki bu cümleler hem bağlamlarından koparılmışlar hem de öylesi bir yanlış yapılarırken dahi cümlelerin bütünü değil sadece kısmı alınmıştır. Hâlbuki ilk cümle, 1995-1996 öğrenci-geçgenlik mücadelesinin "katilimcilerinin" neden etkin bir şekilde böyle bir mücadelede yer aldıklarına dair yapılan değerlendirmede, ek bir belirleyenin tartışması içerisinde kullanılmaktadır. İkinci cümle ise amacı tüm öğrenci-geçgenlik hareketini kucaklama ve bu bütüne ait ortak ekonomik-akademik taleplerin savunusunu yapmak olan Genç-Sen'in, üniversiteye giriş ve okuyabilme koşullarının bir ayrıcalığa dönüştüğü günümüzde, bu ayrıcalıklı kesimlerin de (örneğin otomatik gibi) sorunlarını kapsamakla yükümlü olacağını, dolayısıyla tüm bir öğrenci gençliğin salt akademik-ekonomik zeminde örgütlenme programı ve aracının, bu hareketin tümüne hitap edebilme konusunda dahi nesnel bir takım eksik temelleri olduğunun tartışılması içerisinde

zikredilmektedir. YDG, bağlamlarından koparılmış ve üstelik de yarı-yanlız alıntılarının cümlelerdeki kelimeleri koyu puntolarla vurgulama düzeyinde, öylesine açık bir tahriyat yapmaktadır ki bu durumun izahının yine ve sadece YDG'nin niyetinin, öğrenci-geçgenlik üzerine politik görüşleri tartışmak değil, tümüyle bu konuların dışında başka bir düzleme yürütmeye çalıştığı asıl hatalı yaklaşımı olduğu görülmektedir.

YDG, bunca açık yöntem yanlışları ve DGH adına bu yanlışlardan kalkınarak ilettilmiş, söylenilmiş "fikirlerden" hareketle oluşturduğu giriş bölümünün sonunda bir de "DGH ne yapmalı?" sorusuna cevap aramaktadır.

DGH, ilanından bugüne, bir sonraki başlık altında zikredilecek olan program ve alan zemininde halk gençliğinin mücadelesini, hatalarını ve yanlışlarını kitlelerin huzurunda onlarla birlikte tartışma bilinciyle, sürekli olarak kendini aşma, yenileme temelinde döne döne kitlelere ısrarcı bir biçimde gitme mücadelesini sürdürmektedir. Başta DGH'nin ve de bilegeni olduğu Demokratik Halk Hareketi'nin (DHH) bugünkü embryonik merkezinin ve genel olarak Yeni Demokrasi kuvvetlerinin almış olduğu saldırılar karşısında ısrarcı bir biçimde yoğunlaşma - yaygınlaşma merkezli taktik hedefte, mücadele gerçeğinin önüne koyduğu her imkân ve aracı günün bilimsel tahlilleri zemininde değerlendirmekte ve kalıcı bir mevziye dönüştürmeye çalışmaktadır. DGH, kuvvetinin önemli bir bölümünün dayandığı öğrenci-geçgenlik başta olmak üzere, halk gençliğinin özgül alan sorunları kapsamındaki faaliyetlerini sürdürmenin yanı sıra "Yeni Demokrasi - Yeni İnsan" programatik yaklaşımı çerçevesinde aydınlanma mücadelesi de yürütmektedir.

YDG'nin gerçeklerden kopuk kaba yaklaşımı, DGH'yi "pasifist" ve "tasfiyecî" olarak nitelediği yerlerde, ülkemizde kendi alanlarında ciddi bir etki getiren "Aydınlık Sorgular Sempozyumu" ve "Yılmaz Güney Kültür Sanat Festivali" gibi uluslararası alanda, Yeni Demokratik Kültür bilincinin, kitlelerin emek ve sahiplenmesiyle gerçek amacına ulaştığı olgular yok saymaktadır.

DGH, eylemleri ve eserleriyle övünmek gibi küçük-burjuva bir zafiyet içerisinde asla olamaz. Devrim ve devrim yürüyüşünde yarılan her eser her başarı kitlele-

YDG, çalışmasının genelinde gözlemlenebilen bir rahatlık içerisinde, vardığı yargıları desteklediğini düşündüğü alıntılar üzerinde kalem oynamıştır. O kadar ki, ilk alıntının hemen ardından DGH'yi yine "pasifist" ve "tasfiyecî" olarak mahkûm eder etmez, bu kez kendisi tümüyle aynı anlamı veren bir tespitte bulunmaktadır: "Bugün yaygın ve kitlesel bir öğrenci hareketi olmadığı ortadadır."

rin ürünüdür ve bunların gerçek başanlıları da ancak kit-
leyle buluşma düzeyindedir. DGH, bu kitlilerin bağ-
rında bir kuvvet olarak, mevcut gerçeğini onlara taşır,
paylaşır ve böylelikle olması gerektiği asıl yerde, onların
bilinçlerinde yer edinir.

YDG, DGH'nin "demekler" ve "öğrenci toplulukları"
veyahut "kulüpleri" üzerine olan görüşlerini de açıkça tah-
rif etmektedir. Demekler gibi öz-örgütüllükler konusundaki
fikizlerimizi genel hatlarıyla açılmadığımız ve şimdiye değin
yayımlanmış belgelerimizde bu gibi araçları öğrenci-geçli-
ğin akademik-ekonomik mücadelesinde ne şekilde değer-
lendirdiğimiz verli olduğu için bunları "araştırma yapma"
sorumluluğu taşıyan okurların takdirine sunuyoruz.

Ancak burada öğrenci toplulukları veyahut da kulüple-
ri olarak tanımlanan, fakülte yönetmeliklerinde, belirli bir
danışman hocanın denetiminde farklı alanlarda, çoğunluk-
la üniversite olanakları çerçevesinde çeşitli faaliyetler sür-
düren, bir çeşit çalışma grupları olarak adlandırabileceği-
miz bir alan üzerine de birkaç şey söylemek gerekecektir.

Öğrenci toplulukları, öğrenci öz-örgütüllükleri gibi,
devrimcilerin öğrenci kitleleriyle kuracakları dolaysız bağları,
paylaşılan ortak kimliğin tüm alanlarını kapsayacak şekil-
de gerçekleştirebileceği alanlardır. Demekler gibi, akademik-
akademik mücadelenin bir aracı değildir. Öte yandan,
örneğin, sosyal bilim fakültelerinde, sosyal-bilim eksen-
li araştırma toplulukları kurmak ve burada sosyoloji, iktisat,
antropoloji, felsefe, psikoloji vb. bilim dallarında yerel
yayınlar çerçevesinde, programatik hedefte ayrıntılandırılan
bilim anlayışı içerisinde, diyalektik ve tarihsel materyalist
bilim anlayışının savunusunu yapmak, mevcut alanlarda
yetkinleşmek, yetişmiş insan gücü ihtiyacını karşılamak ve
böylelikle de kitleler içerisinde etkin bir merkez olmak; de-
ğerlendirilmeye şiddetle ihtiyaç alanlardır. DGH, bu alan-
da tespit ettiği ve bugüne değin farklı tecrübelerle kanıtlan-
mış pratiği üzerinden, öğrenci topluluklarına da vurgu
yapmaktadır. YDG, bu vurguları ve ayrıntıları, çarpıtmakta
ve karıştırmaktadır.

YDG'nin DGH adına öne sürdüğü haksız ve yanlış
tespitler yığındır. Ancak tümü, şimdiye değin bahsettiği-
miz yöntem yanlışları üzerine kurulu temelsiz ithamlardır.
YDG'yi, DGH'nin var olduğu tüm öğrenci-geçlik alanları-
ndaki faaliyetlerini göz göre göre yok saymasının teme-
linde yatan neden ise kendisinin de yazının son bölümlerinde
varmak istediği asıl tartışmadır. Yoksa elbette ki
DGH ve DGH'liler "buldukları alanlarda dostları da
düşmanları da bildiği devrimcilerdir". DGH'nin öğrenci-
geçlik kapsamında kalan faaliyetleri, tutumları ve yakla-
şmaları, onun dostlarını ve düşmanlarını var eden biricik
somut veridir. DGH, öğrenci-geçlik alanlarında süregiden
akademik-ekonomik eksenli faaliyetlerin içerisinde yer
almaktadır. Bu faaliyetlerin gelişip, güçlenebilmesi için
her zaman, belirlediği politik yaklaşım ve anlayış çerçevesinde,
ortaklaşma zemini yaratmaya çalışmaktadır. Bu,

tüm devrimci-demokratik kuvvetlerin ve kamuoyunun bil-
diği bir gerçektir. YDG, fikir gelişime ve eleştiriyi tartışma
yönteminde ciddi yanlışlara sürüklenmiştir.

3) YDG, DGH'nin mevcut varlığına, DGH'nin progra-
matik ve örgütsel duruşuna dair seneler önce kamuoyuna
yayımlanmış olduğu temel belgelere ve bunca zamandır
sürdürdüğü faaliyetin muhtevasına, kapsamına ve alanına
rağmen, yine DGH adına, doğrudan DGH'nin örgütsel ko-
numlanışını ve yapısını son derece tehlikeli bir biçimde
sorgulamaya kalkmıştır. YDG, kendisini ne şekilde ta-
nımlıyor olursa olsun, sonuçta bir "kurum olma" sorumlu-
luklarının ve bu sorumluluklarının kendisine yüklediği sı-
nırların farkında olmak mecburiyetindedir.

YDG, DGH üzerine kaleme almış olduğu çalışmasın-
da sürekli olarak, anlaşılabilir bir şekilde, DGH'nin pro-
gramatik görüşlerine, yazılı belgelerine ve bizzat DGH'yi
var eden faaliyetlerinin biçim ve içeriğine rağmen, tüm
bunları göz göre göre yok saymakta, DGH adına konuş-
makta ve dahi DGH'nin örgütsel düzleminde, mücadele hat-
tı içerisinde "ne olduğuna", "nerede durduğuna" hükmet-
mektedir. Bu tutum, anlaşılabilir değildir ve bu yüzden
YDG, son derece tehlikeli bir işe kalkmıştır. Yanı sıra
YDG, böylesine ciddi bir yanlış içerisindeyken bir de kel-
imenin gerçek anlamıyla "icat ettiği", kendi zihninin sını-
ları dışında başka hiçbir yerde olmayan bir DGH profili
üzerine bir takım "öğütler" vermeye, ona bir şeyler "öğret-
meye" çalışmaktadır.

YDG'nin 2. Konferans belgelerine ve kendi içine dö-
nük yayımlanmış çalışmalarına bakıldığında bu anlaşıl-
maz durum açıklığa kavuşuyor görünmektedir. YDG,
DGH üzerinden ve tümüyle nesnel gerçekliği olmayan,
zorlama tespitleriyle icat ettiği bir "olumsuz örnek"ten ha-
reketle tümüyle kendisine, bünyesindeki tartışmalara dö-
nük bir çalışma kaleme almıştır. YDG, "politik kitle örgü-
tü" ve "kitle örgütü" gibi örgüt kategorilerini tümüyle ken-
di pratiğinde ve kendi tanım aralıklarında anlamlandı-
rmaktadır. Ancak kendi içerisinde de bir netliğe kavuşmuş
olduğunu söyleyebilmek zor görünmektedir (Bu kapsam-
daki bir iç tartışma örneği için bkz. YDG Nisan 2008 s.36
- 37). "Mutlak doğru, benim bildiklerim ve söylediklerim-
dir!" anlayışı içerisinde olduğunu, hatalı yöntemleri ve son
derece kötü üslubu, DGH'ye yönelik yazısında ortaya
koyan YDG, bu anti-bilimsel tutumuyla, açıkçası DGH'yle
neyi tartışmaya çalıştığını ve yaptığını ne derece yanlış
bir iş olduğunun kestirilebilir farkında değildir.

Herkesin bildiğini bir kez daha incelemek isteriz ki:

DGH, bir politik kitle örgütüdür. Halk gençliğinin ta-
rihsel tecrübelerinden kalkınarak geçmişi değerlendiren,
günü gören ve geleceği planlayan bir programa sahiptir.
Bu programı kitlelere kuruluşuyla birlikte sunmuş ve yine
aynı programatik hedefler çerçevesinde sunulabilecek her
katkaya açık olduğunu ilan etmiştir. DGH, varlığının mani-
festosu olan programının ancak ve ancak kitle hareketleri

nde, onların mücadele deneyimleri ve tecrübeleri ışığına taşınabileceğini ifade etmiştir. Bu programı beyen tüm halk gençliğine kapılarını açmıştır ve davetiyetleriyle bugünde de yaşamsallık kazandırmaktaynı program ekseninde, programatik düzeyde bilinçlülük esaslarıyla bir araya gelmiş bulunan örgütünü, 150 yıl geçkin sınıf ve özeldede gençlik mücadelele- beleri ışığında, daha nitel, donanımlı, güçlü, etkin... örgütün kolektif akıl ve iradesini mücadelesinin her- da tesis edebilmek ve mücadele tecrübelerini bu or- al ve iradenin nitel birikimine emanet ederek, kitlele- arlarını daha ileri düzeyde müdafaa edebilmek için disiplin uygulamaktadır. Bunu da DGH tüzüğü yani esasları belgesi etrafında toparlamıştır.

rogramı ve programını ne şekilde hayata geçireceği- irleyen tüzüğü, hangi örgüt kategorisine dâhil olursa "her örgüt, toplumsal gerçekliğin ortaya çıkardığı bir- cın ürünüdür". Bir demek yahut bir sendika yahut alanda politik kitle örgütü yahut da faaliyetlerini il- sürdürmek zorunda bırakılan bir siyasi parti... Tüm er, verili zaman ve mekândaki toplumsal gerçeklik- nde, sınıf mücadelelerinin yaşamakta olduğumuz an- yle yaratmış olduğu en ileri düşünce ve yöntem aş- olan bilimsel sosyalist perspektiften değerlendiril- gerçek anlamlarına kavuşabilirler.

DGH, programında hiçbir tartışmaya veya anlaşmaz- er vermeyecek şekilde, bugün ülkemizde süregiden- mücadeleleri içerisinde hangi alanda olduğunu, yeni- lediğini, nasıl bir çalışma tarzı benimsediğini ortaya- uştur.

DGH'nin temeliz iddialarını doğrudan teşhir edebil- için kamuoyuna sunulan belgelerden ilgili bölümü- a bir kez daha aktarmakta büyük fayda görüyoruz:

C) DGH'NİN NİTELİĞİ VE AMAÇLARI

1) Demokratik Gençlik Hareketi, tüm halk gençliği- bilitik kitle örgütüdür. Demokratik-meşru çizgide mü- e yürütür. Yeni demokrasi mücadelesinde tüm yasal- kları kullanır ancak kendini yasallıkla sınırlamaz,- luğunu temel eksen olarak görür.

2) Demokratik Gençlik Hareketi, bir dar kadro kuru- egiğidir. Ülkemiz halklarının sırtındaki üç kambur- feodalizm, emperyalizm ve komprador-bürokrat ka- rım karşısında olan herkesin dostudur ve bu düzdem- n halk gençliğini harekete katılmaya ve her düzeyde- sunmaya çağırır.

3) Demokratik Gençlik Hareketi, kişilerin öznel is- rinden bağımsız olarak var olan sınıf savaşımı ve so- oplum gerçeğini görür, bu savaşım içerisinde sömü- sınıfların-halkın saflarında olduğunu ilan eder.

4) Demokratik Gençlik Hareketi, ezilenlerin-sömürü- nün binlerce yıllık mücadele birikiminden beslenir, bu- deleden esinlenir ve tarih bilincine sahip, insanlığın- el birikimini özümsemiş, özgür düşünen yeni insanı

hedeller.

21) Demokratik Gençlik Hareketi, yeni demokratik bir- cumhuriyetin yaratılmasında mücadele biçimlerinin çeşitli- liğinin farkındadır, açık alanda demokratik faaliyet yürütür.

22) Demokratik Gençlik Hareketi, yeni demokratik- cumhuriyet mücadelesinde, işçi sınıfının ideolojik önderli- ğini kabul eder.

23) Demokratik Gençlik Hareketi, toptak sorununun- yeni demokrasi mücadelesindeki belirleyici rolünü ve öne- mini görür, köylü gençliği halk gençliğinin mücadelesinde- asli unsurlardan birisi olarak kabul eder.

24) Demokratik Gençlik Hareketi, ülkemiz devrimci- demokratik gençlik hareketinin tarihi tecrübelerini sahipl- lenir, Yeni Demokrasi-Demokratik Halk Üniversiteleri te- melinde yürümüş gençlik hareketlerinin mücadelesini mî- ras kabul eder.

25) Demokratik Gençlik Hareketi, yeni demokrasi- hedefiyle hareket eden güçlerle olan politik etkileşim- ve paralellik kabul ederken, hiçbir kurumun örgütsel- hiyerarşisi içerisinde yer almaz, örgütsel bağımsızlığını- her koşulda korur.

26) Demokratik Gençlik Hareketi, halk gençliğinin- çıkarlarının ve geleceğinin halkın çıkarı ve geleceği ile bir- olduğu bilinciyle, yeni demokratik bir cumhuriyetin kurul- masını amaçlayan diğer politik kitle örgütleriyle, eşitlik il- kesi temelinde, birlikte hareket eder, yeni demokratik- cumhuriyet mücadelesinin önemli itici güçlerinden olacak- bir demokratik halk hareketinin yaratılmasını hedefler.

27) Demokratik Gençlik Hareketi, uluslararası düz- lemde paralel programlara sahip gençlik kurumlarıyla- (eşitlik ilkesi temelinde) ilişkiye geçer, ortak mücadele- geliştiirmek için çaba sarf eder.

28) Demokratik Gençlik Hareketi, sosyal ve devrimci- ulusal kurtuluş savaşlarını ve halk saflarındaki her düzeyde- mücadeleyi politik olarak sahiplenir ve destekler.

29) Demokratik Gençlik Hareketi, ulusların kendi ka- derini tayin hakkını kayıksız-şartsız savunur ve bunu de- mokratikğin temel kriterlerinden biri olarak görür. Demok- ratik Gençlik Hareketi, her türlü ulusal ayrımcılığa karşı- çıkar ve ulusların tam hak eşitliğini savunur.

30) Demokratik Gençlik Hareketi, hangi güç tarafın- dan yapılsın yapılsın, ulusların kendi kaderini tayin- hakkının çiğnenmesi anlamına gelen her türlü işgal ve il- haka karşı çıkar.

31) Demokratik Gençlik Hareketi, ülkemiz halklarının- sırtındaki üç kambur olan feodalizm, emperyalizm ve- komprador-bürokrat kapitalizmin ittifakıyla yukarıdan- aşağıya bir devlet biçimi olarak şekillenen ve demokrasi- nin reddi anlamına gelen faşizmin karşısında olup, ona- karşı mücadele yürütmeyi kendi mücadelesinin temel- ayaklarından biri olarak görür.

32) Demokratik Gençlik Hareketi, insanlığın kurtuluşu- mücadelesinin aynı zamanda kadının kurtuluşu mücade-

lesi olduğu bilinçliyle hareket eder, kadınların hakkı müca-
delesine aktif katkı sunar, erkek egemen bilincin kendi
içindeki yansımalarına karşı mücadele eder.

33) Demokratik Gençlik Hareketi, gönüllü ve bilinçli
bir birliğe dayanan bir politik kitle örgütüdür. Bu düzlem-
den hareketle belirlenmiş, demokratik merkezîyetçiliği
esas alan bir iç disiplin uygulanır."

DGH, programındaki bu maddelerden hareketle, örgüt
tradesi ve onayıyla kendisini; Yeni Demokratik Cumhuri-
yet yürüyüşü içerisinde, sahip olduğu ideoloji ve siyasetler
temelinde, kapsayacağı farklı toplumsal kesimlerin varlığıyla
birlikte önemli bir itici güç olacak olan Demokratik
Halk Hareketi'nin (DHH) günümüzdeki embriyonik mer-
kezi olan Demokratik Haklar Platformu (DHP) bünyesindeki
farklı kurumlardan birisi olarak görmektedir ve onlarla
birlikte (kendisini bu alana sınırlamamakta birlikte) ya-
sal alanda mücadele yürütmektedir. DHP, ülkemiz örgü-
lünde feodalizmin, emperyalizmin ve komprador-bürokrat
kapitalizmin baskıladığı, ezdiği yığınların kurtuluş müca-
delesinde, Yeni Demokrasi ve Yeni İnsan yürüyüşünde,
halkların, tüm emekçilerin ve farklı toplum kesimlerinin
başında toplandığı ileri bir siyaset, politika mevzisi-
dir. Toplumun farklı kesimlerinden düşüncede, eylemde ve
kültürde bu mevzi etrafında bir araya gelen çeşitli kurum-
lar, daha da yaygınlaşacak, farklılaşacak, kitlelerin başın-
da onların zenginliğince çoğullaşacak ve nihayetinde ülke
devrimimizin önemli bir bileşeni olan DHH'yi yaratacak-
tır. DGH, bu yürüyüş ve mücadele hattı içerisinde, toplu-
mumuzun farklı kesimlerinden çeşitli milliyet ve inançlar-
dan halk gençliğinin örgütlü gücü olarak üzerine düşen to-
lû, DHP bütünlüğü içerisinde, icra etmektedir, edecektir.

Bundan daha açık bir gerçek yoktur. YDG, tüm kamu-
oyunun yıllardır bildiği bu gerçeği, kendi içerisinde yaşadığı
kuşkuyla muhtemel olan tartışmalar uğruna, ciddi şekil-
de tahrif etmeye kalkışmıştır:

*"Oysaki kuruluşu, çalışma tarzı, kitle temeli vb. özel-
likler göz önüne alındığında DGH da YDG gibi demokra-
tik kitle örgütüdür. GMYK'nın parti-komsomol ile DKÖ
ilişisini doğru ele alamaması komsomolla kitle örgütü
arasında muğlak yeni bir ara aşama yaratmasına sebep ol-
maktadır. Bu da ülkemiz şartlarında illegal örgütlenmesi
gerekten devrimci bir partinin gençlik örgütününün legalize
olarak değere olmasına ve tasfiyesine sebep olmaktadır.*

...

*...DGH üyeleri şayet bu kıstaslara uyacak seviyedeler
ise bu seviyilecek bir durumdur ancak bir kitle örgütünden
çok devrimci bir partinin tüzelğini andırmaktadır ve par-
tinin görevlerini kitle örgütüne yüklemek de açıktan tasfi-
yeciliktir."*

Tüm bunlar ne demektir? DGH'nin nasıl bir örgüt ol-
duğunu, neyi amaçladığını ve bu kapsamda hangi yön-
temlerle ve içerikle faaliyet yürüttüğünü ortaya koyan yazılı
belgelerine rağmen, YDG, yaşadığı aşikâr olan bilinç

bulanıklığının sonucunda, ya da daha iyimser bir tah-
minle, kendisini konumlandığı örgüt kategorisine ve
anlayışına göre ileri sürdüğü fikirlerin, ithamların ciddi-
yetinin ne derece farkındadır? YDG, tüm kamuoyuna
yani devrim düşmanları da dâhil olmak üzere herkese
yönelik çıkardığı bir yayın organında, DGH'yi hangi an-
layış içerisinde (üstelik "nasıl olması gerektiğini" de yaz-
maktan çekinmediği) illegal bir siyasi partinin gençlik ör-
gütlenmesinin, DGH şahsında legalleştiği, bir kurum ola-
rak ilan edebilmektedir? YDG, kesinlikle her şeyden ön-
ce bir "kurum olma"nın gerektirdiği ciddiyet ve sorumlu-
lukları gözetmek zorundadır!

YDG'nin "demokratik kitle örgütü", "devrimci-demokratik
kitle örgütü", "siyasal kitle örgütü", "mesleki kitle ör-
gütü" ve nihayetinde "kitle örgütü" kavramları ekseninde,
yazısının "Politik Kitle Örgütü Meselesi" başlığından itibaren
tartıştığı şey, tümüyle kendisine ait bir sorunsaldır.

YDG, ilgili başlık altında sorunsalını şöyle tartışıyor:
"Kitle örgütü", "ekonomik mücadeleyi öne çıkaran öz-ör-
gütülük olma iddiasındaki"lerdir. "Siyasal kitle örgütü",
"demokratik kitle örgütü" ve "devrimci-demokratik kitle
örgütü" gibi ayrı anlama gelecek şekilde kullandığı anlaşı-
lan kavramları ise "kitle örgütü" olarak tanımladığı (ve
böylelikle kendi iç tartışmasını da sergilediği) YDG'yi örnekle-
yerek, "Siyasal kitle örgütleri" (-ki DGH böyle bir
ifade kullanmamaktadır) derken DGH'li arkadaşlarımız
YDG gibi devrim perspektifine yakın olan, kitleleri devri-
me yönlendirmede diğerlerinden daha ileri olan, bir an-
lamda devrim aşamalarında "iktidar organları" kimliğine
bürünebilecek ya da bu organların bir parçası olabilecek
kitle örgütlerinden bahsetmeye çalışıyorlar (YDG, tüm ya-
zısında, bu cümlede olduğu gibi, DGH adına konuşmakta,
kanaatiere varmakta ve bunlar üzerine "kendî" tartış-
malarını dile getirmektedir). Ancak, bilinmelidir ki, bu kitle
örgütleri diğer kitle örgütlerinin de bir toplamı, bir devamı,
bunların güçlü bir biçimi olabilirler ancak öz itibarıyla
farklı olamazlar, bu da farklı adlandırılmalarını gerektir-
mez. Bunlar da kitle örgütleridir ve ancak, diğer kitle ör-
gütlerinden daha güçlüdürler, daha ileridirler, daha geniş
bir kesime hitap eder, daha fazla komünistlerin-devrimci-
lerin önderliğini benimserler vs... Bu durumda bu kitle ör-
gütlerini daha güçlü, daha ileri, daha örgütleyici vs. olarak
diğerlerinden ayırabiliriz, ama siyasal ve mesleki olarak
değil. Belirttiğimiz gibi bu şekilde adlandırmalar kitle ör-
gütlerinin içeriğini kavramamak ya da eksik kavramaya
neden olur, kitle örgütlerindeki gerçek amacımızı da olumsuz
yönde etkiler."

Bu tanımlama ve yaklaşım içerisinde YDG, "kitle örgütü"
ile diğerleri arasındaki nitelik farklarını sıralayarak, ısrarla,
DGH'nin kendisini nasıl tanımladığını ve bu temelde ne
şekilde faaliyet yürüttüğünü umursamaksızın, kendi
kavrayışı içerisinde bir anlam kazandırdığı "kitle örgütü"
kategorisinde olduğunu tekrar edip durduğu DGH'yi tar-

şmaya girişmektedir. DGH'nin, kendisinin belirlediği kriterlere uymadığı yerleri örnekleyerek, DGH'ye dair yukarıda ifade ettiğimiz bambaşka düzlemlere yönelmekte ciddi bir hata yapmaktadır.

Siyasi tespitlerimiz, tahlillerimizi ve politikalarımızı tartışalım. Evet! Hem de sonuna kadar. Ancak tanımı, yasası ve faaliyetleri ortada olan DGH'yi "illegal" bir siyasi artının gençlik örgütünün "legalleşen biçimi olarak DGH" gibi; bir kitle örgütü olarak YDG'yi de aşan bir tartışmaya, tümüyle haksız ve temelsiz tespitler, ön yargılar üzerinden yürütülen ve sonuçları son derece olumsuz etkilerde evrilebilecek tartışmalardan kaçınalım.

Yasal/Açık alanda "politik kitle örgütü" – "kitle örgütü" nedir? Nasıl bir yapıları olmalıdır? Aralarındaki ilişki nasıl olmalıdır? Tüm bunların, ülke devriminin siyasi – örgütsel merkezinin ortaya koyduğu faaliyetin yarattığı toplumsal ilişkilerdeki rolleri nedir? Neler olmalıdır? Konularına anlayış ve yaklaşım farklılıklarımız olduğu açıktır. Bunların tümü, politik bir zeminde, tartışılabilir ancak yöntem ve hele ki üslup asla böyle olmamalıdır.

Son olarak, YDG'nin yazısında (bilinçli olarak yaptığımız düşünmek istemediğimiz) bir yanlış da değinmek gerekecektir.

YDG'nin, yazısı içerisinde, dikkatli vurgularla "DGH'nden farklılığı", "GMYK" ve "SB" ifadeleriyle, bu kurumlarımızın DGH'nin dışında, onun ortak aklı ve iradesinin üzerine bir yerde değerlendirdiği ve haksız eleştirilerini bu iç örgütsel kurumlarla özellikle ilişkilendirdiği görülmektedir. Bu da bir başka ciddi hatadır.

Eğer DGH'iler "dostun da düşmanın da bildiği devrimciler" iseler, bilinsin isteriz ki bu kademeleştirdiğimiz yoldaşlarımız da işte o herkesin bildiği devrimcilerdir. DGH tüzünü dikkatli bir şekilde incelenirse, bu görevlerdeki yoldaşların da buldukları yerlerde (illerde) örgütü en küçük birim faaliyetinin üyesi oldukları görülecektir.

Her hangi bir yerlerdeki (ilde) birimlerimiz, seçmiş oldukları temsilcileriyle bir İl Yürütme Kurulu oluştururlar. Bu kurullar, kendi aralarında seçtikleri bir temsilciyle, aynı ölge faaliyeti içerisindeki il yürütmelerinin seçtikleri diğer temsilcilerle bir araya gelerek Bölge Yürütme Kurullarını meydana getirirler ve nihayetinde Bölge Yürütme Kurulları kendi içlerinde seçtikleri temsilcileri üzerinden G-MYK'ni oluştururlar. G-MYK da toplanılan arasında, bölgelerindeki faaliyet alanlarına döndüklerinde kendi içlerinden seçtiği üyeleri vastasıyla merkezi işleri yürütecek bir SB berler. Dolayısıyla, belirlenmiş periyodları içerisinde haftalık, aylık vb. sürelerde düzenli toplantılarını alan ve bu süreç içerisinde de düzenli iribat halinde olan en küçük birimlerimiz, İYK'larımız, BYK'larımız tüm bir DGH'nin ortak aklı ve iradesini ortaya koyar. G-MYK ise bu tradeye önderlik eder. Tüm bu süreçlerde demokratik-merkezizetçi esaslar işler ve her kademe, her üye denetime tabidir.

Tüm bunların hepsi bir program etrafında birleşmiş ve

ülkemiz sosyo-ekonomik koşulları ve buna mukabil devrimci bir mücadele içerisinde, yasal düzlemde Yeni Demokrasi mücadelesi yürüten bir politik kitle örgütüdür; varlığını karşı-devrimin saldırıları karşısında koruyabilmesi, mücadele gücünü, niteliğini yükseltebilmesi ve bulunduğu özgül alandaki kitle örgütleri içerisinde egdülümlü, ortak siyasal perspektife kitle hareketlerinin, onların inisiyatifi önc çıkararak yükseltebilmesi hedefi içerisinde bir zorunluluktur. Bu, DGH'nin görüşüdür.

DGH içerisinde, YDG'nin sanki varmış gibi sunduğu siyasi-örgütsel ayrımlardan (önderlik-taban gibi), farklılıklardan bahsetmek, bununla amaçlanan her ne ise, yanlış bir hesaptır. Biz, bu amacı zikretmekten imtina ederiz. YDG'nin böylesi yanlış bir tutum içerisinde olabileceğini düşünmek istemiyoruz.

YDG'li Dostları Kardeşlerimizi!

Nisan 2008 tarihli YDG sayısının sunuş bölümünde, tarafsızdan ifadelenen "devrimci dayanışmanın güçlenmesi ve devrimci saflarda demokratik bilincin gelişmesi" tespitine tüm coşkuyla katılıyoruz.

Halk gençliğinin anti-feodal, anti-emperyalist ve anti-faşist faaliyet alanlarında omuz omuza mücadele yürüten bizler; kökleri Büyük Proleter Kültür Devrimi gibi yüce bir insanlık mirasına uzanan bizler; hele ki bizler, anlayışta ve yöntemde farklılıklarımız olsa da Yeni Demokrasi ve Yeni İnsan yürüyüşünden uzaklaşmadığımız müddetçe, karşılıklı tartışmalarımızda özveri ve fedakârlığı, alçakgönüllülüğü, yardımlaşmayı ve yapıcılığı asla elden bırakmamalıyız.

Bilhassa YDG'nin yazısında sığıldığı üslup, hepimizi üzümüştür. YDG'li dostlarımız, "Devrimci gençlik hareketi, yaşadığı sıkınlığı aşarken daha özeleştirel yaklaşmayı, daha mütevazı olmayı, kitlelere güvenmeyi, gerçekliği araştırmayı, öğrenmeyi ön plana çıkarmak zorundadır." tespitlerine sanılabırlar. Elbette ki bu meşakkatli yolda hepimizin yanlışları, eksiklikleri olacaktır. Ancak tüm bunları aşma perspektifiyle kenetlendiğimizde, halk kitlelerinin bağrındaki yalın gerçeklere daha fazla ve daha fazla yakınlaşacak, onlarla bütünleşecek ve bu yüce insanlık ülküsünü ilerilere taşıyacağız.

Anti-feodal, anti-emperyalist ve anti-faşist ortak mücadele için koşullar dün olduğundan daha da fazlasıyla mevcuttur ve halk gençliğinin mücadele alanlarında kitleler, her türlü küçük-burjuva sağ ve sol zararlı ideolojik akımların karşısında, kitle inisiyatifi esas alan ve tutarlı bir kitle faaliyetini temel hedef benimsemiş devrimcilerin birleşik gücüne, kuvvetine ihtiyaç duymaktadır.

DGH, YDG'nin tarihsel mirasına olan güvenini yitilemektedir.

Devrimci selamlarımızla...

* Yazı içerisinde değerlendirilen alıntılardaki koyu puntolar, YDG'ye aittir

ABD tipi çeteden AB(D) Tipi Çeteye Geçiş Operasyonu

ERGENEKON

"...Kapı açılır açılmaz içeri girdik. Hepsini yere yatırdık. Ne yapacağımız konusunda talimat almak için Abdullah'a birini gönderdik. Abdullah eter ve pamuk vermiş, "Hepsini tek tek bayılıp öldürelim" demiş. Dışarı çıkıp, arabada bekleyen Abdullah'la konuştum. "Evde öldürmek zor olacak. İkiser ikiser götürüp öldürelim" dedim. "Olur." Dedi. İki kişiyi Büyük Rets'in arabasına bindirip Eskişehir yoluna götürdük. Müsaait bir yer bulup ikisini de yere yatırıp kafalarına ateş ettik. Geri döndük. Böyle zor olacağını anlayınca Abdullah, "Tek tek boğalım bunları" dedi. Bir tanesini zorla boğdum. Diğer dördünü bu şekilde öldürmek zor olacaktı. Arkadaşları gönderdim. Sonra da sedirin üzerinde bulunan dört kişiye yakın mesafeden ateş ederek mermilerin hepsini boşalttım. Silahı da götürüp Abdullah'a verdim..."¹

"...Veli Küçük'ten duyduğu tedirginliği son iki yazısında açıkça dışavuran Hrant Dink, yakınlarına "o duruşmalara geldi, her şey kötüleşti" diyordu. AGOS'un yazarlarından Aydın Engin duruşmadaydı: "Şişli'de Hrant'la birlikte, üzerimize bozuk paraların atıldığı, tükürüldüğü, küfürler edilip saldırının her çe-

şidinin yaşatıldığı yargılama sırasında, Küçük de Kerincsiz ekibiyle birlikte mahkeme salonundaki yerini almıştı. ...Hrant Dink'in avukatı Erdal Doğan: "Dink, beş-altı ay önce Veli Küçük tarafından birkaç kez telefonla tehdit edildiğini anlattı. O zaman biz çok üzerinde durmadık. Çünkü, yüzlerce tehdit alıyordu. Ama kendisi Veli Küçük'ün tehditlerinden, diğer tehditlere göre daha fazla tedirgin olduğunu söyledi."²

Devletin Çeteleşmesinin Kaçınılmazlığı

Ülkemizdeki hegemonik güçleri temsil eden siyasal aktörler, kendi aralarındaki mücadelelerinde sık sık işçileri ve köylüleri kendi sınıfsal hedeflerine yedeklemek için uğraşmışlardır. Kendi siyasal görüşlerini ezilenlerin görüşleri gibi sunan bu yedekleme çabasının amacı kendi varlık koşulları olan sömürü ilişkilerini devam ettirmek içindir. Sömürü ilişkilerinin meşrulaştırılması medya, ordu, ders kitapları, aile, dini cemaatler ve çeşitli "sivil toplum kuruluşları"³ sayesinde yapılmaktadır.⁴

Siyasal hayatımızın iki ayrı kliğini oluşturan siyasal İslam(MNP-MSP-RP-AKP) ve Kemalistler (İttihat ve Terakki-CHP), günümüzde emperyalizme eklem-

me iki farklı biçiminin⁵ ideolojik çerçevesini taşıyan hakim sınıfsal güçlerdir. Siyasal-neoliberal İslamlaşmanın temsilcisi AKP'nin arkasındaki MÜSİAD ve Kemalistlerin arkasındaki TÜSİAD, kendi aralarındaki emperyalizme entegrasyon yarışında, ülkenin hegemonik çevreleri olan medya, ordu, dini cemaatler ve üretler, yargı ve üniversiteler gibi kurumları kullanmaktadır. 2000'lere kadar olan mücadelede Kemalist-çapık darbe ve müdahalelerle kendi iktidarlarını yeniden üretmeyi başarmışlardır. 2000'lerden sonra MNP-MSP-RP'nin siyasal İslam çizgisini neoliberalizmle sentezlemeye çalışan AKP Kemalistlerin iktidarını sarsmaya başlamıştır. Bu durum Kemalistle destekleyen Türk Silahlı Kuvvetleri ve bürokrasi çevrelerinin AKP iktidarına karşı olan çeşitli siyasal yapılanmaları, kendi ideolojik çerçeveleri içinde desteklemesine sebep olmuştur. İşte "Ergenekon Operasyonu" adı verilen aslında devlet yapılanmasındaki badeğişiklikleri ifade eden gelişme de bu iktidar mücadelesinden bağımsız düşünülemez.

Ergenekon'u Doğuran Hakim Sınıflar Mücadelesidir

Ergenekon'u anlamak ülkedeki iktidar mücadelesinin karmaşık yapısını çözümlenektir. Hakim sınıfın iç mücadelesi, kendi dayandıkları hegemonik çevreler aracılığıyla yapılmaktadır. Operasyon sonrası hakim medya güçlerinin operasyonu farklı bir biçimde halka aktarma çabaları aslında bu egemenlik mücadelesinin derinliğini de kanıtlamaktadır. Bir yandan polisiye gözaltına alış biçimi -sanki hiç daha önlenmemiş gibi -kananırken bir kısım medyada ise gözetim alanlarının "karanlık ilişkileri" adı altında haberler piyasaya sürülmüştür.

Ülkedeki kitlelerin çeşitliliği ayrı zamanda ülkenin sosyal ve ekonomik yapısındaki çeşitliliği de göstermektedir. Kemalistlerin İttihat Terakki çizgisini sürdürerek yeni cumhuriyeti kurarlarken devraldıkları sosyal ve ekonomik yapılanma Osmanlı'dan devralınan sömürge-yarı feodal, çok uluslu ve farklı din-mezheplerden oluşan bir yapıydı. Kemalistler bu ekonomik yapıyı değiştirmezken bunun üzerine bir ulus devlet inşa etmeye çalıştılar. "Tek dil, tek vatan, tek millet" hedefi kaçınılmaz olarak Kemalistleri ülkedeki farklı güçlerle (dini cemaatler ve aşiret reisleri) ittifak kurmaya zorladı. Bu ittifakın en önemli sonucu özellikle Kürt illerindeki aşiret yapısının gelişen kompran kapitalizme eklenerek gelişmesiydi. Diğer bir sonucu ise Sünni İslamı temsil eden çevrelere, Diya-

net İşleri Başkanlığı sayesinde kendi hegemonik güçlerini ülkenin "İalk" yapılanması içinde sürdürmeleri izninin verilmesidir. Böylece çarpık ekonomik yapı çarpık üst yapı ilişkilerini doğurmuş ve ülkedeki siyasal özneler de emperyalist aktörlerin başından beri hiç eksik olmadığı bu yapı çerçevesinde şekillenmiştir. Dolayısıyla ülke içi devletin çeteleşmesi veya çetelerin devletleşme sürecini ülkedeki bu çarpık alt ve üst yapıyla ilişkilendirerek açıklamak mümkündür.

Çeteleşmenin Ülkemiz Sınıfsal Mücadelesiyle İlişkisi

1960'lardan itibaren gelişen sol muhalefetin 1971 devrimci çıkışıyla niteliksel bir değişikliğe sızması -devrimcileşmesi- yani Kürt sorunu ve Kemalizm noktasında geleneksel Kemalist "sol" çizgiden ayrışması sonucu egemenler, devrimcilerin önüne her daim hazırda tuttukları gizli ve açık askeri yapılanmalarını çıkartmıştır. Bu yapılanmalar, Çorum, Maraş, Sivas gibi illerde Alevi-Sünni çatışmaları çıkararak bu illerdeki devrimci yapılanmaların çalışmalarını engellemiştir. Yine bu çetelerin uluslararası istihbarat örgütlerinin ortak çalışmaları sonucu 1 Mayıs 1977, 1978 Bahçelievler ve 16 Mart Eczacılık Fakültesi katliamları yapılarak ülkede yükselen sınıf mücadelesi karşısında provokasyonlar organize edilmiştir. Pek çok

bölgede özellikle de Kürt illerinde "faili meçhul" cinayetler tertip eden bu faşist çeteler bölgedeki devrimci ve ilerici kurumlara gözdağı vermeye çalışmışlardır.

"...Gerek 12 Mart, gerekse 12 Eylül öncesinde terörü tırmandıran güçler bizzat devletin içinde yuvalanmıştı. MİT ve Kontraçerilla denen örgütler bu işte başlıca rolü oynadılar. Bunların ordu içindeki cunta-

larla sıkı bağları vardı. Arka planda ise İpler CIA'nın elindeydi. Diğer bir deyişle ABD'nin, NATO'nun ve Türk devletin gizli-açık güçleri, sınıf mücadelesinin, Kürt ulusal hareketinin yükseldiği her dönemde, gelişmeleri önlemek, ilerici ve yurtsever güçleri tıpanlamak, kitleleri sindirmek için sınırlı demokrasiyle askıya almaya, daha sert bir baskı çarkına gerek duydular ve bu oyunu oynadılar.⁶

Bu tarz "Derin Devlet" yapılanmalarını, emperyalist bir savaş örgütü olan NATO ile yani emperyalizmin çıkarlarıyla da ilişkilendirebiliriz. 1917'de Rusya ve 1949'da Çin'de yaşanan devrimlerin dünya halklarının sınıf mücadelesine kazandırdığı ivme karşısında emperyalizmin bütün dünyadaki bu devrimci kalkışmalara gayri nizami harp teşkilatları çerçevesinde cevap vermesi bir kaçınılmazlığı ifade etmektedir.

Susurluğun İzinden Gidenler...

Dünyadaki devrimci kalkışmaların bir azalma ivmesi göndermesiyle çeşitli ülkelerde bizzat emperyalizmin kontrolü altında tasfiye edilen veya azaltılan bu faşist ve "derin" güçler ülkemizde 1996 yılında Susurluk Kazasıyla deşifre olmuştur. NATO'nun ülkemizdeki taşeron, sivil-faşist partilerinden olan MHP'nin devletle ve aşiret reisleriyle ilişkisini açığa çıkartan bu kaza aynı zamanda "yeni bir derin devlet" projesini başlatmanın miladı da sayılabilir. Devletin yeni tarz devrimci ve ulusal kalkışmalara karşı kulla-

nacağı yeni güçlerle eski güçlerin yer değiştirmesi maalesef ki ülkemizdeki bazı sol kurum ve aydınlarca ülkenin "demokratikleşmesi" olarak adlandırılmıştır. Bugünkü Ergenekon operasyonunda da benzer tepkiyi veren AB "sosyalistleri" ülkedeki sorunları emperyalist kurumlara ve onların ülkemizdeki uşaklan-

nın inisiyatifine bırakmaya can atmaktadırlar.

Ergenekon operasyonunda suçlanan ve tutuklanan kişilerin siyasal geçmişlerine baktığımızda; ülkedeki sistem karşıtı muhalefeti, AKP karşıtı muhalefet içinde eritmeye çalışan güçlerle bazı Susurluk artığı faşist çetelerin ittifakı göze çarpmaktadır. Ergenekon yıpranan ve işlevini tamamlayan ülkücü-faşist örgütlenmelerin artıklarına karşı yapılan bir operasyon olmasının yanında kendini bu çevrelerden farklı bir biçimde kodlamak için -ulusalcı- adıyla örgütlenen ve genelde orta sınıf-ulusal burjuvaziden destek gören kesimlerin de önderliklerini tasfiyeyi amaçlamaktadır. Özellikle ÇYDD, İP, ADD, Biz Kaç Kişiyiz gibi kuruluşların başını çektiği bu tarz örgütlenmelerin hangi sebeple olursa olsun AKP'ye karşı yürüttükleri muhalefet devlet içindeki neoliberal-muhafazakâr çevreleri rahatsız etmiştir. "Ulusalcı güç"lerin yapıtıkları mitingler ve eylemliliklerin kendi dinamikleriyle daha radikal bir pozisyona kayması 1960'lardaki hareketlenmeyi düşündüğümüzde kaçınılmaz olacaktır. Bu çerçevede düşündüğümüzde "sol" Kemalistlerin ideolojik yön vermeye çalıştığı bu muhalefet hareketleri erinde sonunda bir yanılmayla sonuçlanacaktır. Çünkü "anti-emperyalistliklerini" Kürt düşmanlığı ve darbe seviciliği üzerinden temellendiren bu kitlenin, sırtlarını dayadıkları ordunun ABD'ye bağımlılığını gördükçe kendi içinde bir kırılmaya uğrayacağı kesindir. Bu yüzden Ergenekon operasyonu iki yanlı bir operasyondur. Operasyon, bir yandan ülkücü-ulusalcı ittifakında şekillenen çeteleri tasfiye edip yerine kendi neoliberal-faşist-siyasal İslamcı çetesini yaratmayı hedeflerken bir yandan da bu yeni emperyalizme eklemleme biçimine müdahale eden orta sınıf ve ulusal burjuvaziyi tarafsızlaştırmak ve geri adıma zorlamak istemektedir. Ergenekon'u bazı ultra liberal solcularımızın iddia ettiği gibi "devletimizin demokratikleşmesi" gibi görmek yanlısamadan ibarettir. Çete-devlet ilişkisi sömürü ilişkilerinin devamı açısından bir gereklilik yani yapısal bir gerçekliktir.⁷ Yapısal sorunun çözümü ne AB tipi tam sömürgeleştirme projesinde ne de ülkeyi yeni bir 12 Eylül-27 Mayıs kırması bir faşist darbeye sürüklemekle mümkündür.

Ergenekon operasyonu bir yandan ülkemizdeki hakim kilitler arasındaki çatışmanın doğal bir sonucu olarak ortaya çıkarken bir yandan da AB ve ABD emperyalizmiyle oluşan yeni ilişkilene biçimlerini de ortaya sermektedir. İçi boşaltılmış bir anti-emperyalizmin bile AKP'yi ve onun efendileri olan ABD ve AB kapitalist baronlarını rahatsız etmesi yeni bir çeteleşme isteğini de beraberinde getirmiştir. NATO ve ordu

deki bazı yapılanmaların yarattığı ülkücü-ulusalcı tavrı ve liderleri AB emperyalist projesine muhalefet edenleri sonucu tasfiye edilmektedirler. Tutarsız antiemperyalizm ve yurtseverlik anlayışlarının, krizden çıkılarak sürekli eriyen orta sınıf tarafından desteklenmesiyle anlık olarak parıldayan ulusalcı kesimler devrimci yeni efendi adaylarının güçlü emperyal desteği karşısında tutunamamışlardır. Devrimcilere ve Kürt halkına karşı emperyalist karargahlarda üretilen türlü operasyonu kayıtsız şartsız destekleyen bu "tasnive" çeteciler; hapis ve gözaltı karşısında bir insan hakları savunucusu haline gelmişlerdir. Devrimci onların bulunduğu karakol ve hapislerde nice işkencelerden geçerek devrimci duruşunun bir adım tavrız vermemiştir. Bu yüzden devrimci "Süper NATO'nun örgütleri, terörist veya vatan düşmanı diyenler bilmelidir ki: Onların iddia ettiği tam demokrasi ve gerçek demokrasi işçi ve köylülerin ya başbakanın deyimiyle "ayaktakımının" sömürüye karşı verdiği Yeni Demokrasi mücadelesiygelecektir.

Şimdi Ergenekon ile ilgili bazı tespit ve değerlendirmeler yaptıktan sonra bazı analiz ve mücadele önerileri maddelendirilerek verilirse okuyucunun bu çetere "muhalif" tasfiye sürecini daha iyi analiz edeceğine inanıyoruz:

ANALİZLER

* Çete-devlet ilişkisi yapısal bir ilişkidir. Bu yapıyı ilişkiyi ne Avrupa Birliği üyeliği ne de ulusalcı güç çözebilir.

* Ergenekon operasyonu faşist-ulusalcı ittifakına bilinci "sol" kemalizmle bulandırılmış orta burjuvazinin tutarsız antiemperyalist kalkışmalarına karşı yapılmıştır.

* AKP bu tasfiye süreciyle 1996'da başlayan ülkücü çeteleri tasfiye sürecini devam ettirerek yerine neoliberal projeler çerçevesinde kendi çetelerini oluşturmuştur.

* Bir kısım solcu ve ilerinin "sol" kemalizm kodunu tasfiye çerçevesinde yaptığı tutarsız ve yalpalayan antiemperyalizmi, Kürt halkına karşı düşmanlık ve sosyal mücadeleyi türban veya laiklik eksenine kaydırarak sonuçlanmıştır.

* Orta sınıfın tutarsız antiemperyalist tavrı güdüklü nitelik taşısa da operasyonun amaçlanan hedeflerinden biri olması bakımından önemlidir. Neoliberalizmin depolitize edip tarafsızlaştırdığı ve bir "hobi öznesi" haline getirdiği sınıfların hakim sınıflara karşı mücadeleye geçmesi devrimciler için korkulacak bir şey

değildir. Devrimcilerin en son korkacağı şey halk hareketleridir. Önemli olan bu hareketlerin kendiliğindencilikine veya buradaki gibi yanlış ideolojik yönlendirilmesine karşı mücadele vermektir.

MÜCADELE BİÇİMLERİ

* Operasyon sonrası yaratılan laik/ulusalcı/solcu - İslamcı/demokrat/neo-liberal çerçevenin dışına çıkılacak politik müdahaleler oluşturulmalıdır.

* Orta sınıfların "sol" kemalist mistifikasyondan kurtulmalarını sağlayacak yegane çözüm yolu esasta işçi ve köylülerin ittifakına dayanan, mücadelesini sentezleyen halk savaşı yöntemidir.

* "Sol" Kemalizmin ve neoliberal-siyasal İslamcılığın aydınlar ve üniversiteler üzerindeki etkisini kırmak için üniversitelerdeki örgütlü mücadele artırılmalı ve aydınların halkla ve örgütlü mücadeleyle yollarını kesişirecek projeler üretilmelidir.

* AKP'ye karşı yapılacak taktiksel muhalefet hareketleri, sistem karşıtı mücadelede devrimcilerin önemli yollar almasını sağlayacaktır.

* Kitlelerin ordu, devlet ve sivil toplum kuruluşları konusundaki liberal ve faşist yanılsamalarını düzeltecek araçlar yaratılmalıdır.

Son olarak Ergenekon operasyonunda Yeni Demokrasi güçleri ne liberaller gibi "demokratikleşiyoruz" söylemi altında egemen güçlere kendini yamar ne de ulusalcı kesimler gibi katillik ve işkenceciliği tesclenmiş kurumları devrimci gibi göstererek halkın bilincini bulandırır. Yeni demokrasi güçlerinin elindeki bilimsel sosyalizm metodu bize şunu göstermektedir: Ergenekon operasyonu, hakim sınıflar arası bir mücadelenin sonucu olması yanında, orta sınıfların bulanık bilinçte de olsa tutarsız ve doğru önderlikten yoksun "anti emperyalist" ve neoliberalizm karşıtı duruşlarına da karşı yapılmış bir müdahaledir.

DİPNOTLAR:

1- 9 Ekim 1978 günü Türkiye İşçi Partisi 7 genci öldüren faşist Halk Kırıcı'nın isadesinden alınmıştır. Aktaran Can Dündar, Celal Kazdağlı, "Ergenekon Devlet İçinde Devlet", Ankara: İmge Kitabevi, 1997

2- "Veli Köçük: Mide bulandırdı", Express, Sayı:69, Şubat 2007, s. 19

3- Bu kuruluşları, sömürü ilişkilerinin özellikle ideolojik çerçevede yeniden üretilmesini sağlayan kuruluşlar olarak adlandırabiliriz.

4- Bu konuyla ilgili ayrıntılı Marksist analizler için bkz. Louis Althusser, "Yeni Üretim Üzerine: İdeoloji ve Devletin İdeoloji Aygıtı", İstanbul: İhtaki Yayınları, 2006; Antonio Gramsci, "Hapishane Defterleri", İstanbul: Belge Yayınları, 2007

5- Bu ifade komprador kapitalist biçimin olarak da anlaşılabilir.

6- Kemal Burkay, "Seçme Yazılar", İstanbul: Deng Yayınları, 1995, cilt 1, s. 440

7- "AKP'ye açılan kapatma davası Ergenekon ve süren tartışmalar", Devrimci Demokrasi, Sayı: 2-16 Nisan 2008, s. 3

ÖZELLEŞTİ...

GÜZELLEŞTİ Mİ?

Son dönem TEKEL'in sigara bölümünün British American Tobacco şirketine satılmasıyla tekrar gündeme gelen özelleştirme tartışmaları, işçi ve emekçilerle ülkemiz hâkim sınıflarını karşı karşıya getirmeye devam ediyor. Hâkim sınıfların on yıllardır "kararı" bir şekilde hayata geçirdikleri uşaklık yasaları, AKP şahsında hayat buluyor. AKP, kendisinden önce başlayan talan ve peşkeş harekâtını, üst seviyede devam ettireceğini IMF ve DB politikalarına "bağlılığıyla" ispatladı ve emperyalistlerin hakkı takdirini kazanarak bir dönem daha uşaklık vazifesine getirildi. Ülkemizde gelişen ve gelişmekte olan çeşitli sosyal-siyasal ve ekonomik olaylar, AKP'yi bir dönem daha "kullanılabilir" kılan nedenler arasına sokuyor. İşte özelleştirme talanları bu nedenlerden sadece bir tanesi...

Hâkim sınıfların "özelleştirme" sorununa yaklaşımı, Özelleştirme İdaresi Başkan Yardımcısı Osman Demirci şöyle dile getiriyor: "Dünya Bankası verilerine göre Türkiye 2004-2005 yılında özelleştirmede

dünya ikincisi; son 4 yıl değerlendirdiğinde ise dünya birincisidir. 2003 öncesi, yirmi yılda Türkiye'de yapılan özelleştirme 8 milyar dolar civarında iken, son dört yılda bu rakam 18 milyar dolara yükseldi. Enerji alanındaki özelleştirme için yabancı şirketlerden büyük talep var, gelecek bir kaç yılda bugüne kadar yapılacak en iyi özelleştirme süreci yaşanacak".¹ Sadece bu alından hareket edildiğinde daht başlıca üç temel sorunu görmek mümkün:

1- Özelleştirme talanı emperyalist tekellerin ve onların yerli uşaklarının çıkarlarına hizmet etmektedir.

2- Özelleştirme süreci AKP ile birlikte yeni bir evreye taşınmıştır ve bu süreç önümüzdeki yıllarda artarak devam edecektir.

3- Mevcut saldırılar karşısında halkın taleplerine sahip çıkabilmek için toplumsal dinamiklerin toparlanması ve halkın yeni demokrasi mücadelesinin yükseltilmesi gerekmektedir.

Yapıkları Yapacaklarının Teminatıdır!

Ülkemiz açısından özelleştirme talanlarının ulaştığı nokta giderek derinleşen emperyalizme bağımlılık halindedir. Emperyalistler ve onların yerli uşakları özelleştirme talanlarını allayıp pullarak halka sunmakta ve diğer toplumsal sorunlarda olduğu gibi özelleştirme sorununda da, halkın bilincini bulandırmaya devam etmektedir. Özelleştirme adı altında işçi ve emekçilere yönelen bu saldırı politikaları 80'lerden günümüze geldikçe etkisini giderek artırdı. Bu saldırıların AKP ile artış göstermesi dünyada ve ülkemizde yaşanmakta olan siyasal, ekonomik ve sosyal olaylarla ilgilidir. Ülkemiz sınıf mücadelesinin deneyimleri yaşanan sorunun parlamento surlarıyla ve ya orada bulunan partilerle alakalı olmadığını gösteren örneklerle doludur. Çünkü bilmekteyiz ki AKP, ABD emperyalizminin tercihiyle Büyük Ortadoğu Projesi kapsamında ön plana çıkarıldı. Bu süreçte birlikte AKP üzerinden ülkemizde ve Ortadoğu'da emperyalizmin çıkarlarına hizmet eden sayısız uygulama devreye sokuldu. IMF ve DB gibi emperyalist odakların kontrolünde, 80'lerden ve 90'lardan günümüze uzanan özelleştirme talanı 2000'li yılların özgünlükleriyle birleştirilerek bir üst seviyeye taşındı. Öyle ki hâkim sınıflar AKP nezdiinde, 2003-2007 arasındaki dönemde peşkeş çekilen işletmelerin ulaştığı artışla övünür hale geldi. AKP bu kısa dönemde TÜRK TELEKOM, TÜPRAŞ, POAŞ, ERDEMİR, İSDEMİR, PETKİM, TEKEL, SEKA başta olmak üzere sayısız ekonomik talanın altına imza attı.

Özelleştirme talanlarına 2008-2010 arasındaki dönemde şöyle devam edilecek:

- Hâkim sınıflar, ezilenlerin gündemini türban sorunuyla meşgul ederken TEKEL'in bir bölümü satıldı. Gündemin "Ergenekon çetesiyle", Kürt ulusuna dönük saldırılarla, AKP'nin kapatılma davasıyla meşgul olduğu günlerde ise, köprü ve otoyol özelleştirmelerinin hazırlıklarına girişildi. Bu kapsamda Karayolları Genel Müdürlüğü'nün (KGM) yapım, bakım, onarım ve işletimini üstlendiği hizmet üretim birimleri olan otoyollar, köprüler ve üzerinde yer alan tesislerden Edirne-İstanbul-Ankara, Pozantı-Tarsus-Mersin, Tarsus-Adana-Gaziantep, Toprakkale-İskenderun, Gaziantep-Şanlıurfa, İzmir-Çeşme, İzmir-Aydın otoyolları, İzmir ve Ankara çevre otoyolunun bağlantı yolları ile Boğaziçi ve Fatih Sultan Mehmet köprülerinin bağlantı yollarının bakım, işletme ve ücret toplama merkezleri özelleştirilecek.

- Önümüzdeki iki yılda önce elektrik dağıtım şirketleri özelleştirilecek, ardından elektrik üretim şirketlerinin özelleştirilmesi süreci başlayacak.

Bu kapsamda, Ankara, Kırıkkale, Zonguldak, Bartın, Karabük, Çankırı ve Kastamonu'yu içine alan Başkent Elektrik Dağıtım A.Ş. Sakarya, Bolu, Düzce ve Kocaeli illerini içine alan Sakarya Elektrik Dağıtım A.Ş. ile İstanbul Anadolu yakasına elektrik sağlayan AYEDAŞ özelleştirilecek. Elektrik dağıtım şirketlerinin özelleştirilmesi tamamlandıktan sonra, elektrik üretim şirketlerinin özelleştirilmesi süreci başlayacak.

- Halk Bankası'nın özelleştirilmesi,

- TELEKOM'un hazineye ait %15'lik kısmının özelleştirilmesi,

- 12-13 akarsuyun kırk dokuz yıllığına "kiralınması",

- Yasal düzenlemenin tamamlanmasının ardından Millî Piyango İdaresi şans oyunlarının işletim lisansının verilmesi,

- TCDD limanlarının ve şeker fabrikalarının özelleştirmeleri gibi birçok özelleştirme talanı gerçekleştirilecek.

Çözüm Yeni Demokrasidir!

Özelleştirme talanı ülkemizin emperyalistlere ve onların yerli uşaklarına peşkeş çekilmesidir. Özelleştirme talanı, işçi ve emekçilerin iş güvencesi, yaşam standartları ve sendikal hakları gibi onlarca ekonomik ve sosyal haklarının gasp edilmesidir. Özelleştirme talanı, gençliğin de dâhil olduğu ezilen-sömürülen sınıfların geleceğinin karartılması girişimidir. Bu

im, hâkim sınıflar tarafından işçi ve emekçilere "gösterilmeye çalışılmaktadır. Onun için ilk yasa gereken, özelleştirmelerin ezilenlerin çıkarları uzaktan yakından ilgili olmadığını yüksek sesle söylemek, anlamak ve anlatmak olmalıdır.

İşçi ve emekçilerin maruz kaldığı özelleştirme tapan ülkemizin sosyal ve ekonomik yapısıyla ilgili-Bu konu özgülünde yaşanan sorunlar emekçilerin dediği genel sorunlardan bağımsız değildir. Aksine amın farklı alanlarında karşımıza çıkan sorunlar inlilik arz etmektedir. Tam da burada 24 Ocak 2007 kararlarının geniş bir yelpazeyi kapsamasının enleri doğru kavranmalıdır. Zira egemenler dün işçi gibi bugün de ezilenleri kontrol altında tutma ve etkisizleştirecek her türlü yolu denemektedir. Herden başlayarak bu günlere uzanan özelleştirme nılan ezilenler açısından öğrenilmesi gereken ders- doludur. Ezilenler, karşıtı olduğu sınıftan da öğ- nesini bilmelidir. Hâkim sınıflar özelleştirme poli- larını yaklaşık 30 yıldır, sabırlı, planlı ve program- kilde hayata geçiriyor. Bu zaman dilimi içerisinde im sınıfların ezilenlere karşı önemli başarılar ka- dığı görülmektedir. Bu başarıya zemin hazırlayan el belirleyen ülkemizin emperyalizme göbekten li olan yarı- sömürge, yarı- feodal sosyo- ekono- yapısıdır. Bu yapı, işçi ve emekçilere özelleştirme altında, işsizlik, açlık, kendi ülkesinde mısafirlik, geleceksizlik üretmeye devam ediyor. Mevcut yapı enler lehine değişmediği müddetçe, gerici sistem, i yeni özelleştirme "paketleriyle" benzer sorunlar tırmeye devam edecek.

İşçi ve emekçilerin yaşadığı sorunların, mevcut nomik ve sosyal yapı gerçekliği ile çözümleneme- eğini özelleştirme sürecinin 30 yıllık gelişimi gös- di. Bu süreç birçok özelleştirmeye ve özelleştirme ıyı girişime tanık oldu. Bu mücadele içerisinde enler için "kazanım" olarak değerlendirilen birçok c, hâkim sınıflar tarafından gasp edildi. Bu süreç di pratikleriyle dahi, sistem içerisinde sunulan bir "çözümün" gerçek manada çözüm olmadığını terdi. Sistem içerisinde aranan çözümler her defa- da sorunları yaratanların çözümsüzlüğüyle karşı- nış ve her özelleştirme paketinde ezilenler cephe- de tabiri caizse "iş işten geç(iril)miş"tir. Bugün leştirmelere karşı etkin bir mücadele hattı oluşt- mazsak iki yıl sonra geriye dönüp baktığımızda bir- e alanda yine "iş işten geç(iril)miş" olacak. Ülke

gündemi borsa misali yükselip alçaltılırken; özelleştir- meler ve emek gündemi "gündem" dışı bırakılmaya devam ediyor. Ezilenler, hâkim sınıfların istedikleri gündemlerle meşgul edilirken; diğer gündemler yine bu sınıfların yönelimleri ekseninde şekilleniyor.

Dolayısıyla temel sorun, emperyalizmin neo-libe- ral saldırılarına karşı, ezilenlerin özgür bir dünya ve yeni insanı yaratma mücadelesini seçenек haline ge- tirme sorunudur. Bu yol ancak ve ancak hâkim sınıf- ların öne çıkardığı gündemlerin dışına çıkma iradesi- ni göstermekle ve ezilenlerin gerçek gündemleri ekse- ninde hareket etmesiyle mümkündür. Ezilenler, an- cak böylesi bir mücadele pratiği içerisinde yeniyi tem- sil eden bir seçenек haline gelebilir. Sadece günü değil, esas olarak geleceği kazan- ma bilinciyle kalıcı başarılar kazanabilir. Aksi her yakla- şım ezilenlere kaybettirecek- tir. Özelleştirme talanlarının 30 yıl içerisinde bu evreye ulaştığını görmek dahi, ezil- lenleri bekleyen mücadele hattının, uzun ve dolambaç- lı yollardan geçtiğinin gös- tergesidir. Bu yol geçilmeli- dir/ geçilecektir. Öyleyse bu- günden yanna özelleştirme karşıtı geniş birliktelikler oluşturmak, sistemin teşhiri- ne yönelmek ve bu mücade- leyi sınıf mücadelesinin geli- şimiyle ilişkilendirmek yarı- nın büyük kazanımları için önemli yerde durmaktadır. Ülkemizde bu geniş birlikie- liği yaratmak ve ezilenleri, devrim ve demokrasi müca- delesi ekseninde hareket et- tirebilecek stratejik yönelime ulaşmak; yeni demokrasi mücadelesini kavramak, ge- liştirmek ve ilerletmekle mümkündür. □

TÜRK-İŞ'in hazırladığı özelleştirme raporuna göre, 1989-2006 yılları arasında toplam 70 şirket ve kurum özelleştirildi. Özelleştirmeler öncesi bu şirket ve kurumlarda toplam 65 bin 895 işçi çalışırken, özelleştirmelerden sonraki toplam işçi sayısı 2006 yılı itibarıyla 44 bin 219'a düştü. Yani iş-çi sayısındaki azalma 21 bin 676'yı buldu.

[1] Bu demeç 2007 Haziran'ında verilmiştir.

[2] "Özelleştirme Ana Planı" 1986 yılında uygula- maya sokuldu.

GÖZETİM TOPLUMU

IP'li Önder SAV'ın makam odasında yaptığı bir görüşmenin kayıtlarının Vakit gazetesinde yayınlanmasıyla baş-
"dinleme" olgusunun sanki yeni bir şeymişçesine gündeme oturması hiçte denildiği gibi "insan hakları, iletişim
lûğu" ile açıklanamaz. Zira sorunun bu şekilde ele alınması yıllardır izlenen, gözlenen, dinlenen bir toplum ol-
erçekliğine ses çıkarmayan kesimleri demokrasi savunucusu mertebesine yükseltecektir. Mobesse kameralarla
aim izlenen, cep telefonları kesintisiz takibe alınan önemli bir kesimin varlığı noktasında bugüne kadar sessiz
ların, şimdi "dinleniyoruz" serzenişiyile ayağa kalkması kendi kirli çamaşırlarının ortalığa dökülme kaygısından
uldür. Kendi yasalarına dahi uymaya gerek duymadan binlerce kişinin her adımını kontrol eden "emniyet" ve
arat kurumları devletin bekası için her türlü hukuksuzluğu dahi sahiplenme pışkinliğini gösteriyorken biz me-
aktüel boyutundan sıyrıp daha genel bir ele alış tarzıyla irdeleyelim istedik.

zımızda genel olarak gözetimin modern toplumda aldığı biçime, egemenlerin bir toplumu gözetlemekten çok
umun "kendini gözetleniyor hissetmesine" verdiği öneme ve teknoloji çağında gözetlenmenin kolaylığına de-
eğiz. Foucault'nun modern toplumda gözetime ilişkin analizlerine de kısaca değineceğiz.

"Gözetim" in kökleri çok eskilere kadar gitse bile, toplumsal yaşamda asıl ağırlığını modern (kapitalizmle birlikte) zamanlarda hissettirmeye başlamıştır. Özellikle ulus devletlerin ve büyük ölçekli bürokratik yapıların gelişimine paralel olarak, gözetimin de yaygınlaşmasına tanık olunmuştur.

Tarih boyunca iktidarların en etkin aracı olan gözetim konusuna ilk dikkat çeken Karl Marx olmuştur. Marx'a göre gözetim, emek ve sermaye arasındaki mücadelenin bir unsurudur. Köleliğin ortadan kalkması ve kapitalizmin gelişimine paralel olarak, emeğin eski yöntemlerle çalıştırılması imkansızlaşmıştır.

Biçimsel olarak özgür hale gelmiş olan işçilerin düşük maliyetle en yüksek üretimi sağlayacak şekilde çalıştırılabilmeleri için, kapitalist yöneticiler kendilerini işçileri denetlemek zorunda hissetmişlerdir. Bu sebeple işçileri gözetlemek/izlemek ve disiplin altına alınmış bir güç olarak boyun eğmelerini sağlamak için, günümüzde "yönetim" olarak bildiğimiz şey gelişmiştir. İşçileri fabrikalarda ve atölyelerde bir araya getirme fikri sık sık, teknik verimliliği azaltmaya çıkarmanın, makinelerin tam kullanımını sağlamanın bir yolu olarak görülmüştür. Oysa Marx'a göre fabrikaların kullanımı, işçilerin faaliyetlerinin

timi yoluyla, emeğin disiplininin sağlanması, en teknikler kadar önemlidir.

Her ne kadar ekonomik temelde sınırlı kalsa da teknoloji'nin görüşleri, modern gözetim kavramının anlaşılması bakımından son derece önem taşımaktadır.

George Orwell 1984 adlı yapıtında, Büyük Birader'in verdiği dev katı bürokratik organizasyon tarafından insanların (daha doğrusu işçilerin) 24 saat gözetim altında tutulduğu bir toplumu son derece çarpıcı biçimde anlatmaktadır. Orwell'in çizdiği senaryo, insanların düşüncelerinin dahi denetlendiği, totaliter topluma doğru gidildiği şeklindedir. (Orwell, George, 1984, Kelebek Yayınları, 1983.)

Gözetim ve İnternet

İnternet halde gözetleme, insan haklarıyla tanımlanmış hakların oluşturduğu bir toplum değil, durmaksızın denetim altına alınmış ve kontrol altına alınmış toplumlara çeki düzen vermeye şartlanmış, her an denetim altına hazırlanmış kalabalıklar oluşturmuştur. Kalabalığa empoze edilen denetim ve kontrol altına alınmış öz-disiplinin her şey olduğudur. Ve eğer bir denetim beklenen öz-disiplini kuramamışsa ve kontrol davranıyorsa şüpheli şahıs olarak ona bu disiplini uygulayacak gözaltılar, cezaevleri ve son olarak da denetim altına uymadığı için vuruldu' tehdidi el altında olur... (Londra'da şüpheli görünen Müslüman bir vatandaşın öldürülmesi olayını hepimiz hatırlıyoruz-Kamera, izlediklerine, ardında gizlediği sopayı kullanmadan başarılı bir toplumsal düzenleme aracı haline gelemez. Onun sapsamaldan caydırıcı etkisi de bu şiddetin gerideki varlığının başansıdır.)

Bugüne kadar İnternet konusunda temelde iki aşamadan bahsedilebilir. Bunlardan birincisi "İnternet" bir anlayış içerisinde bu teknolojinin "özgürleştirici" etkisini ön plana çıkartmaktadır.

Bu yaklaşıma göre, İnternet "bilgi parmaklarını ucunda" sloganında olduğu gibi, bilgiyi bir yerden başka bir yere olağan üstü hızla taşımaktadır. Enformasyon/bilginin güç olarak algılandığı bir çağda bu teknoloji, bir çok araştırmacı/uygulamacı için olağanüstü geniş imkanlar sunmaktadır. Özellikle İnternet'in "anonim" karakteri arkasında insanlar, denetimden türlü düşünceleri gözlerden uzak ifade edebilir hale gelmişlerdir. İnternet, yöneticiler üzerinde bir toplumsal denetim" aracı haline de dönüşebilmektedir. Dolayısıyla İnternet/enformasyon çağı toplumları, artık daha özgür ve demokratik toplumlar olacaktır.

Teknolojinin de sosyal olarak inşa edildiğini savunduğumuz bir bakış açısı ise, İnternet gibi enfor-

masyon teknolojilerinin tek başına bir değişim ajanı olmayacağını, tam aksine kurulu düzenleri pekiştirici bir etki yapacağını savunmuşlardır.

Bir taraftan özgürlüğün teknolojik altyapısını hazırladığı belirtilen İnternet, diğer taraftan da, sıradan insanlar hakkında kişisel enformasyonun hiç hayal edilmedik düzeyde ortaya saçılmasına yol açmıştır. Dünyayı izlemekle görevli resmi otoriteler, ağ üzerindeki milyonlarca insanı çok daha kolay izleyebilir hale gelmişlerdir. Ya da belli ülkelerde potansiyel muhalifler daha kolay tespit edilebilmektedir. (Bozkurt Veysel, Gözetim ve İnternet: Özel Yaşamın Sonu Mu? Birlikim Dergisi, Ağustos 2000, 69-74)

Aslında Bentham'dan esinlenilerek tasarlanmış bir panoptikon (gözetleme kulesi anlamında bir kavram) toplumuyla ilgili bir gelişmeyi daha eklemek gerekiyor tam da bu noktada. Foucault'un ortaya koyduğu, "bir veya daha çok kişinin iletişim ya da eyleminin sistematik olarak araştırılması ya da izlenmesi" olan gözetim kavramı son dönemde, İnternet gibi enformasyon teknolojilerinin gelişim sürecine bağlı olarak özel bir önem kazanmıştır. Bu sayede toplanan kişisel enformasyon miktarı sürekli artmıştır. Enformasyon teknolojileri, potansiyel olarak olağanüstü kalabalık bir kitleyi, gözetimciler için, görünmeksizin ya da bilinmeksizin izlenebilir hale getirmiştir.

Ayrıca geçmişin teknolojilerinden farklı olarak enformasyon teknolojileri bilgiyi depolayabilmektedirler. Yeni teknolojiler Bentham'ın Panoptikon modelinin potansiyel bir aracı haline gelmiştir. Buna göre gözetim toplumunun, bilgisayar teknolojisiyle, bütünsel denetimin önündeki engellerin yıkıldığı bir durumu ifade ettiğini söyleyebiliriz. Yeni teknolojiler, gözetim potansiyelini sürekli artırmaktadır.

Büyük Gözetim

Bir yandan hızlı teknolojik gelişmeler, bilgisayarlar, uydular, cep telefonları, İnternet, e-mail hayatımızı kolaylaştırırken, bir yandan da bu sistemler yüzünden büyük bir gözetim ağına içine giriyoruz. Yazdığımız her kelime, neredeyse yaptığımız her hareket, her konuşmamız, hatta alışverişlerimiz, sağlık kayıtlarımız, devletlerin ve bazı şirketlerin özel arşivlerinde birikiyor. İstedikleri anda bütün hayatımız, kişiliğimiz,

Fransa 1 milyon İngiltere yaklaşık 3 milyon, ABD ise sayısız kamerayla gözetleniyor. Türk hakim sınıfları "kameralı takip sistemi" ile bu uygulamaya 2005 yılında geçerek güvenlik gerekçesiyle gözlerini her yere dikti.

İlişkilerimiz hakkında en mahrem bilgileri bile ortaya çıkarabiliyorlar. Yukarıda saydığımız bütün o iletişim araçları bizi bir yandan 'özgürleştirirken' aynı zamanda bizi büyük bir denetimin içine sokuyor. Çünkü her türlü haberleşme anında kayıtlara geçiyor. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Doç. Dr. Uğur Dolgun, "Enformasyon Toplumundan Gözetim Toplumuna" adlı kitabında özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra bütün dünyada özgürlüklerin 'teröristlere' çok fazla imkan tanıdığı gerekçesinden hareketle çeşitli antiterör yasalarının çıkarıldığını ve kişilerin sürekli izlenmelerinin yolunun daha da açıldığı görüşündedir. (Dolgun, Uğur, Enformasyon Toplumundan Gözetim Toplumuna, Hayy kitabevi, 2005)

Dilerseniz Amerika'daki Terörle mücadele yasasına şöyle bir göz atalım: "Devleti bilinçli bir şekilde sindirme ya da zorlama amacıyla etkilemek ya

Türkiye'deki terörle mücadele yasasını dikkatlice incelediğimizde, terörle mücadele yasasının internet gazetiminin damgasını vurduğu bir çerçeveye sunduğunu fark edebiliriz. (aynıntılı bilgi için; <http://turk-internet.com/haber/yazigoster.php3?yaziid=14482>) Bu mücadele, uygulama alanında yeni hukuki düzenlemelere anlam kazandırarak denetimin gerçekleştirilmesine olanak sağlamaktadır. Farklı olarak bu yasa; gerçekleşmemiş bir suça müdahale edecek bir önlem olarak değil, gerçekleşmesi muhtemel suçu önleyici bir önlem olarak denetimin gerçekleştirilmek istendiği sonucunu çıkarabiliriz. Yani belirli edimlere karşı davranış geliştirmekten öte potansiyel bir tehdidi önlemek üzere hazırlandığını söylemek mümkündür. Sonuç olarak terörle mücadele yasasının zamanlama olarak tesadüfî ve Amerika'nın kararlarından bağımsız olmadığını iddia edebiliriz.

da baskı yapmak veya önceden devlet tarafından yapılmış operasyonlara misilleme çerçevesindeki suçlar terör kapsamına girer." (Uçkan, Özgür, E-Devlet, E-Demokrasî ve E-Türkiye, İstanbul, Literatür Yayınları, 2003.)

40 suç belirlenmiş ama özellikle bilgisayarla ilgili olanlar hedeflenmiştir. Bir bilişim sistemine ya da devletle ilgili bir internet sitesine veya sağlayıcıya izinsiz girme anlamında bilişim korsanlığına giren her eylem terörist faaliyet olarak adlandırılmıştır. Aynı şekilde bir bilgisayarın zarar verme amaçlı kullanılması da terör kapsamındadır.

Foucault, Panopticon ve Gözetim

Gözetim konusunda en etraflı analiz, modern devlet, iktidar ve söylem üzerine detaylı ve derin analizler yapan Fransız kuramcı Michel Foucault'dan gelmiştir. Foucault gözetimi sadece örgütler açısından değil, toplumun genelinde daha geniş bir disiplin bağlamında ele almıştır. Foucault'dan sonra gözetim sosyal teoride merkezi bir öneme sahip olmuştur. O'na göre modern toplumun kendisi disipliner bir toplumdur. Bu toplumda iktidar teknikleri ve stratejileri daima var olmuştur. Bunlar bağlanışta ordular, hapishaneler ve fabrikalar gibi

kurumlar içinde gelişmeler bile etkileri sosyal hayatın dokusuna nüfuz etmiştir (Foucault, Mic-2001; Hapishanenin Doğuşu (çev. Mehmet Ali Çoban) 2. Baskı, İmge, Ankara, 2001.)

Foucault, modern toplumda gözetimi anlatmak için Panopticon hapishanesi metaforunu kullanmıştır. Bantham'ın Panopticon'u bu düzlemin mimari biçimidir. Bunun ilkesi bilinmemektedir. Çevrede halka halinde bir bina, merkezde bir hücre; bu kulenin halkanın iç cephesine bakan geniş pencereleri vardır. Çevrede bina hücrelere bölünmüştür; bunlardan her biri binanın tüm kalınlığını kaplamaktadır. Bunların biri içeri bakan ve kulenin dış cephesine bakan ve kulenin dış cephesine bakan ve ışığın içeriye girmesine olanak veren ikişer pencereleri vardır. Bu durumda merkezde tek bir gözetmen vardır. Her bir hücreye tek bir deli, bir hasta, bir mahkum, bir işçi, veya bir ilk okul çocuğu kapatmak yeterlidir. Geriden gelen ışık sayesinde, çevre binaların duvarlarındaki küçük silüetleri olduğu gibi kavramak mümkündür. Burada her oyuncu tek başınadır, tamamen izlenmiştir ve sürekli olarak görülebilir durumdadır. Görülmeden gözetlemeye olanak veren düzlem, sürekli görmeye ve hemen tanımaya olanak veren mekansal birimler oluşumudur.

Foucault'ya göre görünürlük bir tuzaktır. Panopticon'da mahkum, görülmekte ama görememektedir. Her bir kişinin nesnesidirler ancak bir iletişimin öznesi olmamaktadır. Panopticon'un büyük etkisi de buradan kaynaklanmaktadır; tutkulu iktidarın otomatik işleyişini sağlayan bilinçli ve sürekli bir görünebilirlik yaratılarak. Öylesine ki, mahkumu iyi davranmaya, deliyi sakin olmaya, işçiyi çalışmaya, okul çocuğunu özenli olmaya, hastayı tedaviye uymaya zorlamak için güç ve iktidar kullanmaya gerek kalmamaktadır. Artık demir parmaklıklara ve kocaman kilitlere gerek yoktur.

Yenilemekte yarar var; böyle bir toplumda zaten gözetlemenin kendisi değil gözetlenme hissinin kendisi önemlidir. Böylece insanın disiplini ve otoriteyi içselleştirmesini bu duygu sağlayacaktır. Gözetleme olmadığında anda bile, herkesin gözetlendiğini zannetmesi gereklidir bunun için.

Müşteri Profili Çıkarmak

Daha önce bahsettiğimiz bizi özgürleştiren bütün araçları iletişim araçları, haberleşmemiz sırasında kayıtlara geçiyor mu? Kişi o anda internete bağlı değilse bile bilgisayarında yaptıkları da izlenebiliyor mu?

Amerika'nın kurduğu NSA denilen sistem bugün

her yerde telefon, faks, bilgisayar, internet dahil her türlü yazışmayı ve konuşmayı izliyor. Bunun için Promis ve Echelon sistemlerini kullanıyor. Bu sistemlerin istihbarat sağlama, bilgiye ulaşma yolunda nasıl bir usul izlemektedir diye düşünülürken basit ama etkili olduğuyla karşılaşılır. Diyelim ki sizin nüfus, vergi ve doğalgaz idarelerinde, kurumlarda kayıtlarınız var. Promis bu farklı ortamları ve kişilere alt bölük bölük bilgileri bir araya getiriyor, depoluyor ve bunlardan insansı yargılar çıkarıyor.

Yani Promis, bir istihbarat servisinin veya devletin sizinle ilgili hangi bilgilere ihtiyacı varsa hepsini sağlıyor. Bilgisayarınızda sakladığınız dosyalardan yazışmalarınıza, internette gezindiğiniz sitelerden kredi kartıyla alışverişinize kadar insanın günlük yaşamında akla gelebilecek her şey kontrol ediliyor. Echelon sistemin ana parçasını, "sözlük" olarak adlandırılan ve içinde Promis sistemi aracılığıyla elde edilen isimler, ilgili konu başlıkları, adresler, telefon numaraları ve belirlenen diğer kriterlerle karşılaştırılıp bu kriterlere uyan mesajlar varsa, ham bilgi şeklinde otomatik olarak gönderilmektedir. Bilgisayarlarda 'arka kapılar' denilen teknolojik olarak zayıf bırakılmış sistemler yoluyla bilgisayarlar ele geçiriliyor. Echelon ve Promis'te kişinin konuşması uydulara yükleniyor. Sonra uydular konuşmaları uzaydan alıyor ve bilgisayarlara gönderiyor. Bilgisayar da kişinin koordinatlarını saptıyor. Sistemde üzerinde durulması gereken nokta, kriterlere uyan ve bilgisayar tarafından seçilen mesajlar, kimse tarafından okunmadan önce NSA (Amerikan Ulusal Güvenlik Ajansı) veya sisteme dahil olan diğer devletlere gönderiliyor olması. (Gürdilek Raşit, Echelon, Bilim Teknik Dergisi, Ekim 2001, 36-37.)

Daha bir dizi akla ziyan yöntemle herkesin davranışlarını en küçük ayrıntılarına kadar kaydeden elektronik bir işleme toplumunda gözetlemenin boyutları kameralarla alenen izlemenin boyutlarını çok aşırıyor kuşkusuz. Kişisel bir profil çıkarmayı sağlayan kayıtların bir yerlerde dağ gibi yığıldığı fikri, gözetleyenlerin gözetlemekle kalmadığını, bütün ruhumuzun sahibi olmayı istediğini düşündürüyor. Belki de insanlar yakın bir gelecekte, o anda nerede olduklarıyla kimse ilgilenmese de, buldukları yeri 'Merkez' ya da 'Komşu'ya daima haber veren çiplerle dolaştırılacaklar. Herkesin sesinin kesildiği, sadece çiplerden aynı elektrik sinyalinin çıktığı kara ütopya toplumu belki de bu yolun gidişi. Sızıcı sonuç olarak teknolojiyi kullanıyorsanız gözetim altındasınız diyebilir miyiz? □

EMEĞİN KAPİTALİSTİ

Emek yoluyla insanlar, hayvanlar dünyasından ayrıştı ve insan toplumu ortaya çıktı. İnsanı insan yapan şey ve yeryüzündeki en yüce değer emektir. Peki yeryüzündeki en yüce değer olarak emek günümüzde nasıl bir anlayışla değerlendiriliyor? Emegi iki ayrı ekonomik sistemde -sosyalizm ve kapitalizmde- karşılaştıralım ve emeğin ne olduğunu inceleyelim.

1- KAPİTALİZMDE EMEK

"Kapitalist, emek gücünü, kullanmak için satın alır; kullanılan bu emek gücü, emeğin kendisidir. Emek gücünü satın alan, satıcıyı çalıştırarak bu emek gücünü tüketir. Çalışarak, emek gücü sahibi, daha önce yalnızca potansiyel olan emek gücünü fiili eyleme çevirir. İşçi olur. Emeğin bir metada ortaya çıkması için, her şeyden önce, onu, yararlı bir iş üzerinde, her hangi bir gereksinmeyi karşılayabilecek bir şey üzerinde harcaması gerekir. Demek ki, kapitalist, işçiye ürettiği belli bir kullanım değeri belirli bir nesnedir. Kullanım değerinin ya da malların üretiminin kapitalistin denetimi altında ve onun adına yapılması olgusu, bu üretimin genel niteliğini değiştirmez."¹

Yukarıda Marx'ın da bahsettiği gibi kapitalist, emeği kendi denetimine altına alır. Kapitalist her zaman, işçiye emeğinin karşılığında ücret ödediği fikrini yayar. Ancak işin özüne inilip incelendiğinde bunun böyle olmadığı görülür. Kapitalist en çok ürettiği metadan değil, satın aldığı işgücünden kazanır. Kapitalizmde hiçbir koşul altında işçinin emeğinin tam karşılığını almak gibi bir durum söz konusu değildir. Kapitalist devamlı bir büyüme gösterirken işçinin durumu her geçen gün kötüleşir.

Burjuva iktisatçıları kapitalistlerin zenginleşmesinin gerçek kaynağını gizleyebilmek için bu büyümenin meta dolaşımından kaynaklandığını iddia etmeyi alışkanlık haline getirmişlerdir. Bu iddia çürüktür. Gerçekte, eğer aynı değerlerde metalar ve para miktarları, yani eşdeğerler, değiş tokuş edilirse, hiçbir meta sahibi, dolaşımdan, metasının cisimleştiği değerden fazlasını kazanamaz. Varsayalım ki, satıcılar mallarını değerlerinin üzerinde, diyelim ki %10, satmayı başardılar; ama bu durumda, alıcı olarak ortaya çıktıkları anda satıcılara bu %10 fazlayı ödemek zorundadırlar. Yani meta sahipleri satıcı olarak kazandıklarını, alıcı olarak kaybederler. Oysa gerçek yaşamda tüm kapita-

er sınıfı bir büyüme gösterir. Besbelli ki, kapitalist ne gelmiş olan para sahibi, pazarda, tüketildiğinde yaratan bir meta bulmuş olmalıdır. Diğer sözlerle, para sahibi, pazarda kullanım değeri bizzat ürünün kaynağı olma niteliğine sahip bir meta bulmuş olmalıdır. Bu meta işgücüdür."²

Yani kapitalist kendini bile yeniden üreten bir meta satın alır. İşgücünün dışındaki hiçbir meta kendinden yeniden üretilmez. Kapitalist, işçinin aynı zaman-ışgücü ile beraber zihnini de satın alır. Bu yolla işçi bu durumun farkında olmamasını sağlar. İşçi bu durumun farkına vardığı an, yani sınıf bilincine ulaştığında, kapitalist için bir tehdit olur. İşçi ortalama 8 saatlik bir işgünü içerisinde ancak 4 saatlik bir işgücünün karşılığını alır, buna gerekli-emek zamanı denir. Diğer 4 saatlik sürede ise karşılıksız olarak çalışır, buna da artı-emek zamanı denir. İşçinin aldığı ücret ancak işgücünün 4 saatlik bölümünün karşılığının yarısını gerektiren emek zamanının karşılığını alır. Diğer 4 saatlik süreye ise kapitalist el koyar, işçinin emeğini gasp eder ve işçi kendiliğinden durumun farkına varamaz. İşçi bu artı-emek sömürsünün sonucunda amansız bir şekilde çarkının dişlileri arasına itilir. Kapitalist bu dört saatlik gerekli-emek zamanı içerisinde işgücünün karşılığına denk düşen ücreti alır, bunu tespit ederken işçinin yaşaması için gerekli olan, yani hayatını devam ettirmesi ve kendisini yeniden üretmesine yetecek en düşük ücreti tespit eder. Ve işçiye bu ücreti öder.

"Lenin, 1912 yılında yazdığı 'Rusya'da İşçilerin Ücreti Ve Kapitalistlerin Karı' adlı makalesinde, devrim öncesi Rusya'da prolearyanın sömürülme derecesini gösteren şu verileri sıraladı. 1908 yılındaki fabrika ve işletme hesaplarının, kuşkusuz ki işçi ücretlerini çok düşürdüğü, ve kapitalistlerin karını çok düşürdüğü gösteren sayılar içeren sonuçlara göre işçilerin ücret toplamı 555,7 milyon ruble ve kapitalistlerin kar toplamı 568,7 milyon ruble tutuyordu. Devrimden önceki büyük sanayi işletmelerinin hepsinde toplam 254.000 işçi çalışıyordu. Böylece bir işçinin ortalama ücreti yılda 246 ruble tutarken, her işçi kapitaliste yılda 252 ruble kar getiriyordu. Böylelikle, çarlık Rusya'sında işçi, işgücünün yarısından azında kendisini yeniden üretmek için ve, yarısından çoğunda kapitalist için çalışmış oluyordu."³

Burada, Lenin'inde verdiği örnekteki gibi işçi kendi

aldığı ücretten fazlasını kapitaliste kazandırır. Kapitalistlerin artı-emek sömürsününün olmadığı, karın meta dolaşımından kaynaklandığı iddiası da çürümüş oluyor.

"Kapitalizmin en başta gürbüz olarak gelişirken, bu süreci tamamlamış büyük kapitalist devletlerin ekonomik-siyasal ağına düşmüş, ama kapitalizmin bundan dolayı henüz geri düzeyde bulunduğu ve toplumun belkemiğini hala feodalizmin oluşturduğu ülkelere biz yan-sömürge, yarı-feodal, diyoruz."⁴ Bu bağlamda ülkemizde de yan-feodal, yan-sömürge toplumsal ve ekonomik formasyondan kaynaklı komprador kapitalist üretim ilişkileri mevcuttur ama, hakim üretim ilişkileri hala yarı feodaldır. Bizim gibi ülkelerde

kapitalizm dışardan ihraç edilmesinden kaynaklı, kapitalizm kendi iç dinamiğiyle gelişmemiştir. Kısmi olarak feodalizm çözülsede belirli bir aşamadan sonra bu ilerlemenin önüne geçilmiştir ve feodal yapı komprador kapitalizmle eklenerek devam etmiştir.

Genellikle kapitalist belirli yöntemlerle, işgücünü yükseltir. Normal şartlarda dahi artı-değer oranı yüzde yüzdür. Yani kapitalist normal şartlarda sadece işçinin emeği üzerinden %100 kar elde eder. İşgücünün uza-

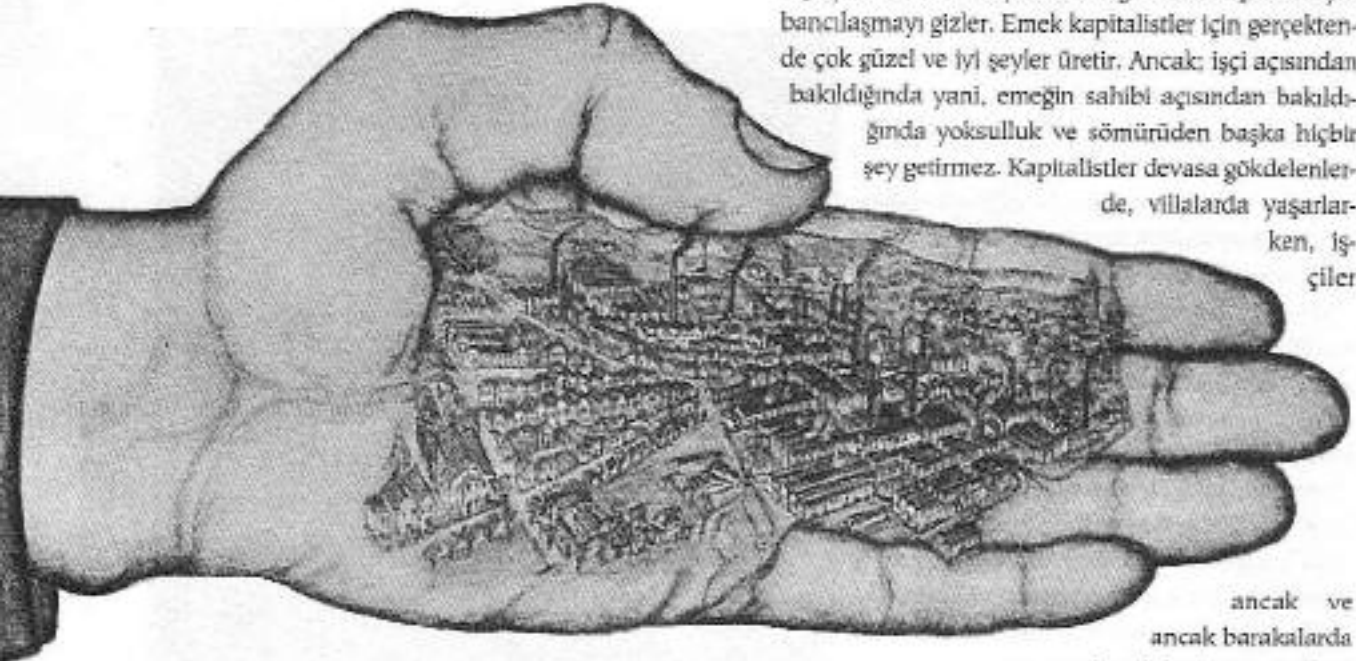
tiği durumlarda ise, buna sıkça rastlanır, kapitalistin karı %100'ü aşar. Ve acımasız bir şekilde işçiyi sömürür. İşçiye dönerek şunu söyler: bu ücret senin emeğinin karşılığıdır. İşçinin emeğinin karşılığı olması için, işçinin ürettiği metanın üzerinde tasarruf hakkının olması gerekir ancak kapitalizmde böyle bir koşul asla yoktur. Çünkü üretim araçları kapitalistin mülkiyeti altındadır. Bir çok alanda görüldüğü gibi, bu durum çok açıktır: işçi hiçbir zaman ürettiği bir otomobille binememekte, ürettiği bir elbiseyi giyememektedir. Ürettiği metanın üzerinde hiçbir tasarruf hakkı yoktur. Bu ancak işçiyi, kapitalist tarafından aldatıp uyut-

tiği oranda gerçekleştirir.

Bu olgu göstermektedir ki emeğin ürettiği nesne-emeğin ürünü- emeğin karşısına yabancı bir şey, kendini üretenden bağımsız bir güç olarak dikilir. Emeğin ürünü, bir nesneye aktarılmış, maddelendirilmiş emektir: emeğin nesneleştirilmesidir. Emeğin gerçekleştirilmesi, emeğin nesneleştirilmesidir. Politik İktisadın ele aldığı durumlarda, emeğin bu gerçekleşmesi, işçiler için gerçekliğin yok olması şeklinde görülür; nesneleşme, nesnenin yok oluşu ve nesneye kölelik, mülk sahibi ise yabancılaşma, başkalaşma olarak ortaya çıkar.⁵

Politik İktisat işçi ile üretim arasındaki dolaysız ilişkiyi dikkate almayarak emeğin kendi içindeki yabancılaşmayı gizler. Emek kapitalistler için gerçekten çok güzel ve iyi şeyler üretir. Ancak: işçi açısından bakıldığında yani, emeğin sahibi açısından bakıldığında yoksulluk ve sömürden başka hiçbir şey getirmez. Kapitalistler devasa gökdelenler-

de, villalarda yaşarlar-
ken, iş-
çiler

ancak ve
ancak barakalarda

ve gecekonduarda yaşamakta-

dırlar. İşçilerin emeğinin yerine makineferi koyarak onları barbarca bir çalışmaya iterler ve çoğu kez işçiyi de makineleştirirler.

"Şimdiye kadar işçinin yabancılaşmasının, kendi ürününden uzaklaştırılmasının yalnızca bir görünümünü, yani işçinin, kendi emeğinin ürünleriyle ilişkisini inceledik. Ama yabancılaşma üretimin yalnız sonucunda değil, üretimin ediminde (filinde)de görünür- yani, üretici etkinliğin kendisinde. İşçi daha üretim ediminde kendi kendine yabancılaşmıyorsa, kendi etkinliğinin ürünü karşısında nasıl yabancı kalabilirdi? Ürün olsa olsa, üretici etkinliğin bir özetiştir. Bu durumda, emeğin ürünü bir soyulma olduğuna göre, üretim kendisinde hareket halinde soyulma, etkinliğin soyulması, soyulma etkinliğidir. Emek nesnesinin yabancılaşmasında, emek etkinliğinin yabancılaşması, kendine başkalaşması özetlenir sadece."⁶

İşçi çalışırken tamamıyla dışsaldır. Kendini olum-

manın yöntemidir.

Kapitalistin bu yöntemi ile işçinin ürettiği metanın üzerinde tasarruf hakkının olmamasının sonucunda, işçi emeğine yabancılaşır. İşçinin emeğine yabancılaşması, kendisine yabancılaşması demektir. Kendisine yabancılaşan bir işçi, sosyal çevresine de yabancılaşır. Günümüzde kendisine ve çevresine karşı yabancılaşmış bireyler toplumun büyük bir çoğunluğunu oluşturmaktadır. Bu yabancılaşmayı Marks'ın işçi sınıfı analizlerinde kullandığı yabancılaşmayla ilişkilendirmek mümkündür.

"İşçi ne kadar çok servet üretirse, üretimin gücü ve kapsamı ne kadar artsa, o kadar yoksullaşır. Ne kadar çok meta yaratırsa kendisi de bir meta olarak o kadar ucuzlar. Şeyler dünyasının artan değeriyle doğrudan doğruya orantılı olarak insanlar dünyası değersizleşir. Emek yalnız meta üretmez; kendini ve bir meta olarak işçiyi de üretir.- ve bunu meta üret-

az (inkâr eder) ve mutsuzdur. Çünkü kendi emeği yabancıdır. Çünkü iş, işçiye değil, bir başkasına ait. Kendi işi olmadığı için, işçinin emeği dışsaldır. Bu için işçi çalıştığı süre boyunca kendinde değil-benliğini yitirir. Bu sürecin sonucunda, insanı inşaa yapan şeyin emek olmasından kaynaklı, kendi emeğine yabancılaşan işçinin insani olan bütün davranışları hayvanlaşmaktadır. Kısacası bu süreç insanı, insanlıktan uzaklaştırıp, hayvanlaştırdığı bir süreçtir. Konumuzun bu bölümünü Marx'tan vereceğim bir ekte bitirmek istiyorum.

"Demek ki, işçi yabancılaşmış, dışlanmış emek yasağına, emeğe yabancı ve emeğin dışında duran bir insan ilişkisini kurmaktadır. İşçinin emek ilişkisiyle kapitalistin, ya da emeğin efendisine ne denirinin, onun ilişkisini yaratmaktadır. Böylece özel mülkiyet, dışlanmış emeğin, işçinin doğayla ve kendisiyle dışsal ilişkisinin ürünü, sonucu, gerekli vargıdır. Çözümlememizde böylece özel mülkiyetin, dışlanmış emek; yani dışlanmış insan, yabancılaşmış emek, yabancılaşmış hayat, yabancılaşmış insandan doğduğunu gördük."⁷

Ayrıca, kapitalizmde emeğin değerini anlamak için, emek ve çocuk emeğinin ne denli vahşi bir şekilde sömürüldüğünü gözlemlemek yeterli olacaktır. Yetişkin emeğin yaptığı aynı işi bir kadın veya bir çocuğun yapması durumunda alacakları ücret daha düşük olacaktır. Ucuz bir iş gücü olmasından kaynaklı kapitalistler birçok alanda kadın ve çocuk işçileri çalıştırmaktadırlar. Kadınlar konusunda ise ev içindeki emeklerinin toplumsal üretimin bir parçası olmasına rağmen yok sayılması, örtbas edilmesi kapitalizmde emeğin değerini gösteren çok açık bir şekilde göstermektedir.

2-SOSYALİZMDE EMEK

"Sosyalist üretim ilişkileri, emeğin karakterinde önemli bir değişim sağladı. Sosyalizmdeki emek sömürünü arıdır..."

Kapitalizmdeki bağımlı emek doğrudan özel çalışmaları olarak ortaya çıkarken, sosyalizmdeki emek doğrudan toplumsal karaktere sahiptir. Üretim araçları üzerindeki toplumsal mülkiyet, tüm toplum çapındaki emeğin planlı olarak örgütlenmesi olanağını ve zorunluluğunu belirtiyor."⁸

Kapitalizmin aksine, sosyalizmde insanların konumlarıyla emek ve kişisel yetenekler tarafından değerlendirilir. Aslında emeğin değeri mülkiyet ilişkisiyle bağlantılıdır. Kapitalizmde özel mülkiyet ilişkilerinden kaynaklı emek sömürüsü bunun doğal bir sonucudur. Sosyalizmde ise toplumsal mülkiyet ilişkilerinden do-

layı emek sömürüsü yoktur. Sınıflı toplumlar tarih boyunca hiçbir zaman emek sosyalizmdeki kadar sömürüden arınmış bir hal almamıştır.

Kapitalizm üretici güçlerin gelişmesinin önünde ciddi bir engel olarak duruyordu. Ancak sosyalizmde üretici güçlerin önünün açılması ve emeğin sosyalist kooperasyonu sayesinde, kapitalizmde hiçbir zaman görülemeyecek derecede emek üretkenliği artmıştır, ve buna işgününün kısaltılması faktörünü de katarsak muazzam bir emek üretkenliği kendisini göstermiştir.

Sosyalizmde: "Yapılan işe göre dağılım, her emekçinin emeğinin ürünlerine duyduğu kişisel maddi ilgiyi güvence altına alır ve böylelikle üretimin gelişmesinin güçlü bir itici gücü olur. Emek üretkenliğinin artırılmasını teşvik eder ve böylelikle üretimde çalışanların refah düzeyinin yükselmesine katkıda bulunur. Yapılan işe göre dağılım, her emekçinin toplumsal emeğin ürününden payını, doğrudan onun toplumsal üretime katılma derecesine bağlı kılar ve bu şekilde emekçilerin kişisel çıkarlarıyla tüm devletin çıkarlarını birleştirir."⁹

Sosyalizmde emek, kapitalizmdeki aksine sadece bireyin refahı için değil, emekçinin ve tüm toplumun refahı için üretir. Üretici güçlerin önünün açılmasıyla beraber yaratılan muazzam toplumsal üretim bütün toplumun ihtiyaçlarına karşılık verebilecek konumdadır. Bunun yanı sıra işsizlik sorunu da sosyalizmde çözülmüştür. Bunu SSCB'de yapılan bir araştırma gözler önüne sermektedir.

"SSCB'de halk ıktisadındaki işçilerin ve görevlilerin sayısı, her yıl sonuna göre şöyle tutulmaktaydı: 1928'de 10.8 milyon, 1932'de 22.8 milyon, 1937'de 27 milyon, 1940'da 31.5 milyon, 1953'de 44.8 milyon.

Onüç yıl içinde (1941'den 1953 yılı sonuna kadar) sanayi ve demir yollu okullarıyla işletme okullarında, devlet parasıyla çeşitli mesleklerden 7 milyon uzman işçi eğitildi. Beş yıllık planın ilk üç yılında bireysel eğitim, işletmelerdeki tugaylar ve kurslarda yıllık ortalama olarak 2,5 milyon yeni vasıflı işçi yetiştirildi ve 3,5 milyon civarında işçi kalifikasyonlarının geliştirildi. Üç yıl öğrenim sürelili tarımsal-tekni ve hayvansal-tekni kurslara 2,5 milyondan fazla kolektif köylü katıldı. Aynı şekilde işçilerin ve köylülerin uzaktan eğitimi de güçlü bir ilerleme gösterdi."¹⁰

SSCB'de devlet bizzat kendi işçileri yetiştiriyor ve onları uzmanlaştıkları iş kollarında çalışmalarını sağlıyordu. İşçiler arasında inanılmaz bir dayanışma sonucunda hem işsizlik ortadan kalktı, hem de her emekçi emeğinin karşılığını hak ettiği biçimde aldı. Kapitalistler bu somut gerçekliklere rağmen, hala sosyalizmde

İnsanların karın tokluğuna zorla çalıştırıldıkları safsatasını kitlelere anlatmaktadır. Gerçekten bugün karın tokluğuna işçileri çalıştıran kapitalizmin kendisidir. Onları her türlü haktan mahrum eden kapitalizmdir. Onları köleleştiren kapitalizmdir. Evet, sosyalizmde "çalışmayana ekmek yok" ilkesi vardır ve gerekmektedir. Çünkü üretmeyen tüketmeye hakkı, yani bir sülük gibi başkalarının üzerinden geçinmeleri diye bir anlayış yoktur ve sosyalizmde emekçiler zorunlu olarak değil kendi gönüllülükleri ve toplumsal duyarlılıkları için çalışır.

"Sosyalist düzen, insanlık tarihinde ilk kez, çalışabilir tüm vatandaşlar için eşit çalışma yükümlülüğü gerçekleştirmedi, aynı zamanda bütün vatandaşlar için eşit çalışma hakkını da gerçekleştirdi. Böylelikle emekçi kitlelerin yüzyıllardır süren düşü gerçek oldu. Çalışma hakkı, toplumsal toprak üzerinde, fabrikalarda ve işletmelerde çalışma için bütün vatandaşları eşit ölçüde olanak sağlayan üretim araçları üzerindeki toplumsal mülkiyeten doğmaktadır. Çalışma hakkında toplumun çalışabilen her üyesinin niteliğine ve niceliğine göre ücret aldığı güvence altındaki iş anlaşılmasıdır. SSCB anayasasıyla sağlama bağlanmış çalışma hakkı, halk iktisadının sosyalist örgütlenmesinde, toplumun üretici güçlerinin sürekli büyümesinde, iktisadi bunalımların tasfiye edilmesinde ve işsizliğin ortadan kaldırılmasında reel bir güvencedir."¹¹

Sosyalizmde işçi ürettiği meta üzerinde tasarruf hakkına sahiptir. Üretim araçları toplum mülkiyetindedir. Kapitalistler, sosyalizmde kimsenin özel mülkiyetinin olmadığını, bir kölelik düzeni olduğunu ve her şeyin devlete ait olduğunu söylüyorlar. Evet, sosyalizm özel mülkiyeti ortadan kaldırmaya çalışır, çünkü bütün kötülüklerin anası özel mülkiyettir. İlkel komünal topluma bakıldığında yani özel mülkiyetin olmadığı kolektif üretimin ve tüketimin olduğu bir toplumda ne hırsızlık, ne fuhuş, ne de sömürü vardı. Ne zaman ki özel mülkiyet ortaya çıktı, sömürü ve binbir çeşit kötülük dünyaya geldi. Bilindiği gibi bütün devletler bir sınıfa aittir. Kapitalist devlet kapitalistlere, sosyalist devlet ise proleterlere aittir. Ondandır ki sosyalizmde işçilerin köle olması gibi bir durum söz konusu değildir. Çünkü işçi sınıfı iktidardadır. Nasıl ki kapitalizmde, kapitalistlerin sömürülmesi, köle olması söz konusu değil ise sosyalizmde de işçilerin sömürülmesi ve köle olması söz konusu değildir.

Sosyalizm genel karakteri itibarıyla yukarıda bahsettiğimiz gibi gerçekten emeğin hak ettiği değeri ona sunan bir ekonomik sistemdir. Sosyalizmde iktidarda emeğin gerçek sahipleri olduğu için, kapitalistlerin bü-

tün karşı propagandalanna rağmen sosyalizm emeğin kuruluşunun tek alternatifidir. Bu alternatif kaçılmaz olarak gerçekleşecektir. Çünkü evrendeki hiçbir şey durağan değildir, hareket halindedir. Her şey değişir, nasıl ki köleci toplum, feodalizme, feodalizmde kapitalizme evrildiyse doğanın bir yasası olarak kapitalizmde sosyalizme evrilecektir. Ancak ülkemizde, yarı-feodal, yarı-sömürge yapıdan kaynaklı Demokratik Halk Devrimi gerçekleşecek oradan da dumaksızın sosyalist ve komünist topluma gidilecektir. □

KAYNAKÇA

- SSCB Bilimler Akademisi Ekonomi Enstitüsü, Politik Ekonomi Ders Kitabı, Cilt:1, İnter Yayınları
- SSCB Bilimler Akademisi Ekonomi Enstitüsü, Politik Ekonomi Ders Kitabı, Cilt:2, İnter Yayınları
- Marx, Karl, 1844 Felsefe yazıları, V yayınları, Eylül 1986
- Marx, Karl, Kapital 1. Cilt, Sol Yayınları
- Ersoy, Arif, İktisadi Teoriler ve Düşünceler Tarihi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, Ocak, 2008
- Partizan Sesi Dergisi.
- [1] Karl MARX, Kapital, 1. Cilt Sayı:193 Sol Yayınları
- [2] SSCB Ekonomi Enstitüsü Bilimler Akademisi, Politik Ekonomi Ders Kitabı, Sayı:151 İnter Yayınları
- [3] SSCB Ekonomi Enstitüsü Bilimler Akademisi, Politik Ekonomi Ders Kitabı, Sayı:160 İnter Yayınları
- [4] Partizan Sesi Dergisi, Sayı:47, Feodalizm Kapitalizm Bağlamında Yarı-Feodal Sistemin İrdelenmesi.
- [5] Karl MARX, 1844 Felsefe Yazıları, say:73, V yayınları, Eylül 1986
- [6] Karl MARX, 1844 Felsefe Yazıları, say:76, V yayınları, Eylül 1986
- [7] Karl MARX, 1844 Felsefe Yazıları, say:85, V yayınları, Eylül 1986
- [8] SSCB Ekonomi Enstitüsü Bilimler Akademisi, Politik Ekonomi Ders Kitabı Cilt:2, Syf:143 İnter Yayınları
- [9] SSCB Ekonomi Enstitüsü Bilimler Akademisi, Politik Ekonomi Ders Kitabı, Cilt:2, Syf:146 İnter Yayınları
- [10] SSCB Ekonomi Enstitüsü Bilimler Akademisi, Politik Ekonomi Ders Kitabı Cilt:2, syf:145-146 İnter Yayınları
- [11] SSCB Ekonomi Enstitüsü Bilimler Akademisi, Politik Ekonomi Ders Kitabı, Cilt:2 syf:144 İnter Yayınları

18 MAYIS

68'den 71'e Devrimci Kopuş ve Kopuşun Parıldayan Yıldızı

İBRAHİM KAYPAKKAYA

Bütün dünyayı değişik boyutlarda etkileyen 68'in kırkinci yıl dönümünü yaşıyor olmamız vesilesiyle çok geniş bir kesim tarafından 68 üzerine birçok yazı yazıldı, konuşuldu, tartışıldı. Film festivallerinde gösterildi, dergilere kapak olan ve gazetelerin yazı sayfalarında hararetle tartışılan 68 çok geniş bir kesim tarafından öyle ya da böyle anılmış oldu. Meseleyi tartışan kesimin genişliği ister istemez bir bilgi kirliliğini, bulanıklığı da beraberinde getirdi. Her kesimin sınıfsal dokusu ve ideolojik yaklaşımı çerçevesinde meseleyi ele alması kaçınılmaz olarak bu tartışmaların formasyonuna sebep oldu. Bu konu özgünlüğünde tartışılmalı ki geçmişini bilmek veya çarpıtmak gibi iki ayrı

seçenek, düzenle devrim arasındaki karşıtlığın tezahüründen başka birşey değildir. 68'i doğru okumak veya işine geldiği gibi okumak günümüzün 68 algısının başlıca çelişkisidir.

68'i bunca dile düşüren ve onu tartışmalı kılan şey onun hem devrimci bir süreci ifade ediyor olması hem de bağrında taşıdığı devrimci öze rağmen kendi içerisinde farklı kamplara ayrılıyor oluşu ve kimi kamplarda ideolojik yetmezliklerinin de var olmasıdır. Tartışmalarda burjuva liberal ve kimi "sol" çevrelerin düzene secde etmesi ve devrimci önderleri nostalji unsuru haline getirip işlevsizleştirilmesine vesile olan zemin tam da buradadır. Ülkemizde 68'in

kendine özgü özellikleri ve ülkenin içerisinde bulunduğu kendine has toplumsal koşullar, hareketin de bu toplumsal koşullardan soyutlanamayacak ideolojik politik farklılaşmalara meyletmesi kaçınılmazdır. Çok uluslu toplumsal yapı, tabu olarak inşa edilmiş Kemalizm'in her kesime (en tehlikelisi de ilerici saflara) sinen özelliği, 68'i bir hesaplaşmaya götürmek zorundaydı ve bu hesaplaşma 71 çıkışıyla başarılı bir atılıma, halkın kurtuluşuna rehber olacak bir kazanıma dönüştü. Saflara sinen reformizmin ölü toprağını kaldırıp atacak bir atılıma dönüşen 68 hareketi, 50 yıllık suskunluğun ilk çığılı olarak kısa sürede Deniz Gezmiş, Mahir Çayan ve İbrahim Kaypakkaya'da somutlanan devrimci önderlik, halkların bilincinde yer etti. Gerek düzen cephesinden, gerekse de düzenin koltuk dayanağı olan bilim adamı reformist ve liberal "sol"cu bu kuşağa karşı "duyarlılaştırıcı" budur. Eğer bu devrimci önderler halk tarafından bilinecekse yanlış bilinmelidir. Çarpıtılmış bir bilgi, bulandırılmış bir bilinçle anılmalıdırlar. Zira geçmiş yeteri kadar bilmeyen günümüz gençliğine Denizleri ve Mahirleri mace-racı, romantik isyankâr edalarla sunmak bu değerler üzerinden burjuva-feodal gericiyi pekiştirmektedir. Gericiğin önderleri işlevsizleştirme ve onları devrimci romantikler olarak sunma çabaları kendi sınıf kimlikleri açısından anlaşılabilir ve buna karşı etkin bir mücadele yürütülmelidir. Ama daha da önemlisi, reformizmin 68'i ve devamındaki 71 çıkışını silikleştirme çabası ve esasında o süreci ehlileştirme girişimleri keskin bir ideolojik mücadeleyi gerektirmektedir.

"Hatırla Sevgili" dizi ekibiyle turneye çıkıp popülist solculuk yapan reformistlerin 68'i 68'de bıraktığı ve onu asla 71'e taşıyamadığı-taşıyamayacağı aşikardır. Eğer 68'de mayalanan ve 71'de olgunlaşan atılım anlaşılabilirse yapılan yalnızca nostalji yapmaktır ve bu düzen için tehlikeli değil hatta istenilendir. Peki ama neydi onları önderleştiren? Esas olarak kavranması gereken halka burasıdır.

Öylesi tarihsel süreçler vardır ki kişileri öne atılmak durumunda bırakır. Bu atılım kuşkusuz kişinin tercihinden ziyade objektif olarak atılımın koşullarının yaratılmış olması ve kişinin gelişimini sağladığı mücadeleye olan yakınlığı, ona ilişkin öngörü kabiliyeti ve aydınlanmış bir bilinç düzeyini gerektirir. Olayların ve süreçlerin kavranmasında gelişmelerin gerisinden sürüklenen değil, gelişmeleri bizzat yönlendiren olma özelliği önderlik etmedeki kabiliyette gizlidir. Ki bu kabiliyet doğuştan kazanılmış bir özellik değil; dünyayı, maddeyi, hareketin yasalarını kavrama ve bilimsel bir dünya görüşüyle silahlanmış ideolojik yetkinlikle alakalıdır. Önderlik edilen şey küçük bir eylem olabildiği gibi, koskoca bir ülke devrimine götürecek sınıf mücadelesi de olabilir. Böyle bir önderlik ise kuşkusuz kişisel bir önderlik olmaktan öte bir örgütsel önderlik sorunudur. İşte 71 atılımı böylesi bir örgütsel önderlik sorununa çözüm iddiasıyla ileri atılmış bir adım olarak ülkemiz mücadelesinde parlayan birer mevzi olarak devrimci değerlerde ısrar eden devrimci örgütleri yarattı. Ül-

68'den 71'e Devrimci Kopuş ve Kopuşun Parıldayan Yıldızı

İBRAHİM KAYPAKKAYA

Bütün dünyayı değişik boyutlarda etkileyen 68'in kırkıncı yıl dönümünü yaşıyor olmamız vesilesiyle çok geniş bir kesim tarafından 68 üzerine bir dizi söylemler söylendi, yazıldı, çizildi. Film festivallerinde konuşulan, dergilere kapak olan ve gazetelerin yazdığı yazılarda hararetle tartışılan 68 çok geniş bir kesimce öyle ya da böyle anılmış oldu. Meseleyi tartışan kesimin genişliği ister istemez bir bilgi kirliliğini, yanlış bulanıklığı da beraberinde getirdi. Her kesimin sınıfsal dokusu ve ideolojik yaklaşımı çerçevesinde meseleyi ele alması kaçınılmaz olarak bu tartışımın formasyonuna sebep oldu. Bu konu özgülünde diyebiliriz ki geçmişi bilmek veya çarpıtmak gibi iki ayrı

seçenek, düzenle devrim arasındaki karşıtlığın tezahüründen başka birşey değildir. 68'i doğru okumak veya işine geldiği gibi okumak günümüzün 68 algısının başlıca çelişkisidir.

68'i bunca dile düşüren ve onu tartışmalı kılan şey onun hem devrimci bir süreci ifade ediyor olması hem de bağrında taşıdığı devrimci öze rağmen kendi içerisinde farklı kamplara ayrılıyor oluşu ve kimi kamplarda ideolojik yetmezliklerinin de var olmasıdır. Tartışmalarda burjuva liberal ve kimi "sol" çevrelerin düzene soddetmesi ve devrimci önderleri nostalji unsuru haline getirip işlevsizleştirilmesine vesile olan zemin tam da buradadır. Ülkemizde 68'in

kendine özgü özellikleri ve ülkenin içerisinde bulunduğu kendine has toplumsal koşullar, hareketin de bu toplumsal koşullardan soyutlanamayacak ideolojik politik farklılaşmalara meyiletmesi kaçınılmazdır. Çok uluslu toplumsal yapı, tabu olarak inşa edilmiş Kemalizm'in her kesime (en tehlikelisi de ilerici saflara) sinen özelliği, 68'i bir hesaplaşmaya götürmek zorundaydı ve bu hesaplaşma 71 çıkışıyla başarılı bir atılıma, halkın kurtuluşuna rehber olacak bir kazanıma dönüştü. Saflara sinen reformizmin ölü toprağını kaldırıp atacak bir atılıma dönüşen 68 hareketi, 50 yıllık suskunluğun ilk çığılığı olarak kısa sürede Deniz Gezmiş, Mahir Çayan ve İbrahim Kaypakkaya'da somutlanan devrimci önderlik, halkların bilincinde yer etti. Gerek düzen cephesinden, gerekse de düzenin koltuk dayacağı olan bilimci reformist ve liberal "sol"cu bu kuşağa karşı "duyarlılaştırıcı" budur. Eğer bu devrimci önderler halk tarafından bilinenecekse yanlış bilinmelidir. Çarpıtılmış bir bilgi, bulandırılmış bir bilinçle anılmalarıdır. Zira geçmişini yeteri kadar bilmeyen günümüz gençliğine Denizleri ve Mahirleri maceracı, romantik tsyankâr edalarla sunmak bu değerler üzerinden burjuva-feodal gericiyi pekiştirmektedir. Gericiğin önderleri işlevsizleştirme ve onları devrimci romantikler olarak sunma çabaları kendi sınıf kimlikleri açısından anlaşılabilir ve buna karşı etkin bir mücadele yürütülmelidir. Ama daha da önemlisi, reformizmin 68'i ve devamındaki 71 çıkışını silikleştirme çabası ve esasında o süreci ehlileştirme girişimiyle keskin bir ideolojik mücadeleyi gerektirmektedir.

"Hatırla Sevgili" dizisiyle turneye çıkıp popülist solculuk yapan reformistlerin 68'i 68'de bıraktığı ve onu asla 71'e taşıyamadığı-taşıyamayacağı aşkıdır. Eğer 68'de mayalanan ve 71'de olgunlaşan atılım anlaşılmasa yapılan yalnızca nostalji yapmaktır ve bu düzen için tehlikeli değil hatta istenilendir. Peki ama neydi onları önderleştiren? Esas olarak kavranması gereken halka burasıdır.

Öylesi tarihsel süreçler vardır ki kişileri öne atılmak durumunda bırakır. Bu atılım kuşkusuz kişinin tercihinden ziyade objektif olarak atılımın koşullarının yaratılmış olması ve kişinin gelişimini sağladığı mücadeleye olan yakınlığı, ona ilişkin öngörü kabiliyeti ve aydınlanmış bir bilinç düzeyini gerektirir. Olaylara ve süreçlerin kavranmasında gelişmelerin gerisinden sürüklenen değil, gelişmeleri bizzat yönlendiren olma özelliği önderlik etmedeki kabiliyette gizlidir. Ki bu kabiliyet doğuştan kazanılmış bir özellik değil; dünyayı, maddeyi, hareketin yasalarını kavrama ve bilimsel bir dünya görüşüyle silahlanmış ideolojik yetkinlikle alakalıdır. Önderlik edilen şey küçük bir eylem olabildiği gibi, koskoca bir ülke devrimine götürecek sınıf mücadelesi de olabilir. Böyle bir önderlik ise kuşkusuz kişisel bir önderlik olmaktan öte bir örgütsel önderlik sorunudur. İşte 71 atılımı böylesi bir örgütsel önderlik sorununa çözüm iddiasıyla ileri atılmış bir adım olarak ülkemiz mücadelesinde parılayan birer mevzi olarak devrimci değerlerde ısrar eden devrimci örgütleri yarattı. Ül-

niz devrimci hareketi kısa sürede önderlerini kaybetmişse de ve mücadele içerisinde yaratılan örgütsel çeklik faşizmin ağır örgütsel darbeleriyle mücadele kesintiye uğrasa da esasta ideolojik bir duruşarak kendini muhafaza etti.

Kaypakkaya Ezberi Bozmuştur

71'i anarken, anlamaya çalışırken sınırlanmış üç devrimci önderden İbrahim Kaypakkaya kuşkusuz ayrı yerde durmaktadır. Bugünlerde yapılan birçok tartışmada adının çekilmesi bir dille geçmesi ya da hiç memesi boşuna değildir. O yalnızca düzene karşı söylediği tavırla düzenin saldırı oklarını üzerine çekmiştir. Aynı zamanda düzenden köklü bir kopuşu sağlamamış bilumum reformist, sosyal şoven ve küçük burjuva devrimci çevrenin de suskunlukta geçirdiği kopuşun temsilcisi oldu. Onun düzen tarafından ikelli görülmesinde şaşılacak bir yan yoktur. Zira, Kaypakkaya'da çarpıtacak siyasal bir açık bulamayanlar menler dün olduğu gibi bugün de onu "İhtilalci komünizmin en tehlikeli temsilcisi" olarak görmektedir. Ama sol saflardaki aymazlık ideolojik bir mücadelenin ne kadar gerekli olduğunun göstergesidir.

Kaypakkaya gerçekliğinin saklanması altında olan nedenlere değinecek olursak, ülkedeki pek çok insanın hoşuna gitmemiş olan ve günümüzde de hâlinde olmayan, belirlenemeyen İbrahim Kaypakkaya nezdinde hayat bulmuş olması gerçektir. Dönemin diğer devrimci önderlerinden farklı olarak ezberin dışında, unutulmaktan çekinilen tabu olarak görülen konulara sergilediği komünist tutum, onu sürekli olarak küçük burjuva liberal akımların, düzenin satılmış kategorilerinin ve sözde solcularının hedefi haline getirmiştir. Ezberi, alışılmışı bozan Kaypakkaya: "Küçüklük demek fanatik bir anti-komünizm demektir. Sosyalizm demek işçi ve köylü yığınlarının, şehir küçük burjuvazisinin ve küçük memurların sınıf mücadelesinin kanla ve zorbalıkla bastırılması demektir. Sosyalizm'in faşizmle bağdaşmaması bir yana, Kemalizm bizzat faşizm demektir." belirlenemeleriyle dönemin diğer devrimci önderlerinden ayrılırken; Kürt ulusunun maruz kaldığı baskıya ve asimilasyona ise devrimci çözümü şöyle sunuyordu: "Marksist-Leninist hareket, Türk burjuva ve toprak ağaları tarafından en Kürt milletin kendi kaderini tayin hakkını yayma, ayrılma ve bağımsız bir devlet meydana getirme hakkını her dönemde ve kayıtsız şartsız tanıyıp savunmalıdır." Kaypakkaya'nın bu belirlenemeler dışında devlet, parti, halk savaşı, halkın birleşik cephesi, sınıfların tahlihi, kızıl siyasi iktidarlar gibi konulardaki görüşleri onun Maoist anlayışını ortaya koymaktadır.

Dediğimiz gibi, Kaypakkaya'nın egemenler cephesinde yarattığı korku, değişik boyutlarda sol saflarda da yankısını bulmuştur. Kaypakkaya, Kürt sorununda sosyal şoven etkiden sınırlanmamış çevreler ve Kemalizme ilerilikte biçmekte ısrarlı kesimlerce korku unsuru olmaya hala devam etmektedir. "Denizler, Mahirler" şeklinde başlayan cümleler "İbrahimler" şeklinde devam etmiyorsa eğer, bu bir unutkanlıkla açıklanamaz. Bu sözüm ona devrimcilerimizin ideolojik olarak Kaypakkaya'nın keskin darbelerinden nasiplenmiş olmalarıyla alakalıdır. Unutulmamalı ki Kaypakkaya'nın Şafak revizyonistleriyle giriştiği polemik konuların, günümüzde kendini "sol" olarak ifade eden birçok kesimin zayıf yanlarıdır. Ve bunlar ideolojik mücadelenin ısrarla sürdürülmesi gereken alanlardır. Bu mücadele, reformizme, revizyonizme, sosyal şovenizme ve iktidar algısından uzak "muhalafet" akımlarına karşı amansızca yürütülmelidir.

İbrahim Kaypakkaya, saklanılmaya çalışılan bir gerçeklik olmanın yanında ser verip sır vermeme geleneğinin doğduğu 90 günlük işkence karşısındaki tutumuyla da örnek bir direniş sergilemiştir. Lakin Kaypakkaya'nın bu direnişi görüşleriyle birlikte, bütünlüklü ele alınması gereken bir sonuçtur. İbrahim Kaypakkaya, görüşleri doğrultusunda direnmiş ve bu direniş içerisinde görüşlerini savunmuştur. Kaypakkaya, bu direniş mayalayan görüşlerinin Büyük Proleter Kültür Devrimi'nin ürünü olduğunu ifade eder. Bu bağlamda tıpkı bugün devrimci değerler üzerinden nemalanmaya çalışılan, bu değerleri sömüren kimi liberal sol, reformist çevrelerin düştüğü idealizme düşmemek için komünist önder İbrahim Kaypakkaya'yı anarken, görüşleriyle birlikte anmalı ve sahiplenmeyi bu temel üzerinden kuralmalıyız.

68 daha uzun süre tartışılacağı benziyor. Ancak bu tartışmaların doğru bir zemine oturtulması da bir ihtiyaçtır. Belirttiğimiz gibi, 68 kuşağını kırk yıl öncesinin nostaljisi olmaktan çıkarmak bugünün somut ihtiyaçlarına gerçekçi mücadelenin nereden geçtiğini anlamaktan geçiyor. Zira bu zorunluluk 68'i 71'e taşıdı. Bir gençlik hareketi olarak başlayan ama asla bunun sınırlarına hapsolmayan bir perspektifle 71'e vardı. Nasıl ki 68'in önderleri üniversite amfilerinden işçi grevlerine, köylük bölgelerdeki toprak işgallerine uzandıysa, bugünün mücadelesi de yeni yollara adım atacak, patikalardan geçecek ve özgür bir dünyanın kavgasını verecektir. □

TOPLUMSAL BELLEĞİN ŞEYLEŞMESİ

VE

YÜZLEŞME KORKUSU

Pippa Bacca'nın "Baş Geline" adıyla dünya bantı için 8 Mart 2008'de Milano'dan yola çıkıp Slovenya, Hırvatistan, Bosna, Bulgaristan, Türkiye, Suriye, Lübnan, İsrail ve Filistin güzergâhından Tel-Aviv'de noktalamayı planladığı yolculuk Gebze'de bir kamyon şoförü tarafından tecavüz edilip öldürülmesi ile noktalandı. Ardından Türkiye bir kez daha damarlarındaki saklı asil(!) kanı hissetmeye başladı. Bacca ve arkadaşları yolculuğa başlarken internet sitelerinde "Beraberimizde yolculuk boyunca üzerinde birkecek tüm kirlerle birlikte götüreceğimiz tek elbise beyaz gelinlik olacak" demişlerdi. Ancak ne yazık ki bu beyaz gelinlik ülkemizde hayatın en kirliliğinden acımasızca lekelenmişti. Çok geçmeden Gebze'de bu olaydan birkaç gün sonra 94 yaşındaki bir kadına tecavüze kalkışıldığı ve birkaç gün sonra da Yozgat'tan Danimarkalı bir turiste yapılan tecavüz haberi geldi. En son tecavüz haberi ise Aydın'dandı. Trajik olan ise, 4 ilköğretim çocuğuna yapılan tecavüzün yine ergenlik

yaşına henüz girmiş çocuklarca gerçekleştirilmiş olmasıydı. Bunun gibi benzer haberler durumun vahametini ortaya koyuyor. Benzer günlerde Ankara Genç İşadamları Derneği tarafından gençlik üzerinde yapılan araştırma, gençliğin yaşam kültürünün beklenen toplumsal sağlıktan ne kadar uzak ve tecavüzü benimseyebilecek kadar nasıl bir boşluk düzeyinde olduğunu açıkça göstermektedir. Bu araştırmaya göre; gençler ünlüler arasında kendilerine en çok Rahmi Koç, Polat Levent ve Acun Ilıcalı'yı örnek alıyorlar. Gençlerin büyük bir bölümü siyasi yelpazede kendisini milliyetçi muhafazakâr olarak tanımlıyor. Yine gençlerin çoğunluğu Avrupa Birliği'ne karşı iken, aynı orandaki çoğunluk fırsat bulursa yurt dışında yaşamayı tercih edeceğini belirtiyor (Milliyet, 18 Mayıs 2008). Bu araştırma üzerinde ayrıca durulabilir; ancak ele alacağımız konunun çerçevesini güncellik açısından zenginleştireceği için burada da değinmekte fayda görüyoruz.

Toplumsal Bellek:**Unuturma Sanatına Karşı Hatırlama Sanatı***"Felsefenin tarihi, unutulmuşun tarihidir."*

T. W. Adorno

Bellek, bireysel bir yeti olmaktan çok kolektif bir oluşturdur. Buradaki odak noktamız bireysel bellekten çok sosyal ve kültürel yönü olan toplumsal bellektir. Hatırlama, "kimlik" (politik imgeleme) ve "kültürel süreklilik" (gelenek oluşturma) arasında bağlayıcı yapıyı kuran unsur, kültürdür. Bu bağlayıcı yönlere oluşturan "ortak sembolik anlam dünyası" ve "biz" olma duygusu gibi sosyal deneyimlerdir (Assman, 2001:21).

Hatırlama, bireysel değil de kültürel olarak ele alındığında, onu kültürel geleneğin bir anımsaması olarak ele alma eğilimi doğmaktadır. Her türlü anımsama bir başlangıçtır ve içinde tarihsel başlangıç mitosları taşır. Anma törenleri ve bedensel pratikler üzerinden toplumun anımsama kalıplarını ortaya koymaya çalışan Connerton (1999), hepsinde de toplumun sürekliliğine dikkat çeken ortak yönlerin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Her ne kadar yeni bir düzen ya da kültür (örneğin Fransız Devrimi) eskiyi reddeden yeni törensel ve bedensel pratikler icat etse de geçmişin hatırlanmasını da bağrında taşır. Toplumun süreklilik imgesi her daim bireyin zaman bilincinde olmasıdır. İktidar da topluma bunu dayatır. Her iktidar kendine göre bir toplumsal bellek yaratmak arzusunda ve tarih yazıcılığını bu münvalde şekillendirir. Resmi ideolojisini tarihsel bellekte bir kodlama aracı olarak sunar. Kendi kökeninin meşruluğunu gösterecek törenler, dinsel ritüeller, hukuksal mevzuatlar, örgütlenmeler vs. oluşturur. Althusser'in belirttiği gibi bu kalıplar, zamanla "devletin baskıcı aygıtından ideolojik aygıtına dönüşerek" toplumsal benliğinde ve belleğinde hâkimiyet meydana getirir. Buna karşılık, yönetilen grupların da sözlü tarihleri ile oluşturdukları anımsama biçimleri de vardır. Ezilenlerin belleğini oluşturan bu yapı da ideolojik aygıtlarla ya da gündelik ideolojilerle iktidar tarafından çarpıtılmaya açıktır. Toplumsal itirazlar böylelikle hatırlama sanatını oluştururlar. Bu hatırlama tarihsellikle bütünleştirildiğinde toplumsal bilinç ortaya çıkar.

Bellek üzerine çok şey söylenebilir. Ancak önemle durulması gereken nokta onun toplumsal olarak ortaya çıktığıdır. Bellek sosyal koşullara bağlıdır. Bellek bireye aittir ancak toplum tarafından belirlenir (Assman, 2001:40).

Bacca'ya yönelik tecavüzlü cinayet sonrasında "Etil olduk" utancının toplumda dillendirilmesi, sadece bundan dolayı değil, giderek küresel kültürel entegrasyonun artmasıyla ailevi yapının, insan ilişkilerinde çözülme tehlikesiyle toplumun muhafazakârlığı bir direnç olarak benimsemesini sağlıyor. Bu toplumlarda bu türden tecavüzler ilk değil. Daha da önemlisi sadece insana değil; hayvanlara kadar uzanan cinsel istismanın Anadolu'da yaygın olduğu az bilinmektedir. İletişim araçlarının yaygınlaşması, insanların sosyal hayatta özgüvenlerinin güçlenmesi daha çok söz almaya başlamaları ve ayrıca bazı hukuksal zeminlerin de gelişmesiyle bu tip olayların yüzüne çıkması kolaylaşmıştır. Bu yüzden tecavüz olaylarının yaygınlık kazandığını söylemek çok objektif bir değerlendirme olacaktır. Önemli olan tecavüzün bu toplumda var olma potansiyeli taşıdığıdır. Dolayısıyla üzerinde durulması gereken nokta toplumun kendisine bir ayna tutabilmesi yani kendisi yüzleşebilmesidir. Elbette ki bunu toplum kendi başına yapamayacaktır. Ancak yüzleşmekten kaçınan bir toplum ve kendisi gibi olmadığını iddia eden toplum, nevrotik toplumdur. Bununla birlikte, tek tek olayların yüzleşme çabaları toplumsal bir yüzleşmeye ortamı çıkarmaz. Yüzleşme, toplumsal bir kültür olarak gelişebildiği ölçüde bireysel bir kazanç olarak ifade yansıyacaktır.

Sokakta ya da ıssız bir yerde bir kadın gördüğün- tecavüz etmeye yeltenenler neden aynı şekilde tecavüz edenini gördüğünde linç etme eğiliminde olurlar? Aynı genç hem Avrupa Birliği'ne karşıyken hem de Atatürk bulursa Avrupa ülkelerinde yaşayacağını neden söylemektedir? Buna benzer daha pek çok karşıt arzu düşünce kalıpları bulmak ve bunları diyalektik bir zeminde geçitip anlamlandırmak da mümkündür. Ancak işin temelinde toplumsal benlik ve onu var eden toplumsal bellek yatmaktadır.

"Bizim toplum çok çabuk unuttur" deyişi sıkça dillendirilir. Unutkan mı yoksa unutkanlaştıranlardan mı olduğunun cevabını son günlerde popülerlik kazanan ve 1970'li yılların gençlik hareketini konu eden "Hatırla Sevgili" adlı dizinin Maraş olaylarına değinmesini içine sindiremeyen MHP'lilerin dava açması ve dizinin yayından kaldırılmasını talep etmelerinde açıkça görebiliyoruz. Bu tavır bile yüzleşme konusunun aslında toplumsal belleğin zayıflığını gösteren unsur olduğunu rahatlıkla gözler önüne sermektedir. Sadece politik ve ideolojik faktörler değil; başka unsurlar da bu işin içine girer.

Bellek biçimlerinden sosyal anlamda türeyen bir önemli kavram da "kültürel bellek"tir. Teknik olarak tanımlandığı, artan iletişim sistemleri ile bilgilerin kültürel anlamda dışarıda korunmasına yöneliktir. Sözlü kültürden, işaretleme sisteminin ekonomik ve toplumsal ihtiyacın sonucunda yazıya dönüşmesinden günümüzdeki sanal belleğe kadar geniş bir alanı kaplayan dışsal belleğimizdir bu. Ancak yazıda da diğer alanlarda da dışarıya aktarmanın ve genişlemenin diyalektiği vardır. Nasıl ki bir araba insanın hareket kabiliyetinin dış güce aktarımıdır; ancak bu hareketi sağlayacak yetenek gücü çok kullanıldığı zaman doğal hareket yeteneğinde nasıl kısıtlayıcı etki yapıyorsa yazı da bilgilerin toplanıp yayılmasını sağlarken aynı zamanda doğal belleğin kapasitesinin kullanımını da azaltır (Assman, 2001:28). Aynı şekilde toplumsal belleğin dışsallaşması ya da dışsal belleğin kendi içinde dışsallaşması da onun kullanım kapasitesini düşürür. Sanal belleğin yaygınlaşması, sözlü kültürün aşınması ve teknolojiye boyun eğmesi, toplumsal belleği var eden hatırların iktidarın istediği tek boyuta indirgenmesi anlamına geliyor.

Söylem resmi ideolojinin dilidir. Ve söylem ne kadar Türk vurgusuyla şekillenmişse o derece de Türk dışı veya ötekiyi dışlayan bir bilinç yaratmıştır. Kürtler, cumhuriyetin Türk kimliği ile hukuksal ve politik bir boyut almasıyla yıllar yılı hep inkâr edildiler. Türk kimliğinde bütünleşmiş bir ulus yaratma ideali başlarda çok fazla sorun yaratmadı; ancak bağrında taşıdığı dışlayıcı söylem nihayetinde onlarca isyana yenisinin eklenmesine sebep oldu ve bugünkü halini aldı. Resmi ideolojinin tarih yazıcılığındaki ve tarihi çarpıtılarak sunmadaki tavrı sadece Kürtlerin inkârında değil; Ermeni ve diğer çeşitli azınlıklara uygulanan baskıda ve zulümlerde de kendini göstermiştir.

Toplumsal Belleğin Şeyleşmesi

Tüketim toplumunun en uç noktalarında yaşıyoruz. Her şey öyle hızlı tüketiliyor ki buna zaman bile dayanmıyor. Geçmiş, Marcuse'ın yıllar önce betimlediği "tek boyutlu" zamanla sınırlı tutulup öyle hatırlanmak isteniyor. Daha sonra gelen, öncelikle hep daha iyiyim gibi algılanıyor. Bunun tersi de yanlıştır elbet; ama unutkanlığı besleyen en önemli unsurlardan biri de budur. Dolayısıyla Jocaby'nin (1996:25) ifadesiyle "geçmiş çok eski diye küçümsenirken, bugün en iyi diye gökde çıkarılmış" oluyor. Böylelikle, bugün kutsanarak geçmiş değersizleştiriliyor, silikleştiriliyor ve egemen ideolojinin tek boyutlu tarih anlayışına indirgeniyor.

Toplumsal bellek mevcut koşullarda artık yitirilmektedir. Aslında öncesinde de sağlam bir toplumsal belleğin var olduğu söylenemez. Sadece sözlü kültürün, gelenekselliğin ve iktidarın kökenini meşrulaştıran tarihsel dizgiler anlamında geçmişin keşfi toplumsallığın belleğinde birer tekrar, canlandırma ve anımsama olarak duruyordur. Nitekim bu iktidar belleği hâlihazırda zaten devam etmektedir. Ancak işin "toplumsal" yönünde bellek yitimini rahatlıkla görebiliriz. Aşağıda daha derinlikli de tartışacağımız Türkiye'ye özgü unut(tur)ma ya da çarpıtma, inkâr ve yadsıma olgularından en fazla nasibini alan 12 Eylül'e giden 1970'lerdeki süreçtir. Egemen ideolojinin o dönemi "sağ-sol kavgası" olarak nitelendirip bir daha yaşanmaması için bugünkü benzeri hareketleri "o günlere toplumu geri mi götürcekler" gibi bir korku yayma politikasında bu izleri görebiliriz. Ki zaten her ne olay toplumda yara almışsa genelde dış mihraklara dayandınlı ve toplumsal dinamiklerin görülmesi göz ardı edilerek unutma, bu mihrakların bugün de olabileceği bir korku kültürüne transfer edilir.

Toplum belleği ile birlikte aklını da yitirmiştir. Türkiye'de hazır para kazanmanın, her gün giderek artan yarışma programlarının, küçük hesap peşinde olma tutkularının ve her türlü aklı araştırmalarının altında bu bellek yitimi yatmaktadır. Toplumun elbette ki bir belleği vardır ancak o artık çarpıtılmıştır ve gündelik ideolojilere ve hızlı tüketime fe-

edilmiştir. Bu noktada Marksist bilimin "şeyleşme" kavramına başvurmak anlamlı olacaktır. Zira toplumsal bellek yitimi bir şeyleşme tipidir. Marksizm'de şeyleşme, toplum tarafından nesnel olarak imal edilen bir yanılsamadır. Toplumun insani ve toplumsal ilişkilerini şeyler arasındaki doğal ilişkiler olarak görebildiği ve böylece "şey/nesne" haline getirildiği anlamıdır. (Jocaby,1996:29).

Adorno ve Horkheimer'in deyişi ile "Bütün şeyleşme, bir unutmadır". Şeyleşme, "bir sürecin ya da düşününce genelleme yoluyla bir soyutlamaya dönüşürdüğü ve böylece "şey/nesne" haline getirildiği anlamıdır. Marksist emek teorilerinde, şeyleşme işçinin kapitalist üretim tarzı içerisinde bir yere yerleştirildiği ve böylelikle bir makine parçası durumuna indirgendiğinde olan şeydir" (Bewes, 2008:24). Toplumun kendi toplumsal belleğini dışsal bir güçle kontrol edilmiş bir belleğe ya da iktidarın denetimindeki resmi tarihin hâkimiyetine sunması şeyleşmeden başka bir şey değildir. Bilgisayarın belleğine bilgiyi kodlar gibi toplum da kendi tarihsel bilgisini iktidarın belleğine aktarmaktadır. Bu kendiliğinden oluşan bir süreçtir; yabancılaşmanın dayattığı ancak toplumsal güçten de güç alan, şekil verilen bir süreçtir.¹ Şeyleşme de unutma da ve yüzleşmekten kaçınma da nesnel olarak yabancılaşmış bir toplumun ürünüdür. Kendi toplumsal belleğin bir yabancılaşma biçimi olarak yüzleşme korkusunu bu açıklamalar doğrultusunda ele alalım.

Toplumsal Belleğin Sömürgeleşmesi:

Yüzleşme Korkusu

Toplumsal bellekteki yitimlere ya da buna yol açan yüzleşmekten kaçış psikolojisine değinirken, Murathan Mungan'ın (2006) edebiyatçı yorumuyla sosyolojik analiz yaptığı "Yüzleşme Korkusu" adlı yazısına bazı yönlerden ipuçları sağlayacaktır.

Mungan'a göre artık psikoloji, sosyolojik bir hal almıştır. Ülkemiz açısından toplumun yüzleşmekten kaçınmasının altında dinsel, kültürel, politik ve farklı sosyal mekanizmaların tarihsel açıdan yarattıkları değerler yatmaktadır.

İnsanın en zor tarafıdır kendisi ile yüzleşmek. Kendi ölümünün farkında olan insanın en çok korktuğu ise kendi çaresizliği ile yüzleşmesidir. Ya da kendi ölümüyle yüzleşme korkusudur. Bu yüzleşme kendi çaresizliğinin bilinmesini pek istemez. Kendisi bilmek istemez ya da bu durumdan kaç-

mak için farklı savunma mekanizmaları geliştirir veyahut başkaları tarafından kendi çaresizliği bilinmesin diye farklı yollara başvurmaya çalışır. Bir kişisel problemimizde ya da karşılaştığımız bir stresli durumda yüzleştiğimizde aslında hep ondan kaçma eğilimindeyizdir. Psikolojiye özgü olan bu durum toplumsal bir hal aldığı anda ise kişisel olarak geliştirilen bu savunma mekanizmaları ya da yüzleşmekten kaçış yolları bir toplumsal kimlik haline gelebilmektedir. Bugünkü korku ve tarihsel belleğin zayıflığı düşüncesi de aslında buradan gelmektedir. Yitik bir toplumsal bilinç, yüzleşme korkusu yaşayan toplumların ürünüdür.

Psikolojinin doğasından sosyolojinin kolektif bilincine geçtiğimizde ülkemizdeki toplumsal yüzleşme korkusuna etki eden faktörleri belirgin şekilde şöyle sıralayabiliriz:

[1] Toplumsal hafızayı parçalayan birinci temel mekanizma resmi ideolojidir. Tarihin yanlış aktarımı ve yorumuna dayalı bir ulus inşasının fikri olan bu düşünce sistemi, toplumsal belleğin tek boyutlu biçimlenmesini arzu etmiştir. "Türk kimliği" odaklı yükselen bu ideolojinin inkâr ettiği toplumsal benlik, bugün "Kürt Sorunu" olarak adlandırılan ve esasında bir ulus problemini içeren bir olguyu doğurmuştur.

Söylem resmi ideolojinin dilidir. Ve söylem ne kadar Türk vurgusuyla şekillenmişse o derece de Türk dışı veya ötekiliyi dışlayan bir bilinç yaratmıştır. Kürtler, cumhuriyetin Türk kimliği ile hukuksal ve politik bir boyut almasıyla yıllar yılı hep inkâr edildiler. Türk kimliğinde bütünleşmiş bir ulus yaratma ideali başlarda çok fazla sorun yaratmadı; ancak bağrında taşıdığı dışlayıcı söylem nihayetinde onlarca isyana yenisinin eklenmesine sebep oldu ve bugünkü halini aldı.

Resmi ideolojinin tarih yazıcılığında ve tarihi çarpıtarak sunmadaki tavrı sadece Kürtlerin inkârında değil; Ermeni ve diğer çeşitli azınlıklara uygulanan baskıda ve zulümlerde de kendini göstermiştir.

Tüm bunlardan dolayı Türk kimliği sancılı bir belleğe sahiptir. Yine ne yazık ki bu toprakların mayasında tek bir etnik yapı üzerinden bütünleş(eme)mek değil, farklılıkları zenginlik sayan çok kültürlü ve eşit haklara sahip olma arzusu olursa ancak anlamlı bir kültür ve yüzleşmekten kaçınmayan bir toplumsal benlik var olacaktır.

Max Weber (2000: 281) tüm etnik grupların kendi farklılıklarını genel olarak ötekilerden üstün olma söylemleri ile ortaya koyduğunu belirtmiştir. En son İsmet Özel'in bir tartışma programında "Ben üstü-

nüm. Çünkü Türküm" deyişi, tam da bu nitelendirme-ye uygun düşmektedir. Aslında Türk olmak başı başına bir üstünlük ve ideal tip olduğu için "onun kendisi ile yüzleşmesine de gerek yoktur" düşüncesinin oluşması son derece de doğaldır.

[2] Toplumsal belleği yok eden bir diğer önemli unsuru din faktörüdür. İslamiyet toplumsal belleği resmi ideoloji gibi tek boyutlu şekillendirme potansiyeline sahiptir. Dinsel hayatın bireysel inanışından kolektif bilince kadar İslamiyet'in gerekli ritüelleri, yüzleşmeyi dışlayan bir anlayışa sahiptir.

Hıristiyanlıkta var olan günah çıkarma geleneğinin karşılığını İslamiyet'te bulmak güçtür. Günah çıkarma bir anlamda yüzleşme kültürünün de mikro boyutta taşıyıcısıdır. Böylelikle Batı kültüründe içeba-

eden üretim biçimli toplumsal belleğin de motor gücü sayılabilir. Ülkemizde kurumların güvenilirliği ile ilgili araştırmalarda ordunun sürekli en başta yer alması, yüzleşme ile ilgili dolaylı yönleri sorgulamamızı da gerektiriyor. Zira aklın hâkim olduğu bir çağda ve küresel kapitalizmin üçüncü dünya ülkelerini küresel fabrikalara dönüştürdüğü sömürü mekanizmalarında en güvenilir kurumun ordu olarak ortaya çıkması toplumun kendine ne kadar güvensiz olduğunu da tanıtlamaktadır. Bir toplumun özgüveni ise yarattıkları ile doğrudan orantılıdır. Geçmişin gurur kaynağı bu ülkede genellikle kazanılan savaşlar, dahası fetihler olmuştur. Ortak tarihi bellek de kazanılan savaşlara dayanır. Oysa Sanayi Devrimi sonrasında dışa dokunur bir üretimin değil; emperyalist ülkelere bağım-

Yüzleşilmeyen tarihte bugünkü ekonomik bağımlılığın izleri saklıdır. En basiti 6-7 Eylül Olayları'na kadar uzanan "Gayrimüslimlere" uygulanan dışlayıcı politikanın niteliğidir.

lıgın cemaat yapısından cemiyet (farklılıklar barındıran toplum anlamında) yapısına geçişte de etkili olmuştur. İslamiyet'te toplumsal hafıza bireyin içsel hesaplaşması öteki dünyaya terk edilmiş ve toplumsal bellekte birey arasındaki köprü, cemaatin belleğine heba edilmiştir.

Din açısından da her ne kodlanmışsa tarihe dair yine ötekiye karşı bizlik duygusunu pekiştirmek için yapılmıştır. Ki zaten dinin fazla sorgulamayı da gerektirmeyen dogmatik yapısı İslamiyet'te daha fazla kendini göstermektedir. Bireysel sorgulamanın önüne ket vuran din, toplumsal belleğin içsel şemasını da ötekiye karşı düşmanlıkla doldurmuştur.

[3] Kültürel doku ve buna zemin oluşturan üretim biçimi/üretim ilişkileri bir başka yüzleşmekten kaçma gerekçesi olabiliyor. Aslında toplumsal bilinci var

lılığı getiren politikaların benimsenmesi son iki yüzyılın küresel gurur kaynaklarına Türklere özgü argümanların geliştirilmesine önayak olmuştur. Cemaatçi yapıdan cemiyetçi yapıya evrilememiş, yani farklılıklar içinde barındıran toplum nosyonuna çok geç ulaşan bir ülkenin var olma koşulunu ve güvenini militarist ruhta bulması, başı başına hem tarihsel gerçeklikten hem de küresel ölçekten kaçışın en bertak yüzüdür. Bir bakıma bu durum bizim gibi ülkelerde aşağılık kompleksine de neden olmuştur. Belki de Avrupalı bir takımın Türkiyeli bir takımdan atılan her golün Avrupa'dan alınan birer öç gibi algılanıyor oluşu bu yüzündür.

Bu duruma kendiliğinden ya da zorunlu olarak gelinmemiştir. Yüzleşilmeyen tarihte bugünkü ekonomik bağımlılığın izleri saklıdır. En basiti 6-7 Eylül

"Kırsal Yapıda Toplumsal Değişme", "Para ve Kapitalizm", "Eğitim ve Kapitalizm", "Türkiye ve Kapitalizm", "Modernizm Kapitalizm ve Azgelişmişlik", "Toplumlar ve Ekonomiler" adlı kitapları ve birçok dergide yayınlanmış makaleleri bulunan, son olarak ise "Müslüm Baba Marx'ın Kapital'ini öğretiyor" isimli yazı dizisi yayınlanan, bunların haricinde halen Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde görevli bulunan Prof. Dr. Fuat Ercan'la ülkemizdeki son dönem yaşananlar ve güncel ekonomik gelişmeler üzerine konuştuk.

FUAT ERCAN'la güncel gelişmeler üzerine

Merhaba, güncel bir konuyla başlayalım istiyoruz. Tuzla tersanelerinde yaşanan ölümlerle birlikte daha sesli tartışılan "işçi sağlığı ve güvenliği" sorunu küreselleşme tartışmalarının neresine oturmaktadır? Diğer bir deyişle; kapitalizmin verimliliği ile işçinin çalışma koşulları arasındaki ilişki nasıl kurulmaktadır?

Tuzla tersanelerinde yaşanan ölümler, dolayısıyla "işçi sağlığı ve iş güvenliğinin" küreselleşmeyle ilişkisine ait sorunuza cevap vermek için acısı bir durum. Tuzla tersaneleri birer mezarlığa dönüşüyor. Yaşanan ölümler ise aslında yaşadığımız gerçekliği oldukça açık bir şekilde ele veriyor. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Çelik'e yöneltilen soruya verdiği cevaba bakalım: "Tabii bunlar son derece üzücü. 2002'ye kadar Türkiye'de toplam 37 tersane vardı. Şimdiki tersane sayısı ise 76. Giderek de artacak. Çünkü

yoğun talep ve sipariş var. Tersanecilerimiz pazardan daha fazla pay alma çabası içinde. Tersaneciliğin hızlı bir şekilde gelişmesi sevindirici. Dünyada ön sıralara geldiğimiz gemi inşa sanayisi yıldızı parlayan bir sektör. Sektörün daha da gelişmesi ve pazardan daha fazla pay almamız noktasında üzerimize düşenler olduğuna inanıyorum. Çünkü ciddi bir ihracat gerçekleşiyor ve ülkeye döviz giriyor. Bu nedenle sektörü yıpratmaya yönelik bir kampanyanın doğru olmadığı kanaatindeyim. Bu durum Türkiye'de sektörün gelişmesini istemeyen yabancıları ekmeğine yağ sürer." Bakanın cevabı ilk elden küreselleşme denen olgunun ne olduğunu açıkça ele veriyor. Küreselleşme kapitalizmi yani kapitalistlerin dünya ölçeğinde birikim yapmasıdır. Tersane sahipleri ve patronları dünyada etkin oldukları ölçüde sadece Türkiye'de kapitalizm gelişmiyor, küreselleşme denen olguda yoğunluk kazanıyor. Yani küreselleşme olgusu tersane patronlarından bağımsız bir şey değil, küreselleş-

olgusu Tuzla tersanelerinin mezarlığa dönemsinden ka bir şey değildir. Bakan açıkça ifade ediyor. 37 Tersanede, 76'ya çıktı ve daha da çıkacak. Yani bakanın dediği ile sektörün yıldızı parlıyor, ama kan ile gözyaşı ile parlıyor. Din kardeşliği söylemi burada bitiyor ve kapitaliz-patronların acımasız kar hırsları her türlü değerin yeşil alıyor. Sektörün daha fazla gelişmesi, yani dünyadan daha fazla pay kapması daha az maliyetle daha hızlı ve daha çok üretim mantığını destekleyecektir. Yani bakanın sektörün gelişmesine sevindiği ölçüde, kan ve gözyaşları artacaktır. Tersane ölümleri Türkiye'de kapitalizmin en vahşi aşamayı açığa çıkarıyor. Ama bunun yanı sıra egemen düzenin kullandığı ideolojiyi de deşifre ediyor. Bakanın ölümlerini haberlerini duyan ve canı yanan insanlar bu haberleri dillendirmemeleri gerekir. Ölümleri konuşmak yalancılara ekmeğine yağ sürer olarak dile getiriliyor. Yani vatan hainliği suçlaması ile karşı karşıyayız. Tabii ki döviz giriyor, ihracat artıyor. Sanki ihracat ve döviz artışı orada çalışanların cebine ya da Türkiye'deki sermaye dışı kesimlerin cebine giriyormuş gibi. Kısaca Tuzla tersanesindeki iş cinayetleri, kapitalizmi ve onun dünya ölçeğindeki işleyişini olarak küreselleşmeyi ve daha da önemlisi tersane patronlarını gözler önüne sermiştir. Egemenler ise bu açık gerçekliği bir dizi ideoloji kullanarak, ideolojisi yetmediğinde ise "Yeni Tıp Karakol Botu Projesi"nin ilk potansiyel kaynak töreninde olduğu gibi emniyet güçlerinin müdahaleleri ile susturuluyor. Emniyet güçleri sendikaların sorunlarını başbakanı aktarmalarına izin dahi vermedi ve 5 sendika üyesini gözaltına aldı.

Bu açıklamalardan sonra bir kaç şeyi yan yana koyalım. Tuzla tersanelerinde bir taraftan ölümler arka arkaya gerçekleşirken, diğer yandan Türkiye'deki gemi üretiminin dünyadaki rekabette ne kadar önde olduğuna dair olumlu haberler geliyor. Kapitalist ekonomiyle küreselleşen dünya piyasasında ayakta kalmak demek, aynı zamanda rekabet edebilmek demek. Rekabet ise en az girdiyle, en az maliyetle daha fazla ve daha hızlı üretim demektir. Ve en az girdiyle daha çok ve daha hızlı üretim dediğimizde de, bu hız ve yoğunluğa malzemeler dayanabiliyor ama insanlar yani emekçiler bu hızı tam sağlayamıyor. İnsanlar bu uyum sürecine adapte edilecek sağlıklı koşulları da bir maliyeti var. Fakat öyle açık bir süreç var ki maliyetleri aşağı çekmek üzere o maliyetleri de göze almıyor patronlar. Toplam karları içinde oldukça düşük denecek maliyetleri üstleneceklerine, yaşanan cinayetlerin nedeni olarak da işçiler, yani ölen sakatla-cıcağı işçiler gösteriyor. Bir iş cinayeti sonrası konuşan tersanenin iş güvenliği şefi, kazaların nedenini işçilerin çalışmaya bağlayacak açıklamalar yapıyor.

Burada Tuzla tersanelerindeki ölümlere ilişkin bir di-sorunlu analiz ise hep tersanelerdeki taşeronların gös-mesi. Suç kapitalizmin işleyişinde değil de sanki ondan ayrımsız "taşeronlara" bağlanıyor. Taşeronlaşma kapitaliz-mine dolayısıyla küreselleşmenin ulaştığı yeni aşamada kaçınılmaz olarak yeni üretim organizasyon tekniklerinin bir par-

çasıdır. Taşeronlaşma dünya ölçeğinde sermayelerin mali-yeti aşağı çekmesinin yollarından biri. Üretim süreci çok parçalanıp her biri de bir taşerona verildiği zaman sadece sağlık sorunu değil, o insanların örgütlenmesi bir araya gel-mesi gibi sorunları da açığa çıkarıyor. Çünkü taşeronlaşma kendi içinde hiyerarşik yapılar oluşturuyor. Taşeron bir yerde çalışanla, orada bilfiil çalışan arasında hiyerarşik yapılar kuruyor. O hiyerarşik yapıların alternatif bir sese dö-nüşmesi de çok zor. Sanki tanınmış bir dille şöyle bir şey gündeme gelmiş. Kapitalist sistemin yapısal mantığı açığa çıkınca sermaye ile emek arasındaki çelişkiler, emeği her yanıya kuşatan bir yapısal özellik kazanıyor. Aslında bu Marksistlerin uzun zamandan beri söyledikleri, kapitalizm yol aldıkça sermaye birikimi gerçekleştiği kadar beraberinde emek ile sermaye arasındaki o en acımasız çelişkilerin de açığa çıkmasının göstergesi. Küreselleşme kavramı Türki-ye'de tekstil sektöründe başta yaşandı daha sonra yavaş yavaş otomobilde, gemi sanayinde, kimyada... Bu alanlar-da dünyada artık rekabet edebilmenin iki tane referans noktası var. Bir, ucuz girdi kullanmak, bir de bu ucuz girdi-yi hızlı kullanmak. Ucuz girdi bizde hammadde ve doğal kaynaklardır. Su, enerji, gibi termik santraller bu alanlar gündeme getiriliyor. Bir de emek gücüdür. O yüzden de son dönem yasal dönüşümler, uygulamalar tam anlamıyla emek gücünü devletin kontrol altına alıp, olabildiği kadar üretim sürecinin pasif bir değişkenine dönüştürülüyor. Zaten burjuva iktisatçılar emeğe bir meta gözüyle bakarlardı. Kapitalizmin geldiği bu aşamada sermaye işçiyi gerçekle-ende metalaştıracak bir şeye dönüştürdü. Malzemelerin, su-yun, enerjinin tüketilmesi gibi emekçinin sadece emek-gü-cü değil artan hızı bağı olarak biyolojik varlıklar da tüketilir/yok edilir oldu. Sermaye emeği bir insan olarak gör-müyor/göremiyor. Bir girdi olarak görüyor, öyle olduğu za-man da tabii rekabet süreci insan olarak görmediği şeyle-rin yaralanması, ölmesi açığa çıktıkça insan oldukları açığa çıkıyor. Türkiye'de kapitalistler dünya ölçeğinde güçlenip geliştikçe, işçiler/emekçiler için ayakta kalma daha da zor-laşacak. Sosyal Güvenlik Yasası Tasarısı, hazırlanan Sendika-lar Yasası bu süreçte ait önemli ipuçları sunuyor zaten.

Tuzla tersanelerinden bahsettik. Can güvenliği olmayan çalışma koşullarından. Peki can güvenliği tartışmalı olan bir çalışma yaşamında "sosyal güvenlik" tartışmaları ne ifade etmektedir? Sosyal güvenlik yasası tartışmaları sözüm ona bu haktan bile yoksun olan kayıt dışı işçiler için ne anlam ifade etmeli?

Deminki soruya verdiğimiz cevapta dediğim gibi, ser-mayelerin, bireysel sermayelerin en büyük problemi dünya ölçeğindeki rekabette ayakta kalabilmek. Ama bu dünya ölçeğindeki rekabette ayakta kalmak isteyen ser-mayelerin son 20 yıldır büyük bir direnişi var. Direniş neye karşı? Devlete karşı değil. Ama ulus devlete karşı bir direniş. Ulus devletin sermaye üzerinden aldığı vergileri vermek istemiyorlar. Ulus devlet bir yandan sermayenin

toplam yeniden üretim koşullarını sağlıyordu diğer yandan ise verili eşitsiz ilişkileri baskı altına alma ve meşrulaştırma işlevi görüyordu. Sosyal güvenlik devletin sistem içinde üstlendiği önemli alanlardan biriydi. Kapitalizm başlangıç koşullarında işçi sınıfı kapitalistler için tüketilecek bir ürün olarak görülüyordu. Ama sonra şu açığa çıktı; biz kapitalistlerin birey olarak, teklî iş gücü olarak Ahmet'i, Mehmet'i, George'u üretim sürecinde iş yerinde bu kadar tüketirsek daha sonra ihtiyacımız olan iş gücünü nasıl sağlayacağız. Devlet sermayelerin geleceğe yönelik bu ortak genel marifetini üstlendi. Özellikle de işçilerin tarihsel mücadelelerinin de etkisi ile devlet sermayenin toplumsal yeniden üretimi işlevini üstlendi. Fakat bu işlevin bir maliyeti vardır ve bu maliyeti devlet karşılamak zorunda. Eğitim, sağlık gibi sosyal güvenlik için devletin kaynağa ihtiyaç vardı. Bu maliyeti, uzun zamandan beri ulus devlet içinde örgütlenen sermayeler zorunlu olarak karşıyorlardı. Zorunluluk bir yandan ulusal mekanda birikimin ağırlıklı gerçekleşmesi ile ilintili iken, diğer bir şart ise özellikle emeğin yarattığı zenginliğin yani kar oranlarının yüksek olması idi. Bu iki değişken tarihsel bir dizi değişken dolayında biçimlenmişti. Ama sermaye birikiminin en önemli özelliklerinden birisi zaman içinde artarak daha az sayıda patronun elinde birikmesidir. Bu birikime biz aşırı-birikim ve bunun da sonucu olan aşırı-üretim diyoruz. Çoğunlukla ulusal-mekan içinde aşırı-biriken sermaye bir aşamada değerlendirme koşullarını bulamadığında değersizleşme sürecine girer ki, bu süreç 1970'lerden itibaren yoğunlaşarak artmıştır. Patronlar ellerindeki sermayeleri değerlendirmek için bir dizi yola başvurmuşlardır. Bu yolları aslında artık çok yakından biliyoruz. İki sermaye için yeni değerlendirilecek alanlar bulmak, yani eğitim, sağlık, konut, su gibi alanlar sermayenin değerlendirme alanları olarak sürece eklenmek. Bunun yanı sıra sermaye için bir diğer alan yeni ülkeler-mekânlara akarak orada değerlendirme koşullarını bulmak. Yani emperyalizm dediğimiz olgu. Ama 1970'lerden itibaren emperyalizm olgusu farklılaşmıştır. Artık eşitsiz ilişki bir sermaye dışı sermaye-dışı olan arasında gerçekleşmiyor. Artık farklı donanımlara sahip sermayeler arasında bazen tamamen eşitsiz ama genellikle de birbirini tamamlayan ilişkiler biçiminde gerçekleşiyor. Bu gün tersane sahiplerine bakalım. Uluslararası ticaretin yoğunluğu arttıkça bizim sermayedar-tersane sahipleri daha bir güçleniyor. Bu iki uygulamanın tetiklediği bir diğer olgu ise devletin sermayenin toplam yeniden üretim için gerekli olan işlevlerin dönüşmesidir. Bu dönüşüm bir yandan devletin kaynak için yöneldiği sermayeden vergi almaması/alamamasıdır. Bu sermayenin devlete karşı vergi isyanıdır. Bu isyan diğer yandan devletin üretim alanlarından çekilecek özelleşme ile bütünleşince daha da bir önemli hale gelecektir. Ve sosyal güvenlik için daha önce kullandığı kaynaklara ulaşamadığı ölçüde, sosyal güvenlik sorunu bir kaynak sorununa dönüşecektir. Ama

sermayeler bu kaynak sorununu da sermayenin değerlendirme alanı olarak görecektir ve sosyal güvenlik alanı sermayenin egemenlik alanına çekilecektir. Böylelikle özellikle kaynak sorunu çözüldüğü gibi bizim gibi geç kapitalistleşen ülke sermayeleri/patronları için sorunlu görülen sermaye piyasalarının derinleşmesi sağlanacaktır. Yukarıda işaret ettiğimiz kapitalizmin dünya ölçeğinde hız kazanması ve maliyetleri aşağıya çekmesi açıklamasını sosyal güvenlik ile ilişkisini kuralım. Kapitalizm çalışanların yaşam koşullarını zorlaştıracak bir değişime girmekte kalmayıp, aynı koşullarla karşılaşan emekçilere de şunu önermekte. Bu koşullarda ayakta kalmak için sosyal güvenlik ve sigorta işini de ben halledeceğim. Bu bir yandan kişilerin riskleri (hastalık) ve dahası geleceğini (emeklilik) güvence altına almaya ilişkin tarihsel kazanımları ortadan kaldıracak ama diğer yandan ise bir fiil bu hak kaybı sermayelerin yeni değerlendirme ve güç kazanmalarına yol açacaktır. Çalışanların risk ve belirsizliklere karşı kendilerini/ailelerini korumak için piyasaya başvurulan çalıştıkları an daha verimli olmayı gündeme getirdiği oranda da piyasalaşmış sosyal güvenlik sistemi aynı zamanda çalışanlar üzerinde bir denetim biçimine dönüşecektir. Kaynak sorununu yaratan sermayeler, sorunu çözmeği üstlendikleri anda bir taşla bir kaç kuş birden öldürmekte.

İşaret ettiğim bu mekanizmayı sistemin yapısal bileşenlerinden hareketle analiz etmemiz gerekiyor. Bunu ısrarla vurgulamamız gerekiyor çünkü Türkiye'de muhalif analizlerde sorun enformel-formel iş dolayımında ele alınıyor, bu alana indirgeniyor. Oysa sorun sermayenin bir bütün olarak yeniden üretimi ile ilişkili. Sermaye emek gücünün işçinin yarattığı artı değer bir kısmını toplumsal yeniden üretimin maliyeti olarak devlete aktarmak istemiyor, çok açık ve net. Sermaye maliyetleri işaret ederek mekanlar/uluslararası arasında kolayca hareket ettiğine dair bir kısmı doğru ama genel de ideolojik bir yanılsama yaratmış durumda. Bu yanılsama işaret edilerek sermaye için uygun koşullar oluşturuluyor. Son zamanlarda; "uygun vergi iklimi", "yatırım iklimi" gibi bizde de hazırlanan yasalar gündeme getiriliyor. Ulus devletler sermaye için uygun mekanlar hazırlama yarışına yani rekabete girdi. Sermayeler arasındaki rekabet ulus devletleri de rekabete soktu. Son dönemde bir yapı oluşturuldu. Yatırım danışma konseyi oluşturuldu. Bütün dertleri, yabancı, uluslararası ve yerel sermayeye "sizin hiçbir maliyetiniz olmayacak" doğrultusunda yasalar geliştirmek. O yüzden sosyal güvenlikle ilgili birinci problem; kapitalizmin geldiği bu noktada maliyeti sermaye sahiplerinin hele hele bizimki gibi sonradan dünya kapitalist piyasasına eklenilen aç gözlü sermaye sahiplerinin karşılamak istenmiyor oluşu. Çok açık ve net, birincisi bu. İkincisi; hiç referans verilmeyen bir nokta varsa o da yukarıda işaret ettiğim sosyal güvenliğin finansal derinliği sağlayacak önemli bir alan olmasıdır. Hatırlarsanız 1980'lerden itibaren faiz oran-

Dergimiz yayına hazırlanırken Tuzla'dan ölüm haberleri gelmeye devam ediyordu.

serbest bırakıldı, uluslararası kısa süreli sermaye hızlandırıldı. Ama bizim gibi ülkelerde finansal kriz hala çok düşük. Finansal derinliği artırmanın yollarından biri de sosyal güvenlik için ayrılan fonlar oldu. John Blackburn'un o anlamlı kitabında detaylı gösterdiği gibi, ölüm üzerinden Bankacılık yapılmaya başlandı. İnsanların kendi geleceklerini güvenceye almak için emeklerini tasarruflarıyla bile sermayenin finans alanında emeklendirmeye koşullarına açıldı. Bu anlatılanlar "bütçeye fazla yük" hikayesinin ötesinde bir durumu ele veriyor. Emekçinin sevgili Mustafa Sönmez'in işaret ettiği "Emekçilerin emek mekanizmayı kayıt içine alırsanız bütçedeki açıklama kapanır ve sosyal güvenlik için kaynak bulunur" önerisi ya da bu tarz açıklamalar doğru değil. Sorunun bizce sorun olarak gösterdiği şeyler aslında sonuç ve bu tarz sonuçlar yukarıda işaret ettiğimiz emek sermayelerin manevra alanlarını genişletecek adımlar sağlıyor. Esas sorun emek gücünü satmaktan başka bir çaresi olmayanların sistemin mantığı içine girmesidir. Yapısal bir kapan ile karşı karşıyayız. Daha önce yaptığım bir konuşmada da belirtmiştim; emekçilerdeki dönem sosyal haklara karşı geniş çaplı bir mücadele dönemidir. Yani bizim en temel hak dediğimiz emekçilerin, konut hakkı, eğitim hakkı, su içme hakkı sermayenin belirleyiciliği altına girecek/giriyor. Kapitalizme karşı emekçilerin karşı çıkmasının yanında iş güvencesi, işsizlerin insanlaştırılması yönündeki taleplerin gündeme getirilmesi gerekiyor.

Mayıs ayında TÜİK bir açıklama yaptı. Kişi başına milli gelir hesaplamasında değişiklik yapıldı. Yeni rakama ulaşıldı. Daha önce 5.480 dolar olan kişi başına milli gelir, yeni hesaplamayla 7.500 dolara çıktı. Bu düzenlemenin uluslararası standartlara uymak gibi makul bir

açıklaması var mıdır? Yoksa, reel olarak artmayan gelirimizi hesaplamayla mı artarıyorlar?

TÜİK eskiden Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) idi. Bu değişimin kendisi bile anlamlı. Bu değişimi tamamlayan bir diğer değişim ise Türkiye'nin idari bölümlenmesinin değişmesidir. Aslında milli gelirin yeniden hesaplanmasını da düşünecek olursak şunu kabul etmek lazım. Türkiye'deki veriler uluslararası standartlara çekiliyor. Bu ise Türkiye'nin kapitalizme geçiş sürecinde ulaştığı aşama ile ilgili. Dünya ölçeğinde devam eden kapitalizmle bütünleşme hızlandıkça, küresel düzeyde var olan standartlara uymak zorundasınız. Mesela ne isteniyor? Uluslararası sermayenin hareket ettiği yerlerde mekanlarda kesinlik isteniyor. Ne kadar işgücü var, ne kadar kaynak var. Çünkü ulusal muhasebe sisteminin değiştirilmesi yasaları da uzun süredir gündemde. Çünkü bizim bildiğimiz kamu harcamaları gelir ve giderler, hem de bireysel firmaların harcamalarının gelir ve giderleri hep bir hesaplama mantığını ele verir. Bunlar ise belirli bir endeki durumu gösterir. Oysa uluslararası muhasebe sisteminin ilişkin yasa, sadece bir durumu değil stoklarla birlikte etkinlik ve verimlilik gibi kapitalistlerin karar almalarında önemli olan kriterleri görmek istiyorlar. Yani sömürü ortamının nasıl ve ne ölçüde hakkında kesin bilgiye ihtiyaç duyuluyor, bu bilginin de ortak bir dil üzerinden kurulması gerekiyor. Bir ülkede ülkenin kaynakları, işgücü, doğal kaynakları, firmaların güçlükleri güçsüzlükleri, mali tablo analizleri falan eğer onların belirlediği bir standartta gerçekleşemiyorsa bu ülkedeki firmaların satın alamazlar. Çünkü bir belirsizlik vardır, o yüzden milli gelir hesaplamalarındaki dönüşüm uluslararası sisteme entegrasyonun getirdiği bir şeydir. Çünkü biliyorsunuz ki kapitalizm metalaştırma sürecini gerçekleştirebilmek için ölçülebilir, hesaplanabilir yapılara ihtiyaç duyar. Mesela emek gücü, kapitalizm emek gücünün kendisini zaman ile ölçüp ücretlendirdi. Bizler metaları kıyoya ölçtük, insanların da emek gücünü zaman ile ölçüyoruz. Şimdi

Avrupa Birliği'ne geçiş sürecinde Türkiye'deki bütün kaynakların stok ve hareket halinde bilgisine ve bu bilgilerin standartlaşmasına yönelik gelişmeler yaşanıyor. Türkiye'deki verimli siyasi iktidar tabii ki bu gelişmeleri işine gelecek bir şekilde kullanıyor.

Aynı şekilde büyüme rakamları da ekonomi gündeminde esaslı bir yer alıyor. Hükümet sürekli bir büyümeden bahsediyor. Üstelik bunu rakamlarla da destekliyor. Biz başka bir tartışmayı yürütürken, yoksullaşmadan, iflas çığına gelen küçük üreticiden, işsizlikten vs. bahsederken, hükümet büyümeden bahsediyor. Gerçekten bu "büyüme" ne ifade ediyor? Kısacası büyüyen kim?

Sorunuzun sonunda "büyüyen kim" sorusunu sormasaydınız sizin ulusal bir düşünceye sahip olduğunuzu düşüncektim. İlk önce tarihsel bir olguya bakalım. Karl Marx kapitalizmin bir tarafta zenginlik bir tarafta yoksulluk yarattığını söylemişti. Türkiye 2001 krizi sonrası % 9'lara varan ve 2002-2007 tarihleri arasında % 6.8 ortalama bir büyüme gerçekleşti. Aynı yıllar arasında sermaye yatırımlarında %15'e varan artışlar ve yukarıda tersane olgusunda da övünülerek bahsedilen ihracatta % 22'ye varan bir artış gerçekleşiyor. Ama işsizlik azalmıyor, ama ücretler artmıyor, ama Koçların, Sabancıların bireysel sermaye ve varlıkların muazzam miktarlarda artıyor. Tüm bu gelişmelere rağmen Türkiye'deki özellikle muhalif sol kesim süreci hormonlu büyüme olarak tanımlıyor. Hem sömürü arttı deniyor ama hem de sanayileşme olmadı deniyor. Bu nasıl olur. Marksist analiz açısından bu tür açıklamalar sorunlu ama yaşanan olgular ise zaten kapitalizmin kendisi. Eğer hala beklentiniz ulusal kalkınma ise evet iş kötü, ama kapitalizmin analizi üzerinden bakıp sınıfsal analiz yapıyorsanız sermaye yani tersane sahipleri sürekli sipariş alıyorlar, sermayeleri artıyor ve işçiler de bu sermaye artışına yetişemiyorlar.

İşçi sınıfı sömürülüyor diyorsak, tersanede işçilerin çalışma koşulları sonucunda öldüğünü söylüyorsak, bu insanlar bir şey ürettiği için ölüyorlar. Bir şeyi daha hızlı ve daha kötü koşullarda ürettikleri için ölüyorlar. O yüzden, tabii içinde bazı ithal girdilerle birlikte finansal reel olan parasal değişkenleri çıkarttığımızda o büyüme rakamları %9 değildir belki ama Türkiye'de kapitalizm yol alıyor hem de çok hızlı yol alıyor. Bunun en büyük göstergesi daha 4 gün önce Amerika'da bir araştırma enstitüsü yeni bir rapor dizisi başlattı. Hızlı gelişen ülkelerdeki şirketleri ele alıyor. O şirketlerle ilgili ülkeler içinde Türkiye de var. Şunu artık açıkça söylemenin zamanı geldi. Sermaye birikimi ve kapitalizmin gelişmesi demek sermaye sahiplerinin şirketlerin gelişmesi demek, dün açıklandı Koç bugün için % 37 büyümüş. Büyüme olmaz olur mu? Tabii ki var. Ama problem şu: neye rağmen büyüme? Büyüme demek beş kardeş çalışıyor, beş kardeş 10 birimlik ürün elde ediyor ve hepsi eşit paylaşıyor demek değil ki. Kapitalizm tam tersi, 4 kardeş tam çalışıyor, 5. kardeş de çalışılan emeğin üstüne konuyor. 5.kardeşe de biz patron diyoruz., Tersane sahibi diyo-

ruz. Diğer dört kardeşe de işçi diyoruz. Nasıl bir kardeşlikse bu! O yüzden Türkiye'deki büyüme rakamları doğru rakamlar. Büyüme var, birikim var, uluslararası entegrasyonda hem büyüme hem ihracat var, ithal girdi var. Fakat bunun karşısında Tuzla tersanelerindeki cinayetler var, bunun karşısında taşeronlaşma var, bunun karşısında kimya sektöründe çalışanlar var. Merkezi siyasi iktidar tabii ki bu büyüme rakamlarını kendi kendini meşrulaştırmak, ne kadar büyüme kalkınma içinde olduklarını göstermek için kullanacaklar. İşin ilginç tarafı sol Marksist kesimin hayır büyümüyoruz diye ısrarla gündemine büyüme argümanını alması, IMF, Dünya Bankası bizim büyümemizi sanayileşmemizi istemiyor gibi bir dizi garip ve gariban açıklama var. Bunu diyorsak Türkiye büyümüyor, kalkınmıyor diyorsak sermaye birikimi anlamında; o zaman sömürü var diyemeyiz. Yani büyüme var, sömürü de var. Büyüme yoksa nerde neyi sömürecekler? Şu denilebilir: Büyüme var, büyük kaynaklar yaratıyor, bu kaynakların bir kısmı ya da önemli bir kısmı dışarı aktarılıyor. O zaman tamam. Ama şunu kabul etmek lazım, Türkiye'deki özellikle sadece 500 büyük firma içine giren çok büyük holding gibi sermaye gurupları değil, 80'den sonra özalin başladığı projenin başarısının sonucu olan işte KİLER gurubu gibi 80'den sonra hızla büyüyen sermayeler var. Hiç bilmediğimiz guruplar uluslararası alanda, Irak'ta, İran'da, Çin'de yatırımlar yapıyor. Yani 80'den sonra kurulan kumpas sadece eskiden büyüyen büyük sermayelere değil İslami motiflere de işlenen yeni bir sermaye gurubu yarattı ki, bu sermaye gurupları rekabet içinde çok daha aç gözlü, çok daha emek gücünü emek üzerindeki denetim altına alan bir yapı arz ediyor. O anlamda da kapitalizm artık Türkiye coğrafyasının her bir köşesine sızmış durumda. Bir zamanlar her köşede bir milyoner yaratacağız dendi. 1923'te başlayan öykü 1950'lerde, 80'lerde Türkiye'de her bir mekanda bir milyoner/patron yarattı. Ama bu sermayenin başarısı idi. Geriye dönüp baktığımızda her mahallede bir milyoner/patron yarattıklarını görüyoruz. Türkiye'de 1980'lerden bugüne süren 27-28 yıllık mücadelede sermayenin başarılı olduğunu söyleyebiliriz. Tuzla tersanesinde yaşanan iş cinayetleri bu başarının ürünüdür. Türkiye'nin dört bir yanında işçilerin/çalışanların bu gün karşılaştığı tüm zorluklar bu başarının ürünüdür. İşin kötü tarafı artık herhangi bir küçük ya da orta ölçekli işletmeye baktığımızda, onlar da bu piyasada büyümek istediklerini görüyoruz. Ayakta kalabilme ya da büyümek için ise ihracat yapmak istiyorlar. Bu yeni büyüme isteğinin hedefindeki temel girdi ise yine emek. Hangi emeği kullanacaklar; kadın emeği, çocuk emeği ve kötü koşullarda çalışan tüm emekçileri. Bu büyüme rakamlarına şunu sormak lazım: Örneğin büyüme var diyelim ki %7 büyüme var, %7 büyüme demek piyasaya %7 meta girmiş demektir. Bir de bu işi üretenlerin işçiler olduğunu, ama hangi işçiler. Eskiden bizim bildiğimiz büyük fabrikalardaydı, şimdi evlerde, atölyelerde, sokakta.

ni kadın emeği, çocuk emeği üretim sürecinin içine dâbir çekilir oldu. Yani kapitalizm fabrikalardan sokak arana, evlere girdi. O yüzden büyüme rakamları üzerinde katkı durmak lazım. Büyümenin hangi sektörlerde oldu-bu büyümenin Türkiye'de hangi mekanlara yayıldığı, hangi imkanlarda hangi tür emek kullanıldığı vb. iyi inceleme lazım. Büyüme rakamları emek ile sermaye arasında çatışmanın gerçek yönelimini verecektir.

Yapısal olarak krizi bünyesinde barındıran bir üde yaklaşabilecek bir krizden bahsediliyor. D'de resesyon beklentilerinin tüm dünyayı etkileyeceği söyleniyor. Tüm bu kriz tartışmalarında Türkiye nasıl bir rolle ve hangi etki gücüyle yer alıyor?

Bugün kriz üzerine yine büyük tartışmalar var. Toplanıyor yapılıyor, krize soldan bakış tartışılıyor. Ama Türkiye'de kriz üzerine yapılan analizlerde, yine Marksistlerin tarihsel teorik donanımı çok fazla gündeme alınmıyor. Çünkü biliyoruz ki kriz tartışmaları Marx'ın çalışmaları içkindir ve Marx'ın en önemli vurgusu şuydu: sermaye kim sürecinin her aşaması kendi kendisinin de engelini çıkarır. O engel ise kriz olarak ağza çıkar. Krizi iki şekilde düşünmek lazım. İlk defa 16. yüzyılda Batı Avrupa'da yaşanan krizin anlamı şu: Hastalık hali, acaba öteki dünyaya mı gidecek yoksa bu dünyada mı kalacak? Kriz tam karar anı, hastalık ve karar. Geçenlerde Referans Gazetesi'nde sermayenin organik aydınlarından Güven Sak krizi bir başka özelliğini daha söyledi; hem tehdit hem de fırsat olarak kriz dedi. Aslında Marx bunu söylüyordu. Kriz heminde toplumsal muhalefet politik bir güç olarak öne çıkıyorsa, kapitalizm süreçte hastalıklı yanlarından kurtuluyor. O zaman kriz Türkiye'de ne yapacaktır diye düşüncümüzde 2001 krizi sonrası ne oldu. TÜİK'e - o zaman bakıyoruz 6-7 bine yakın küçük işletme iflas etti. Çok kişi işsiz kaldı. Ama büyük ölçekli sermaye grupları ise karlılık oranlarını hemen hemen 2 katı kadar artırdı. Ne oldu; iki şey oldu. Bir, kriz işaret edilerek emek üzerindeki denetim ve baskı arttırıldı ve emeğin daha yoğunlaşmasına yol açacak şekilde işçilerin bir kısmının işlerini yitirmelerine neden oldu. 2001 krizi sonrası Türkiye'de çok duyulan sözler verimlilik, etkinlik, rekabet oldu. Rekabet için verimlilik ve etkinliği arttırmak yeni üretim organizasyonları ve teknikleri anlamına geliyordu ki, bu üretim sürecinde hızın arttırılmasına yol açtı. Hız ama daha çok hızla ayak uyduramayanlar ise cahil işçiler olarak tanımlandı. Yani iş cinayetlerinin nedeni artan bu hız ve bu hıza yol veren kapitalizm değil de işçilerin cahilliği oldu.

Bizim dönemdeki dönem bir kriz ağza çıkarsa ne olur. Bu kuşkusuz 2001 krizinden çok farklı sonuçlar doğuracaktır. Çünkü yine sermayenin emek üzerindeki sömürsü daha fazla artacaktır (daha ne kadar arttırabilirler). İşsizlik artacaktır. Ama çok daha önemlisi kriz işaret edilerek bu emek su, orman gibi tüm yaşam ortamı/doğal çevre daha piyasaya sürecine çekilecektir. 2001 krizinden farklı olan firmaları/sermayelerin büyük oranda dışsal finans ya-

ni döviz biçiminde borçlandığını görüyoruz. Kriz bu firmaların iflası ve el değiştirmesi anlamına gelecektir. Sektörel ve sermaye miktarına bağlı olarak bu alandaki el değiştirme sermaye/servetin yabancılaşmasına bağlı olarak milliyetçi eğilimlerin güçlenmesine, ama aynı zamanda daha büyük sermayelerin eline geçmesine bağlı olarak da rasyonalizasyon çabaları ile üretimin daha sermaye yoğun yani makineleşmeye yönelmesine neden olabilir. Bu ise işsizliğin daha bir artmasına neden olacaktır. Tüm bu gelişmelere kitleler nasıl tepki verir sorusu önemli. Bu sorunun ilk belirleyeni solun bir alternatif olarak kitleler içinde yer alıp-alınması olacaktır. Eğer sol kitleler ile buluşmasa, var olan tepkiler ve enerjinin nereye kayacağını, kimlerin bu enerjiyi kullanacağını sormak ve çok daha önemlisi bu soruya hızla cevap verilmesi gerekiyor. Bu topraklarda her an yeşermeye müsait ulusalcı/milliyetçi ya da islami bir damar olduğu biliniyor. İktidar odakları ise bu damarların sahip olduğu kültürel bilinçdışı hareketlere geçirebilirler. Zaten epey bir zamandır geçirdiklerini de görüyoruz. Sol politik güçler akını kullanır o duyarlılıkları iyi yakalayabilirlerse daha anti-kapitalist bir dile de dönüşebilir. Ama solun "nasıl olsa kriz geliyor kitleler bizim ardımıza düşer" gibi bir kolaycılığa girmemeleri gerekiyor. Çünkü her bir kriz halkın tarihsel olarak var olduğu kültürel kodlama sistemlerini daha bir harekete geçirerek, ulusalcı, milliyetçi, islami gibi kültürel kodların egemen olduğu bir dil üzerinden kendilerini ifade etmesini gündeme getirebilir. Tabii burada krizle birlikte o zaman kitleler harekete geçiyorsa ve onların hareket geçiren şey kültürel kodlarsa Türkiye'deki sol muhalif kesimin bu kültürel kodları nasıl politik bir hatta analiz edebileceklerini de gündemlerine almaları gerekir. Çünkü özellikle son dönem sistemin kültürel kodları üzerinden yeniden üretildiği ve onun üzerinden de sermayenin yeniden üretildiği bir yapı görüyoruz. Kültürel kodların yeniden üretimi ile sermayenin yeniden üretimi o kadar iyi iç içe kurgulanıyor ki bunlar arasında muazzam bir hegomonik bir dil oluşuyor. Ülkede biz Marksistlerin eksik kaldığı nokta -yani ben öyle görüyorum- kitlelerin kendi anlam dünyalarını anlamayanların kendi maddi gerçekliklerini nasıl okuyorlar sorusu; ama daha önemlisi verili siyasi iktidar, sermaye grupları vs. kitlelerin anlam dünyalarını kendilerinin yeniden üretimi için nasıl kullanıyorlar sorusunu sormak gerekiyor. Çünkü o soru sorulmazsa bu anlam dünyalarını kullananlar yeni denetim mekanizmaları oluşturuyor. Mesela bir bakıyorsunuz Antalya'da milliyetçiler devreye giriyor, bir bakıyorsunuz Karadeniz'de Trabzon'da milliyetçiler devreye giriyor, bir bakıyorsunuz bir dönem sosyal bölüşümcü politikaları olduğunu söyleyen insanlar daha ulusalcı bir dilden kumaca bir dile yöneliyorlar. Benim son dönemlerde özellikle işaret etmeye çalıştığım şey, iktidar ve sermayenin maddi yeniden üretimleri için kitlelerin anlam dünyalarını üzerinden kendilerini var etmeye çalışıyor olması. Bu da çok önemli ve atlanmaması gereken bir nokta bence.

ROBINSON CRUSOE

E KAPİTALİZMİN DOĞASI ÜZERİNE

Daniel Defoe'nin üne kavuşmasını sağlayan Robinson Crusoe, MEB' nin tavsiye ettiği 100 temel eser arasında yer alan önemli klasiklerdendir. "Batı'nın ideal tipi Robinson'un bu kadar çok sevilmesinin (sevdirilmesinin) ve oku(tul)unmasının sebebi ne olabilir? Buna tek bir cevap vermek mümkün değil. Ulus-devletleşmeye adım adım ilerlenirken sömürgeciliğin yaygınlık kazandığı 18. yy'ın başlarında yazılan roman, pek çok edebiyat eleştirmeni tarafından değerlendirildiğinde roman sanatının "anı"ların ötesinde bir edebiyat türü olduğunun altını en iyi çizen roman olarak tanımlanır. Robinson Crusoe, doğaya egemen olmanın yanı sıra "keşfetme ve sömürme ruhuyla dünyaya egemen olmanın dizginlenemeyen tutkusunun" anlatıldığı bitmek bilmeyen bir serüven. Maceralarını, ticari ve kar amaçlı duygularını denizlere, okyanuslara ve karalara sığdıramayan Robinson yaşamının son günlerinde bile tutkularından kurtulamamıştır. Roman hakkında edebiyat eleştirmenlerinin yanı sıra iktisat tarihçilerinin şu yorumu dikkate değerdir: "İktisadın ne olduğu ve sınırlarının nerede başladığı konusunda okunması gereken kitapların ilki Robinson Crusoe isimli kitaptır."

Robinson, çıktığı her seferde, vardığı her limanda ufak sermaye ile mal alır ticaret yaparak servet

zengini olur. Bu iktisat tarihçileri tarafından, Robinson için kapitalizmin yükselişinin ve sömürgeciliğinin ilk ideal ekonomik aktörü yüceltmesinin yapılmasını sağlamıştır. Din propagandası, köle taciri, başka tanrılara sahip olan insan-topluluklarına karşı hoşgörüsüz, sömürgeci, kapitalist, beyaz dostu-siyah düşmanı, Hıristiyan kültürünü dayatan bir misyoner olan Robinson Crusoe'nin denizci serüvenlerini anlatan bu romanın çıkış koşullarını, içinde bulunduğu yüzyılın sosyo-ekonomik gelişmeleriyle birlikte analiz etmeye çalışacağız.

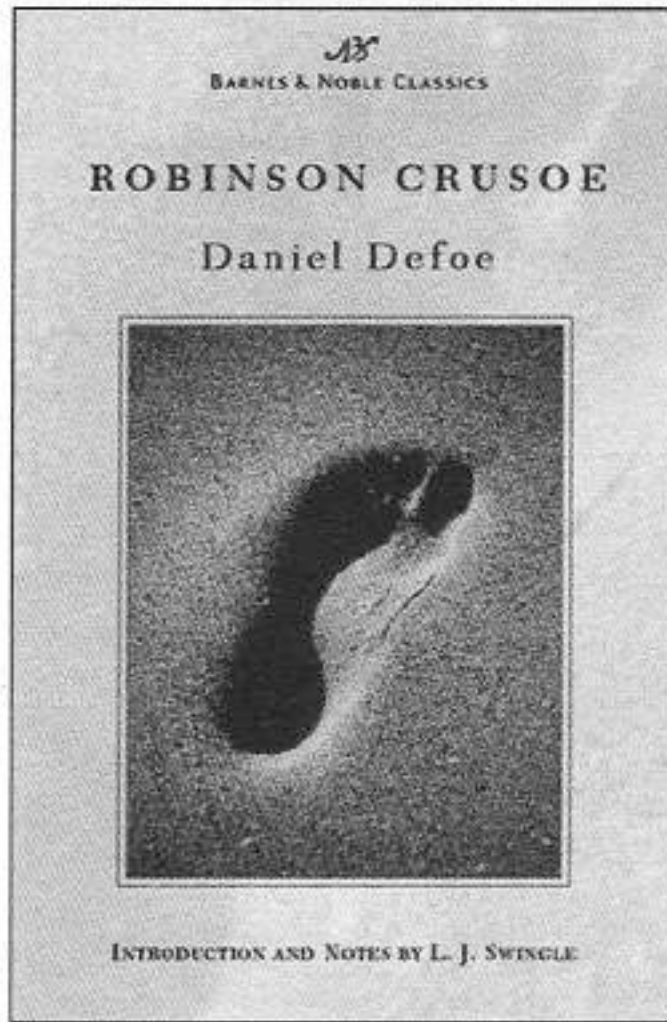
Robinson'un Denizcilik Sevdası Ve Sömürgeciliğin Adımları

Robinson Crusoe 1632 yılında Newyork şehrinde doğar. Babası İngiltere'nin Hull şehrinde ticaret yaparak para kazanan bir burjuvadır. Ailenin 3. çocuğu olan Robinson denizlerde seyahat etmeyi düşünmeden mutluluk duyan ve denizci olmayı çok isteyen bir gençtir. Annesi, arkadaşları ve özellikle tanrıyla eş gördüğü babasının tüm nasihat ve uyarılarına rağmen tanrının ve babasının rızasını almadan hiçbir olasılık ve sonucu düşünmeyerek 1 Eylül 1651 senesinde gemiye biner ve maceralarına doğru yol alır. Daha ilk

volculuğunda yakalandığı fırtına onu korkutur. Fırtınayı atan sonra bu düşünceden vazgeçer. Robinson'u uzaklara sürükleyen, babasının emir ve emri karşı olmasını sağlayan çok para kazanma değil. Bu nedenle Gine'ye -sahillerine - varır. Londra'da iyi bir arkadaşına sahip olur ve bir kaptanla dostluk kurar. Robinson yanına birkaç eşya alarak kaptanla dostluğu çıkar. Ticaret yapıp para kazanır. Sonuçta, Robinson hem gemici hem tüccar olur. Böylece kazandı ve para onu hırsa boğar. Afrika sahilinin arka kalan Sale limanına ait bir Türk korsan gemisi-kumcu ile esir alınır. Bir Türk efendisi onu evine hıçesine bakması için köle yapar. Köleliğinin senesinde kendisi gibi efendisinin diğer kölesi Ksuri ile kaçar ve kendisine sadık kalması koşu-peraber giderler. Robinson kendisi bir köle iken iyi böylece köle yaparak efendisi konumuna geçişini Portekiz gemisi onları kurtarır. Robinson-aretten kurtulması karşılığında Ksuri'yi gemi-una hediye eder. Ticaret yapmak için Brezilya-kalmaya karar verir. Brezilya'da 4 seneye yakın Burada çok iyi paralar kazanıp çiftlik sahibi Brezilya'da çalıştırmak üzere Gine'den köle sa-ir. 1 Eylül 1659 senesinde Gine'ye köle satın al-çin, ticaret mallarını da alarak, sefere çıkar. Enlemleri arasında fırtınaya yakalanır o çok i ve üzerine hayaller kurduğu deniz, gemiyi bi-likleri bir yere götürür. Gemi batmak üzereyken la binerler. Ancak sadece Robinson şiddetli dal-an kurtulup "issiz bir ada"ya düşer. Yan batmış en eşyaları karaya taşır. Robinson issiz adada sız bir halde tanrıyı sorgulamaya başlar. Ve tan-ından gönderilecek bir gemiyi bekler. Issiz ada-am savaşı vermeye başlar. Buna barınabileceği lübe yaparak başlar. Adada ilk defa vurduğu çisinden sonra hayvanlardan beslenmeyi, hay-ı evcilleştirmeyi akıl eder. Evcilleştirdiği keçile-nden, sütünden, derisinden yararlanır. Toprağı yi öğrenir. Buğday, arpa eker. Çiftçilik, hayvan-ı avcılıkla yaşamını sürdürür. Adayı keşfe çıkar. r gün yapacağı işlere göre bir plan kuran Ro-ı güne tanrıya ibadet ederek ve sandıkta bul-cutsal kitabı okuyarak başlar. Hayvanları ko- için etrafı çitle örür. Kendine göre bir takvim nan çizelgesi yapar. Günün sonunda gün bo-yaptıklarını kâğıda döker kendisini İngilte-ir lordun malikânesinde olduğu gibi adanın hissedir. Adadaki krallığında hüküm sürer-

ken krallığının 6. yılında adanın karşı adalara ba-kan kısmında insan yemek için toplanan yerlileri görür. Bu yerlilerden mümkün olursa birini ele ge-çirmeyi ve tamamını ele geçirirse de esir alıp köle-leştirilebileceğini düşünür. Adaya gelen ve yerliler-den kaçan -yenmek üzere olan- kurbanı kurtarır, kölesi yapar. Cuma günü bulduğu için yerliye Cuma ismini verir. Ona konuşmayı öğretir. Cuma'nın ge-lişi Robinson'un yaşamını kolaylaştırır. Yoğun ça-balar sonucu Cuma'yı "hıristyan" yaparak "uygar-laştırır".

Robinson, Cuma'nın memleketinde fırtına sonu-cu karaya ayak basan 17 Avrupalı olduğunu öğre-

nir. Cuma'yı memleketine, bir süre tereddüt ettikten sonra, göndermek ister.. Robinson adadaki 17 Avru-palı ile daha kolay kurtulabileceğini düşünür. Ada-ya yanan bir sal yerlilerin ayınle ilgili yaptıklarını haber verir. Robinson yerlilerin arasında bir İspan-yol olduğunu görür ve törenlerine katılmayı düşü-

nür. Cuma'nın babasının da bulunduğu esirlerden ikisi kurtulur. Robinson esaretinin 27. senesinde, tanı tarafından gönderildiğine inandığı fırtına ve akıntı ile karaya yaklaşan bir gemi görür. Geminin tayfaları ayaklanmış ve kaptanı adada bırakmak için yanaşmaya çalışmaktadırlar. Robinson, kaptanı kurtarır ve safına kattığı diğer tayfalara kendisine itaat etmeleri karşılığında adayı terk etme teklifinde bulunur. Yeterli erzak ve gerekli hazırlıklar için bir yıl geçtikten sonra 1686 senesi aralık ayının 19'nda 28 sene, iki ay, 19 gün kaldıktan sonra ada-

yı terk eder. 1687'de İngiltere'ye ulaşır. Cuma yine köle olarak efendisinin yanında kalır. Robinson yabancılardan hayattan uygar yaşama tekrar döner. Brezil-

ya'ya gidip hisselerini araştırır. Yüklü bir paranın birikmiş olduğunu öğrenir. Robinson adayı akından çıkarmaz ve Ocak 1694'te yeğeniyle birlikte sefere çıkar. Adayı, "bizimkiler" dediği Avrupalılar arasında kendisi adanın kralı olarak kalmak koşuluyla bölüştürür. Adayı iki kez daha adanın ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla eşya-malzeme ve yeni insanlar yerleştirmek için ziyaret eder. Kara yolu ile yaptığı seyahatlerde boş durmaz ticarete devam eder. Putperest Moskof ve Tonguz milletini Hıristiyan yapmaya çalışır. Tehlikeli ve uzun bir deniz ticareti yolculuğundan sonra 1705 senesi ocagında Londra'ya gelerek burada yerleşir.

Robinson Karakteri Ve

Dönemin Tarihsel Özellikleri

Bir toplumu o toplumun yapısını kavrayabilmenin en iyi yollarından biri o toplumdaki insan tiplerini tanımaktan geçer. Çünkü toplumsal form kendini inşa edebilmek için öncelikle kendi insanını ve bu insanın tipik özelliklerini yaratır, tanımlar ve bunu sürekli üretir. Kapitalizmin kendini şekillendirip toplumsal yapısını kuması açısından, Robinson tipik bir modeldir; yani Robinson üzerinden oluşturulmak istenen, kapitalist toplumun temel özellikleriyle uygunluk arz eder. "İssiz ada"ya düşen Robinson modern -uygar- Batılı beyaz adamın bu adada tek başına kapitalist dünyanın temsilcisi olarak doğayla mücadele eder. Mücadele ettiği yalnızca doğa değildir. Çünkü önceleri kurtulmak ümidinden vazgeçen Robinson ıssız, vahşi doğadan çekip çıkardığı "vahşiyerli"yi bir siyah adamı, yarattığı uygar dünyaya uygun bir tip haline getirir, bununla yetinmez ve diğer adaları gözleyerek oradaki yerlileri hâkim olduğu doğaya uygun vahşi olmayan siyah ama köle aynı zamanda efendisine itaat eden, kendi deyimleriyle "zavalı uygar" insanlar yaratır. Tabii bu arada bize bazı hayat dersleri de verir. Bu ders tam da, kapitalizmin ruhunu taşıyan mesajlarla yüklüdür. Beyaz adam hayatını devam ettirmek için çiftlik kurar, tarımla uğraşır ve hayvanları evcilleştirerek çalışkanlığını temsiline ekler. Tembellik ise "bizimkiler" dediği yerliler- vahşiler, "öteklinin" karakteristik özelliği olarak verilir. Kazanma ve kar mantığı buna uygun düzen ve disiplin (akılla bezenmiş) ile üstesinden gelinemeyecek zorluk yoktur. İhtiyaç fazlası olsa da her zaman daha çok çalışmalı, üretmeli ve daha çok yol kat etmeliyiz vurgusu burada yerini bulur. Aslında insan doğası üzerine kurulu bu roman yeni sistem arayışlarının nasıl bir insan üzerine kurulacağına ilişkin kaygısını taşır. Robinson, likel - vahşi in-

arı modernleştirecek Batıya uygun insan modeli tma misyonu ile adaya düşer. Doğaya ve doğal ma hükmeden ve onları kendi Hıristiyanlık mis- uyla, Batı'nın akılcı bilgisiyle düzenleyen bir me- yet kurucusudur, modernleşme misyoneridir.

Dönemin koşullarını değerlendirdiğimizde şöyle abloyla karşılaşırız: Romanın yazıldığı dönem in- ak tarihinde bugünü oluşturacak değişimlerin di- ği olan keşifler, icatlar, sömürgecilik, sermaye bir- me dönemidir.

Bu yüzyıl Avrupa için ekonomik düzeyde ticaretin anması, buna bağlı olarak da şehir yaşamının ge- önem kazandığı, kentlerin siyasal iktidar düzeni ile yer aldığı bir dönemdir. Modern devletin en be- n unsurlarından olan ülke-ulus kavramının ağırlık nımaya başladığı bir devlet düzeninin ve buna larak yeni bir sınıfın yani burjuvazinin iktidar- pay arayışı, çeşitli sınıflar arasında kurumsallaş- ğibi dönüşümler bu dönemde öne çıkan dinamik- r. Bu değişim ve dönüşüm ile feodal toplum ör- nemesinin temeli sarsılmıştır. Bu sarsılma yeni sı- ye tabakalarının çelişkisini ve iktidar mücadelesi- erberinde getirmiştir. Feodal beyliklerin karşısın- rallıklar oluşmuş bunun yanında kraliklarla ha- t edip kiliseye ve feodallere karşı savaşılan ticaret vavazisi tarih sahnesinde yerini almıştır. Burjuvazi- icaretini koruma zorunluluğu, hammadde sağla- pazar yaratma ve onu koruma ihtiyacı, güvenli- sağlanması gibi olgular merkantilizmi yani ulus- etleri doğuşunu zorunlu kılmıştır. Bu durumda kim söylemler (aydınlanma, eşitlik, özgürlük, et vb.) ve milliyetçilik ideolojisiyle mümkün ola- ekti. Elbetteki adım adım gelişen bu süreç yeni oplumsal yapıyı ve bunun kurumsallaşmasını işa- tmiştir. Bu kurumsallaşmanın en geniş karşılığı kapitalizm hızla bir sermaye birikimi yaratırken zamanda hâkim bir yapı haline bürünmüştür.

Robinson'da doğal hayat

Sömürgeci-kapitalist mantığın temel karakteristi- Robinson'da rahatlıkla görebiliriz. Kendisi gibi az adamlar için "bizinkiler" kavramını kullanır- yerliler –kendisi dışında olanlar için "öteki" kavra- kullanır. Hatta onlar için "zavallı, masum ve son- ce uysal mahlûklar, kendi hallerinde yaşayan bel yaratıklar" şeklinde söz eder. Tann haklarda leri olmayan vahşilerden ve vahşi kadınlardan allı, cahil vahşi" diye söz ederek onları bir kez da- üçük görür. Cuma'yı köle yaptığı gibi kendisine di diye hitap edilmesini ister. Adada tek başınay-

ken bile kendisiyle saltanat kavgası ve idaresine katı- lacak bir rakibi olmamasına rağmen kendisini ıssız adanın kralı olarak hisseder. Ayağından vurduğu ke- çlyi bağlayarak evine götürür, onu besler. Yabancı gü- vercini ve yavrularını alıp evcilleştirmeye çalışır. Ge- miden kurtardığı köpek-kedi ile kafeslediği papağan bu evcilleştirmeye dahil olur. İstediklerini keser, dilediği insana hak ve özgürlük verir. Hayvanların kendisi için yaratıldığına inanır. Kedilerin sayısı çoğalınca yavrularını boğazlar. Bu romanda hayvanlar evcil ola- rak tasarlanır ve vahşi dünyaya yumuşak bir geçiş olanağı vermez. Robinson Crusoe "evcil" ile " vah- şî" arasında keskin bir ayırım yapar; ancak sonuçta temel vurgu her hayvanın evcilleştirilmesi, insan çevresinin – tek başına olsa da- parçası kılınması gerektiği düşüncesidir. Sorun hayvanlarla sürdürü- lecek ilişkinin "insanca" olması gerektiği düşünce- sinden çıkmaktadır. Burada unutulmaması gereken bir noktada da hayvanlar bir doğa unsuru olmaktan öteye geçer, insan için fayda hizmeti görür ve Robin- son hayvanları da hizmetine alarak adada tek otorite haline gelir. Herkesten yazılı ve sözlü olarak ken- disine itaat etme ve sözünden çıkmama garantisi alarak başkaldırma ve itiraz hakkını ele geçirir. Ada- ya başka insanlar ayak bastığında onları bir arkadaş ve özgür bir birey olarak değil bir hizmetçi-* köle olarak düşünür; çünkü özgür olmak ve rahat yaşa- mak babasının Robinson' a anlatmaya çalıştığı gibi orta ve yüksek tabakaya –yani kendisine– aittir. Tüm ilişkilerin merkezinde yer alan Robinson ada halkının efendisi, ailenin babası olmaktan iftihar eder. Ada halkına kendi rızaları doğrultusunda hiç- bir şekilde emir ve kumandaya güç ve hakkı olama- dığını söyler ve bunu devamlı hatırlatır.

Batı'nın Ve Robinson Crusoe' nin "Tanrı" sı

Tüm ilişkilerin merkezinde yer alan Robinson'un hayvan ve insanlarla olan ilişkisinde pragmatizm ege- mendir. Tanrıyı bile zaman zaman kendisine faydalı olup olmadığı durumlara göre değerlendirir. Yalnızlık- tan usandığı, korkularına sığındığı, tehlikelerden kur- tulduğu kimi zamanda yerlilerin –adanın hâkimi- olu- şunu bile tanrının isteği olduğuna bağlar. İssiz adaya düşüşünün sebebini, gelişen tüm olayları, düşünüp yaptıklarının tanrının inayetine ve yarattığı kaderde bulur. Zira kapitalizmin ruhunun Protestan ahlakına dayandırıldığı burjuva ideolojisi tarafından söylene- gelmiştir. Protestan ahlakı ile kapitalizmin ilişkisi ay- nı zamanda burjuvazinin- kapitalizmin dine bakış açısının temelini oluşturur. Protestan ahlakı ve kapl-

talizmin ruhu çalışmasında Weber' in de analiz ettiği gibi; Protestan ahlakı çalışma ve biriktirme dışı tüm uğraşları kötülemiş, çalışmayı ve biriktirmeyi kutsamıştır. Tanrısal kurtuluşa ermenin yolu ise lüksien, boş işlerden kaçınarak çalışma, kazanma ve biriktirmedir. Marksist analizde Protestan ahlakını doğuran şey bizzat kapitalizmin işsel dinamikleridir. Hıristiyanlığın içinden Protestanlığı doğuran ekonomik altyapı bu anlayış sayesinde kendini geliştirmiştir. Robnson'un ada içindeki iktidar ve sömürü ilişkilerinde de bu anlayışı ve ekonomik ilişkileri analiz etmek mümkündür.

Robnson'un tanrı anlayışı daha çok kulaktan dolma bilgilerdir. Ona göre tanrı etrafındaki her canlının yaratıcısı, hâkimi, evrendeki olay- olguların, hatta başından geçen olayların sebebinin tanrının takdiri ve inayeti olduğunu düşünür. Bu nedendir ki; yaptığı her davranışın sonucunu ve ortaya çıkış nedenini tanrıyla meşrulaştırır. İşleri yolunda gittiği zaman tanrıyı anımsar ve teşekkür eder. Ancak olumsuz durumlarda ve mutsuzlukta ise bu sonuca sebep olarak tanrıyı görür. Her gün yapacağı işlere göre plan yapan Robnson, güne ibadet ederek ve kutsal kitabı okuyarak başlar.

Robnson, adaya düştüğü ilk zamanları düşünür ve bundan önceki yaşamını; yani tanrının olmadığı hayatını günahkâr, ahlaksız ve iğrenç, adadan sonra-

la olan ilişkisi oldukça pragmatiktir. "Protestan ahlakına uygun olarak" Robnson durmadan çalışıp üreterek tanrıya her zaman ibadet ettiğini düşünür. Burjuva kültürüne sahip Robnson çoğu zaman kadere ve doğaya karşı meydan okurken bazen de kadere niza gösterir. O dönemi de göz önünde bulundurduğumuzda, tanrı-akıl arasında gidip gelen ikircikli yapı Robnson'da tezahür eder. Robnson Cuma'ya konuşmayı ve onu kurtaran kendisine, efendi demesini öğretir. Gerçek tanrının Hıristiyanlıkta olduğunu ve gökyüzünün rehberliğine yani tanrının kelamına inandıracak ve bizi doğru yola götürecektir ve bağlayacak tek kitabın İncil olduğunu Cuma'ya anlatır. Cuma'nın tanrısı Ovuhakiler'in tanrı ile değil şeytanla görüştüğünü anlatır, tanrı fikrini onda iyice pekiştirir. Robnson'un inancını konuşmalarından sonra Cuma Hıristiyan olur. Robnson, Cuma'nın memleketine gitmesine izin verir. Çünkü; oradaki yerlilere Hıristiyanlığı, tanrıyı anlatacak ve onları bilgilendirecektir.

Robnson'un Uygar (Beyaz)-İlkel (Yerli) İlişkisi

Robnson'un beyaz adama ve yerli insana bakışında iki yönlü bir gelişmeyi görebiliriz. (uygar insanın ilkel insana bakışını en açık şekilde Cristof Colomb da görebiliriz). Çünkü Hıristiyan - uygar - batı insanı ile ilkel- vahşi- yerli şeklinde evreni iki kategoriye ayırır ve insanlarla ilişkisi bu yönde ilerler. Kendinden üstün gördüğü insanlara karşı oldukça nazik duyarlı, yardımsever iken, kendisinden zayıflara karşı oldukça küçümser, aşağılayıcı ve kıyıcıdır. Tıpkı hayvanlar gibi onlar da kendisi için yaratılmış köle; kendi renginden fakat alt tabakadan insanlar ise işçi ve uşaktır.

Cuma, kendisi için ölüme hazır olduğunu defalarca söylese bile ona itimat etmemek gerektiğini düşünür. Robnson, kendisini adanın huzuru için tanrı tarafından gönderilmiş bir Mesih gibi görür ve ada halkı için nimet olduğunu düşünür. Adaya gelen diğer insanlara kendisini adanın kralı, valisi, tek efendisi olarak tanıtır. Onun için var olmanın temel koşulu zenginlik ile eşdeğerdir. Tıpkı babasının kendisine ifade etmiş olduğu gibi; "orta tabakanın en üstünde yer almak ve ticaret yapıp zengin olmak insan mutluluğunun en elverişli yoludur".

Robnson adada istediğini köle yapar, hapse mah-

Tarihi, bireyler üzerinden hareketle açıklamaya çalışmak idealizm yanılışına düşmekten başka bir şey değildir. Tarih sınıf savaşımının ezeli karşıtlığından ibarettir ve sınıf kendi iktidarının mücadelesini verir bunu da içinden doğmuş geliştiği sosyo-ekonomik yapı çerçevesinde geliştirir ve meşrulaştırır. Robnson da kapitalist toplumun yaratmış olduğu bir bireydir, modeldir. Dolayısıyla Robnson Crusoe zamanında kapitalizmin tarihidir. Modernleşmenin, sömürgeciliğin, ücretli köleliğin, doğa ve insan tahribatının, vahşilerin üzerinde tahakkümün en vahşi-insani olmayan şekilde kurulduğunun tarihidir.

ki hayatını ise sefaletıyla güzel şekilde iki döneme ayırır. Başına bir felaket geldiğinde ya da zarar gördüğünde ve en önemlisi korktuğunda bu korkunun arkasına sığınır tanrıya olan inancını tekrar sorgular, güveni azalır. Aksil durumda emellerine ulaştığı, diğerlerinin üzerinde tahakküm oluşturduğu, iyilik ve yardım gördüğünde tanrıyı yüceltir. Robnson'un tanrıyı-

üm eder, istediğini öldürür, sürgün eder; bununla da almaz istediği insanı istediğine satar. Robinson'un ar hırsı, ticaret yapma azmı kaçması için kendine yardım edip, işlerini görmesi kendisine itaat etmesi durumunda özgür bırakacağına söz verdiği Ksurf'nin ürriyetini kendisini kurtaran Portekizli gemi kaptanı-a satar. Sonuçta Robinson zenginler dışındaki insanların köle olarak yaratıldığına inanır ve onun için a canlılar beyaz adama hizmet etmesi gereken yaratklardır. Robinson bir insana asla güvenmez. Brezilya'dan ayrılp Gine'ye gideceği vakit o yokken, çiftlik-i işlere bakmayı ve servetini biriktirmeye taahhüt emeleri için bir senet ve sözleşmeyle ortaklarından elgelmelerini ister. Beraber kurtulmayı hedeflediği e içinde İspanyolların bulunduğu diğer adada buluan 17 beyaz adam için " adamlara varını yoğunu nlerini koyacak olursam, döneklilik edebileceklerim-en, bana kötü davranabileceklerinden çok korktuğuu, çünkü insanların yapılan iyilikleri bilmekten öte endi çıkarlarını gözettiklerini" söyler. Robinson bu maliziyle insanların hareketlerini yönlendiren esas yin sınıfsal çıkarlar olduğu tespitini yapmıştır.

Robinson'da Kadın Ve Aile Olgusu

Robinson adadan "uygar" yaşama döndükten nra anne ve babasının ölmüş olduğunu öğrenir ve arumu ocağının söndüğü şeklinde yorumlar. Adada-krallıktan sonra mülk sahipliği özlemini çeker ve rgar dünyadan uzak bir çiftlik alır. 20 yıl içinde bir ay ağası olur. "Köy hayatına benzer, bir tür tannık yatyı yaşıyordum" ifadesi mülk sahibi ve iktidar ol-atının doyumsuzluğunu en iyi şekilde sergiler. Adaya önüp bıraktığı insanları çoğaltmak yani kolonileştir-ek için üretimin gerekli olduğunu düşünür. Daha ace esir aldığı üç yerli kadını üç beyaz adamın eşi par. Robinson her ne kadar bu yerlilerin vahşilikten ırtarılıp insanlaştırıldığını söylese de kadının tıpkı yıvanlar gibi evcilleştirildiği imajı vardır. Zira kadın keğın kölesi hale getirilmesinin yanında doğal yaşa- ve iradesi elinden alınmış zorla "modern-uygar" ana benzetilmiştir. Robinson'da ideal kadın şöyle- : İdareli, sakin, çalışkan, alçak gönüllü kocalanna- endilerine karşı saygılı. Robinson bir türlü islah ol-ayan Will Atkins'i karısı ile nikâhlar ve adadaki di- r çiftleri bunun için teşvik eder. Böylece babalık gö- ünü yerine getirmenin mutluluğunu yaşar. Robin- n'nun bitmek bilmeyen efendiliği, babalığa koloni- tirmek için en iyi kurum olan aile, aile kurumunun sayabilmesi üretimin- üretimin artmasını sağlayan m-çiftçilik onun tarafından sorun olmaktan çıkarı-

lı; toprakları hõlõştürür, çocuklarını evlendirir. Onla- ra yaşayabilecekleri alan bahşeder ve mutlu bir baba olarak adasından ayrılır. Ancak Robinson'nun çalış- ma, kazanma, kar, sömürme hırsı henüz bitmemiştir.

Sonuç yerine

Tarihi, bireyler üzerinden hareketle açıklamaya çalışmak idealizm yarulsamasına düşmekten başka bir şey değildir. Tarih sınıf savaşımının ezeli karşılı- ğından ibarettir ve her sınıf kendi iktidarının mücade- lesini verir bunu da içinden çıkıp geliştiği sosyo-eko- nomik yapı çerçevesinde geliştirir ve kurumsallaştırır. Robinson da kapitalist toplumun yaratmış olduğu bir bireydir, modeldir. Dolayısıyla Robinson Crusoe aynı zamanda kapitalizmin tarihidir. Modernleşmenin, sö- mürgeciliğin, ücretli köleliğin, doğa ve insan tahriban- ının, bunlar üzerinde tahakkümün en vahşi-insani olmayan şekilde yaratıldığıın tarihidir. Emperyalist- kapitalist sistemin doğası ve karakteri bu romanda Roblson Crouselar'da yaşam bulmuştur. Kapitalist ve sömürgeci yapının bireyi Robinson, kaçınılmaz olarak düştüğü adada tahakküm ve sömürü ilişkilerine gir- miştir. Cuma ve Robinson'un karşı karşıya gelmesi bu bireylerin niyetlerinden bağımsız olarak toplumsal ilişkilerin kaçınılmaz sonucu olarak gerçekleşmiştir. Dolayısıyla ezenler ile ezilenlerin mücadelesi toplum- sal ilişkilerin oluşturduğu bir kaçınılmazlıktır.

Küreselleşme, azgelişmişlik olarak adlandırılan süreçler, emperyalist-kapitalist sistemin gelişiminin çeşitli yansımalarından başka bir şey değildirler. Bun- ların içinde gelişen modern tarih aynı zamanda "geliş- miş" ve "azgelişmiş" ülkeler arasındaki 40 katlık fark- ın da tarihidir. Ezilen kesimlere zorla dayatılan ikti- dar-egemenlik ilişkileri, eşitsiz ekonomik-sosyal ilişki- lerin tek yönlü birikimi ve transferinden kaynaklanır. Refah ve demokrasinin geleceği hayaliyle yaşayan "ılımlı küreselleşme"ci, her türlü reformist, düzen içi ideolojiler yukanda sıralanan isteklerin gerçekleşme- sini emperyalist-kapitalist sistemin nimetlerine bağla- mışlardır. Fakat esas çözüm eşitsizlik ilişkileri yaratan bu sistemin yıkılmasıdır.

Sonuç olarak; nasıl ki emperyalist-kapitalist sis- tem Robinsonlar, Colombolar üzerinden mikropla, tü- fekle, çelikle, pusulayla ve vahşi bir hırsla tüm dünya- yı sömürüp talan ederek kendine bir "dünya" yarat- tıysa, karşıtı olan ezilen dünya halkları da tarihten ve bilimden aldığı güçle tüfeğiyle, çığığıyla, gülleriyle, sevdasıyla, gülüşüyle yeni bir insan, yeni bir kültür, özgür bir dünya yaratabilir. Dünyanın bütün ezilen halkları ve emekçileri buna muktedirler. □

HAPİSHANEDEN HAPİSHANEYE MEKTUPLAR...

Don Bush'un maceraları...

1.05.08

Sevgili Dostlar

Öncelikle selam ve saygılarımı iletiyorum;
dünyadaki bütün işçi ve emekçilerin bayramı
olan 1 Mayıs (-imiz) kutluyorum.

Gönderdiğim Özgür-Düşün Dergisi (42. sayı)
elime ulaştı ilginç olan detayı teşekkürlerimi
belirtiyorum. Ben de çalışmalarımıza katkısı olur
düşüncesiyle son dönemlerde sizden 2 adet
karikatürümü gönderiyorum.

Horsakalın, dostlukla kalın.

Bolu F Tipi
Hapishanesi

GÖRÜLDÜ
Mektup Okuma Komisyonu
1200

Mehmet Boğatekin
Mim

“laissez faire” FİZYOKRASİ “bırakınız yapsınlar”

“1750’de mevcut değildi. 1760-70 arasında, herkes bundan bahsediyordu. 1780’de ise, herkes tarafından unutulmuştu.”¹

J. A. Schumpeter

“Doktor Quesnay’nin fizyokratik öğretisi, merkantilizmden Adam Smith’e geçişi oluşturur. Fizyokrasi, doğrudan doğruya feodal mülkiyetin iktisadi dağılmasıdır, ama bunun sonucu bir o kadar dolaylı ve biçimde feodal mülkiyetin iktisadi dönüşümü, yeniden canlanmasıdır da; şu farkla ki, dili artık feodal değil, ama iktisadidir.”²

K.Marks

Schumpeter’in 1780’de herkes tarafından unutulduğunu söylediği “fizyokrasi” üzerine yazmak, ta-olmuş bir görüşün diriltilmesini değil, bizzat bu yükselmekte olan neo-liberal virüsün tarihsel kökenine yapılan bir değiniyi ifade etmektedir. Politika tarihinde geniş bir yer tutan liberalizm, 19. yüzyıldan itibaren sanayi kapitalizmiyle birlikte söz ettirebilse de, liberalizme kaynaklık eden felsefe daha

öncesine dayanmaktadır. 18. yy.dan beri süredir bir kabuk yenilemeyle koşullara adapte olan liberalizm; temel felsefesini, bir diğer deyişle “öz”ünü değişik biçimlerde bir iktisat politikası aracı olarak muhafaza etmiştir. Bu iktisat politikasının adı, bilinen şekliyle “laissez faire” yani “bırakınız yapsınlar” olmuştur. Daha genel bir ifadeyle söyleyebiliriz ki liberalizm, bir iktisadi politik görüş olarak tarihsel dizgiye göre

üç okul tarafından savunulmuştur. Bunlar Fizyokratlar, Klasikler ve Neo-Klasiklerdir.

Yazımızı Fizyokrat öğretinin temel savları, kalkındığı felsefi görüş ve Marks'ın fizyokratlara ilişkin görüşleriyle sınırlı tutacağız.

Bütün liberal okulların felsefi alt yapısını oluşturan "Tabii Kanun" anlayışı ilk olarak fizyokratlar olarak anılan kesim tarafından savunuldu. Zaten kelime olarak fizyokrasinin anlamı da "doğal düzen" demektir. Fizyokratların üzerinde kısaca da olsa durmamızın sebebi de; İktisadi liberalizmin savunucularının nasıl bir dünya görüşü ve felsefeden kalkındığını görmek içindir. Dolayısıyla Fizyokrasi görüşünü, İktisadi liberalizme yol açan temel felsefi görüşü olan Tabii

görüşlerine ve ekonomik yaşama getirdiği kısıtlamalara tepki olarak Fransa'da doğmuştur. Büyük ölçüde tarıma dayalı Fransa ekonomisinde tarım kesimi Kolbertizmin* sanayileşme politikalarından çıkar sağlanamamıştı ve Fizyokrasi bu koşullarda girişimci çiftçinin, büyük ölçekte üretim yapan tarımsal üreticinin öğretisi olarak doğmuştur. Merkantilizm, ticari kapitalizmin ve yeni gelişen mutlak monarşilerin İktisadi düşüncelerini yansıtırken ve zenginliğin kaynağını değerli madenlerde dolayısıyla ticarete bulurken, fizyokratlar zenginliğin kaynağını üretimde ve esas olarak artık değer yaratan tarımsal üretimde dolayısıyla "toprak"ta bulmuşlardır. Bu yüzden merkantilistler ticaret yoluyla zenginliği arttırmayı hedeflerken, fizyokratlar tarımsal üretimin artırılarak servet yaratılacağını söylemişlerdir.

Fizyokratların temel düşünceleri, bu okulun kurucusu olarak nitelendirilen François Quesnay'ın (1694-1774) "Ekonomik Tablo" (1758) adlı eseriyile anılmaktadır. Quesnay bu eserinde toplumu üç sınıfa ayırmıştır. Bunlar;

*Toprak sahipleri, (dönemin Fransa'sında kral, kilise ve soylulardan oluşur)

*Toprakları kiralayan çiftçiler ve çahşan üretken sınıf,

*Kısr sınıf (hem zanaatkarları hem de tüccarlar ve mali sermaye sahiplerini içerir) şeklindedir.

Bunlardan yalnızca ikincisi üretkendir. Toprak sahipleri ise, servetin kaynağı olarak toprak görüldüğü için "rant" elde eden tek kesim olarak değerlendirilir ve bu sebeple vergilendirilmesi gereken tek sınıf olarak önerilirler. Tek vergi sistemi olarak anılan vergilendirme politikası fizyokratların vardığı iki önemli sonuçtan ilkidir. Bir diğeri ise serbest dış ticarettir. Fizyokratların serbest dış ticareti savunmaları ise, tarımsal ürünlerin daha büyük bir pazara açılarak tarımsal üreticilerin eline yüksek fiyatların geçmesini istemelerinden kaynaklanıyordu. Bu politika onlara

göre, tarımı karlı kılarak birikimi teşvik edecekti. Üstelik bu fikrin arkasında durmalarının daha önemli bir nedeni vardı. O da serbest dış ticaretin "Tabii Kanun" felsefesine uymasıydı. Şimdi "Tabii Kanun" felsefesine girebiliriz.

Fizyokratlara göre dünyadaki her şey ideal bir düzene sahiptir ve bu düzen kusursuz olup, yasaları

Francols Quesnay

Kanun anlayışı, soyutlama yöntemini geliştirmeleri ve bütünlüklü bir İktisadi sistem tanımlamalarından hareketle önemsiyoruz.

"Tabii Kanun" felsefesine geçmeden önce Fizyokrat düşüncesinin doğmasına sebep olan koşullara değinmekte fayda var. Fizyokrasi, Merkantilizmin teorik

ın isteklerini yansıtmaktaydı. İktisadi yaşamda doğal düzene aykırı olabilecek her türlü kısıtlama, müdahale vb. davranışlar birer sapmayı temsil etmektedir. Dolayısıyla ekonomik yaşama müdahale, düzeni bozmakta ve ekonomik yaşamdaki köklerin kaynağı olmaktadır. Devletin ekonomik yaşamdaki müdahalesini sınırlamayı ve devlete yalnızca adalet ve bayındırlık gibi hizmetleri yapmayı öneren fizyokratlar, aksi durumda toplumun çıkarlarının en çoklanamayacağını (maksimize edilemeyeceğini) iddia ettiler. 80 sonrası tartışmalarındaki noktası olan ve kapitalizmin yapısal dönüşümü çerçevesinde gündeme gelen "küçülen dev- "yükselen piyasalar" gibi tartışmaların temel 250 önceki bu fikirlerden temellenmektedir. Herkesin çıkarının peşinde ekonomik faaliyet yürütme- toplumun çıkarının uyacağı fikri savunuldu- lan. İnsanların kişisel çıkarının peşinden gidebil- için de özel mülkiyet gerekli görülmüştür. Aslin- insanın kişisel çıkarlarının doğal düzene uygun- ağı fikri insan aklına duyulan güvenden gelmek- tir. Çünkü söz konusu dönem, bilimsel teknik bu- nun hızlandığı ve insan aklına duyulan güvenin- i ve onun rasyonel hareket edeceğine yönelik- can pekiştiği bir dönemdir. Fizyokratların etkilen- bir düşünür olarak John Locke, bütün politik fel- ini "davranışların itici gücü, kişisel çıkar" üze- rlenmiştir ve bu görüş, fizyokratların "bırakınız- lar"ı politikasıyla birebir örtüşüyordu.

liberal görüşün temellerini oluşturmalarının ya- ra, fizyokratlar Quesnay'ın "Ekonomik Tablo"su- k ekonomik soyutlama ve model kurma deneme- de gerçekleştirmiş oluyorlardı. Bunların haricinde "değer" kavramını kullanarak da daha sonra Smith'den Marks'a kadar birçoğunun kullanacağı kavramın da atası sayılırlar. Ancak belirtmek gere- ki artı-değer kavramı ancak Marks'ın öğretisi içeri- de kapitalizmi anlaşılır kılabilmiştir.

Fizyokratlar, artı değeri yalnızca tarımsal faaliyet alanında var olan bir değer olarak görmüşlerdir. Üretken emek odur. Onun haricinde kalan emek maddi varlığa artı bir değer katmamaktadır. Dolayısıyla fizyokratlar, artı-değerin kaynağını toprakta emek olarak açıklamışlardır. Marks fizyokratlara ait bu görüşü şu şekilde açıklamıştır:

... onların sistemine göre, emek, ancak bir tek- im dalında, yani tarımda artı-değer ürettiği için, artı-değeri doğuran şey emek değil, doğanın bu- naki özel faaliyettir (yardımcı oluşudur). Ve yal-

nızca bu neredenidir ki, onlara göre, tarımsal emek, di- ğer tür emeklerden farklı olarak, üretken emektir."³

Emeğin soyut ve genel kavranılmasının uzagında- ki fizyokratik öğreti Marks'ın emek konusundaki açık- layıcı emek-değer kuramıyla hak ettiği yeri kazanacak ve kapitalizmin genel işleyiş mekanizması anlaşılır olacaktır. Emek-değer kuramına önümüzdeki sayılar- da yer vereceğimiz için şimdilik bahsetmiyoruz. An- cak burada değinebileceğimiz husus, fizyokratlarda emeğe biçilen değer yaratma gücünün yalnızca tarımsal faaliyet içinde mümkün olduğu, bu anlamıyla da artı-değer ve emeğin soyut kavranması noktasında eksikliğin olduğudur. Fizyokratların attığı bu adım ileri olduğu kadar ürkektir de. Bu ürkeklik emeğin doğru kavranılmasını zorlaştırmıştır. "Öyleyse, emek henüz kendi evrenselliği ve kendi soyutlaması içinde kavranmamıştır; o hâlâ tikel bir doğal ögeye, kendi mad- desine bağlanmıştır, demek ki henüz ancak doğa ta- rafından belirlenmiş tikel bir varlık biçimi altında ta- nınmıştır." (1844 El Yazmaları, Sf. 183) Emeğin fiz- yokratlardaki toprağa bağlı yapısı ancak daha sonra- lar topraktan bağımsız kendi soyutlaması içerisinde kavranacaktır. Zenginliğin özünün, belli bir ögeye (toprağa) bağlanmaksızın kavranması emek-değer te- orisinin muazzam analiz gücüyle mümkün olacaktır ki biz buna ileride değineceğiz. □

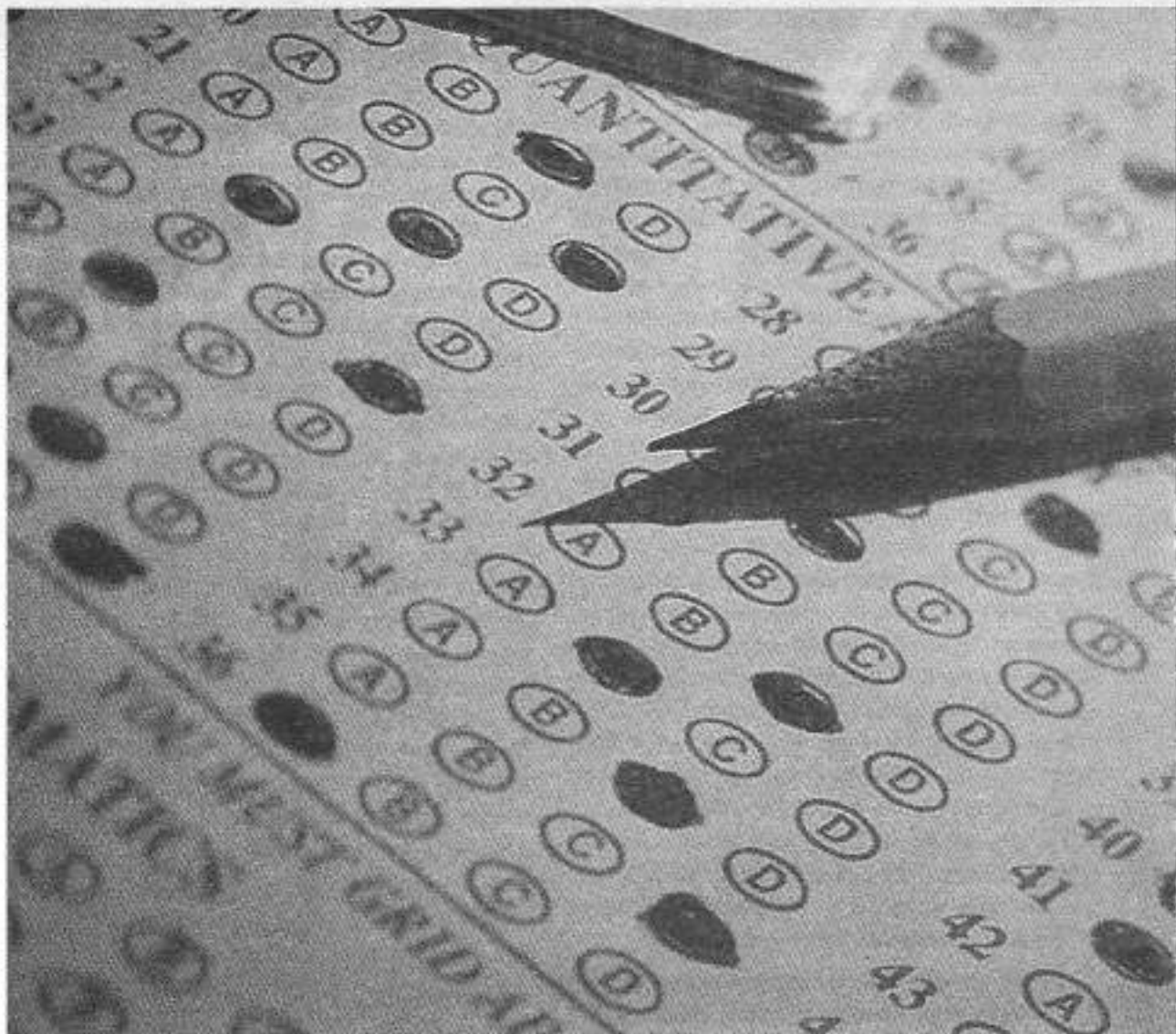
*XIV. Luls'nın bakanı olan Baptiste Colbert'in (1619-83) adıyla Colbertizm olarak tarihe geçen ve merkantilist öğretinin Fransa'daki özgün adı.

DİPNOTLAR

1. Schumpeter'den aktaran Gülten Kazgan, "İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi", İstanbul: Remzi Kitabevi.
2. Karl Marks, "1844 El Yazmaları", sf. 183, Sol Yayınları.
3. Karl Marks, "Kapital Cilt II", sf. 227, Sol Yayınları.

KAYNAKÇA

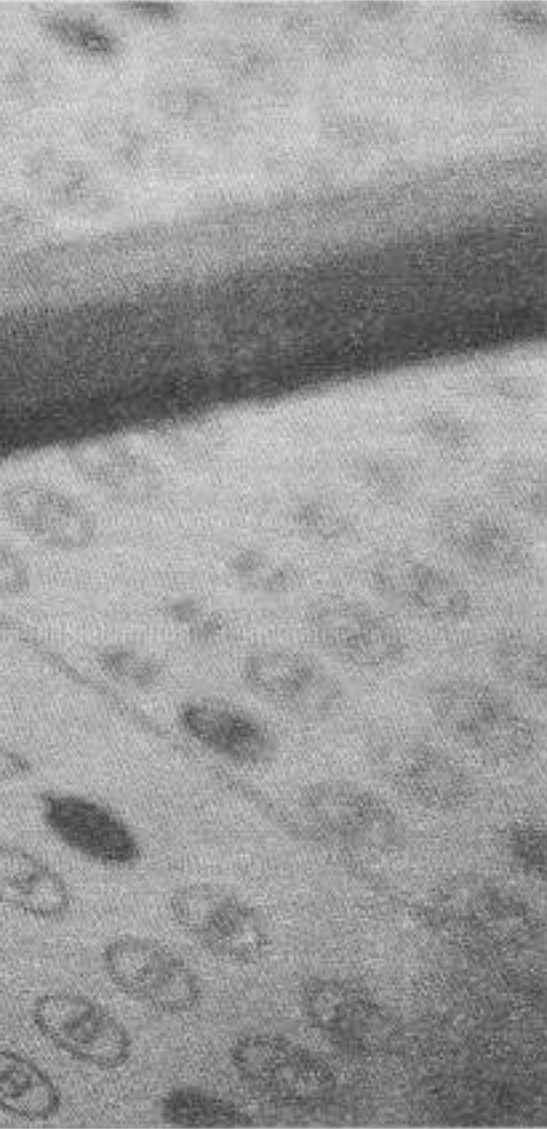
- Kazgan, Gülten, İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2003
- Savaş, Vural, İktisadın Tarihi, İstanbul: Avcıol Basım-Yayın, 1997
- Marks, Karl, Kapital Cilt II, Ankara: Sol Yayınları
- Marks, Karl, 1844 El Yazmaları, Ankara: Sol Yayınları
- Ekonomi Sözlüğü, Bilim ve Sanat Yayınları, 2006

SİSTEMİN ÖSS

Ülkemizdeki eğitim sisteminin açmazlarından biri olan Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) sınav tarihinin yaklaşmasıyla beraber ülke gündemindeki yerini tekrar aldı. On yıllardır devam eden ÖSS açmazı önceki senelerde olduğu gibi bu sene de benzer tartışmalar beraberinde getirdi. Bu yıl ki tartışmalar önümüzdeki yıllarda değiştirilmesi öngörülen ÖSS sınav tekniğine odaklanmış durumda. Hâkim sınıflar on yıllardır eğitim sistemi üzerinde çeşitli vesilelerle oynama yapıyor. Söz konusu oynamalar "değişim", "tarihi değişiklik"

gibi ifadelerle poh pohlanarak, başta gençlik olmak üzere, geniş kesimler üzerinde etkin birer bilinç bulandırmaya operasyonuna dönüşüyor. Zira bugün üniversite kapılarını zorlayan 2 milyona yakın genç önceki "başarılı" ve "tarihi değişimlerin" sonuçlarını yaşıyor. Bu süreci değerlendirmek dahi söz konusu girişimlerin sistemin kendi çıkana uygun açılımlar yapma kaygısı olduğunu göstermektedir. ÖSS sistemi, eğitimdeki fırsat eşitsizliği, ülkemizde yaşayan uluslar arasındaki dengesizlikler, kent ve kırsal arasındaki çelişkiler konu-

AÇMAZI

nda hiç bir sorununun çözümüne katkı sağlamaktadır. Sistem değişikliği hakkında Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) ve ÖSYM'nin çelişkili açıklamaları, ceke değişikliklerde olduğu gibi, bu değişiklikte de öğrencileri ve velileri belirsiz bir durumla karşı karşıya bırakmaktadır.

Yüksek Öğretim Kurumu'nun (YÖK) üniversiteye geçiş sisteminde köklü değişiklikler(!) getirmeyi amaçlayan taslağı esas olarak sınav adeti ve okullar arası puan farkı gibi konuları ele alıyor. Değişikliğe göre

ÖSS aşamalı olarak kaldırılarak:

1) Tek sınav yerine yıl içinde 5 kez tekrarlanan üniversite sınavı yapılacak. Öğrencinin yıl içerisinde girdiği ya da girebildiği 5 sınav hakkından en yüksek üçü geçerli sayılacak.

2) Öğrencinin tüm derslerden sorumlu tutulduğu sınav sistemi yerine üniversitelerin ilgili bölümlerle daha önceden açıklayacağı sınırlı dersten sınava girilecek.

3) Alan ve katsayı kriterleri kalkacak. Adaylar aldığı en yüksek puanlarla üniversitelere başvuracak.

Peki, Sistem Neyi Hedefliyor?

Sistemin neyi hedeflediğini YÖK başkanı Yusuf Özcan'ın "Hani diyorlar ya '190 dakıkada insanın hayatı tayin ediliyor. Çocuk rahat rahat girsin.'" ifadesiyle anlayabilmek mümkün. Anlaşılan YÖK başkanı yıllardır eğitim sistemi ve YÖK'e yönelik eleştirilerden usanmış olmalı ki sınav sistemine bulduğu dâhine çözümlerle, oturduğu paşa koltuğundan sınavzadelere birkaç şans daha vermenin vicdan rahatlığıyla, sınav mağdurlarının zekâ seviyesini rahatlıkla sınavabilir. Hâktın sınıflar, karşılarında ciddi bir halk muhalefeti/alternatifi olmadığı için, istediği "değişikliği" yapmakta ve gözlemlerinin içine baka baka bizlerle alay etmektedir. Dünyanın yeniden keşfi edasıyla yapılan bu mağrur açıklamanın, ülkemiz eğitim sisteminin duayenleri(!) sayılan dersane sahipleri tarafından alkışlanması sistemin kimlere hizmet ettiğini göstermektedir.

Özcan'ın bahsettiği sistem değişikliği, esasta burjuva feodal eğitim sisteminin yıllardır milyonlarca öğrencinin mağduriyetine sebep olan sistematik sorunları gizleme gayesinden öte bir anlam ifade etmiyor. Bu durum aynı zamanda gittikçe ticarileşen eğitim sisteminde dershanelere daha büyük rant kapısı aralamasının aracı olacak. Çünkü bahsedilen sistem değişikliğinde genel bir tercihten ziyade ilgili üniversiteler tarafından belirlenen derslerin başarısı üzerinden bir tercih sistemi oluşturacağından tercih sayısını azaltacak. Böylelikle kişinin puanı yeterli olsa dahi "seçme hakkı" sınırlandırılmış olacak. Bu da YÖK'e daha rahat bir eleme olanağı vererek. Ülkemizde eğitim sisteminin aktörleri doğası gereği, öğrencilerin bedensel, düşünsel, kültürel ve ruhsal gelişimini bir bütün olarak değerlendiren daha ileriye taşımak istemez. Çünkü böyle bir gençlik, sistem için tehlike oluşturur. Onun için sistem, yıllardır üniversite kapısında birikmiş bir milyondan fazla öğrenciyi daha rahat eleme yolları üzerinde kafa yoruyor.

YÖK başkanının açıklamasının aksine ÖSYM başkanı Ünal Yanmağan uygulamadan kaynaklanan zor-

ŞENAY
EROĞLU
AKSOY

Cumbalı evinizin penceresinden bakarak büyümüştünüz. Uzun zaman sonra geldiğiniz şehrinizde, aynı eve değil de otele yerleşmek zorundaydınız.

Birbirine yapışık evlerin, yıkılmış kilisenin önünden yürüdünüz. Sizden önce milyonlarca insanın ayak bastığı yerlere yalnız siz varmışsınız gibi basıp dar pencerelerden özlemle bakan çocukları görmeden geçtiniz. Bavulunuzda kâğıtlar, resimler vardı. Gizli, çok gizli.

Baharın yeni yeni soluşunu üfürdüğü sokaklardan çiçekli dalların uzandığı bahçelerin önünden geçtiniz. Bir kadın pencereden uzanıp elindeki beyaz çarşafı çırttı, çocuklar koştu yanınızdan ılık nefesleriyle, görmediniz. İşte buradaydınız. Doğduğunuz, büyüdüğünüz şehirde. Ne yerde yuvarlanarak toprağa belendiğiniz günler geldi aklınıza, ne de komşularınız Yankos Efendi, Osman Dayı ve mahallesi gülmekten kıran Arlin Usta.

Otele geldiniz. Odaya çıktığınızda kapının arkasındaki aynanın önünde durup yüzünüze baktınız. Renginiz biraz soluktu ama kendinizi beğenirdiniz. Omuzlarınız geniş, boyunuz uzundu. Derin bir solukla doldurdunuz ciğerlerinizi. İçinizdeki rüzgârın sokaklarda esmesine az kalmıştı. Çalan telefonu açtınız "Nerdesin?" dedi karşıdaki ses. "Oteldeyim" dediniz. Sanki sokaklar çokça düşünceli ama sesiniz hoyrattı. Bavulunuzu boşaltmadınız. İşinizi bitirip hemen dönecektiniz.

Otobüsten inince yorgun değildiniz ama sonra arabayla uzun bir yol gelmişsiniz. Kasisli, tozlu yollar yormuştu sizi. Öğleye kadar oteledeki odanızda dinlendiniz, televizyon seyredip yıkandınız. Sonra şehrin küçük meydanına çıktınız.

Çınar
ve siz

İlerideki Çınarın Altı Kahvesi'ne yaşlı adamlar dolmuş sohbet ediyorlardı. Babanız da mahsulü sattıktan sonra bu kahvede soluklanırdı. Onun sözlerini, kahveyi anlatışını hatırladınız. Çınar ağacını, dallarına yuva yapan kuşları... Oraya doğru döndünüz, sandalyelerin üzerinde kaykılarak oturan yaşlı adamlar sustu. Kahvenin sahibi çoktan ölmüştü, siz bunu bilmiyordunuz. Bilseniz çok da umursamazdınız. Esmer, geniş omuzlu bir adam yerinden kalkıp kavadaki suyu çınarın dibine döktü, gördünüz. "Komik" dediniz. "Koca çınar senin bir kova suyunla mı yaşayacak?" Oysa yüzyıllardır çınarın altında oturanlar aynı kovayla su vermişlerdi ağaca.

Sonra onlar da sizi fark ettiler. Kasketlerini kaldırıp çıplak kafalarını kaşıdılar ve yüzünüze uzun uzun bakıp: "Bu günlerde şehirde kötü bir şeyler olacak" dediler. Siz kahveye yürürken bir parlama oldu gökyüzünde, bir gümbürtü koşturdu. Çınarın altındakiler bir çırpıda sandalyelerini kapıp içeri kaçıştılar. Siz de koştu nuz ama kahvenin kapısı kapalı, içerisi zifiri karanlıktı. Az önce ağaca su verdikleri kova kenarda öylece duruyordu. Bir tekme savurdunuz, kova yuvarlandı.

Kahveyi geçip ıssız sokaklara daldınız. Merdivenleri inip kurban bayramları öncesi tıklım tıklım dolu olan bileyciler çarşısına girdiniz.

Çocukken bu sokakta babanızla yürürken gördüğünüz bilek taşları geldi gözünüzün önüne. En çok, dönenen taşa dayadıkları bıçaktan etrafa saçılan kıvılcımlara şaşardınız. Babanızla dağda vurduğunuz domuzu burada bileylettiğiniz bıçaklardan biryle delik deşik etmişsiniz.

Kutu gibi dükkânların önünden yürüdünüz, içeride oturan adamlara, baş aşağı sarkıtılmış bıçaklara baktınız. Evvelce gittiğiniz yerlere gitmezsiniz, hem sizi tanımak isterler, hem bıçağı nerede kullanacağınızı sorarlardı. Boş sokaktan bir gölge gibi sessizce yürüdünüz. Başınızı çevirmeden pencerelerden baktınız. Küçük kapılı dükkânın içinde, elindeki bıçağı masaya saplayıp duran bir adam vardı. Kapıyı açıp içeri girdiniz. Adam oturduğu yerden kalkmadan size baktı. Dudağında ve yüzünde yara izi vardı. Düz siyah saçları dağınık duruyordu. Tezgâha yaklaşıp belinizdeki bıçağı çıkar dınız. Tavandan sarkan ampulün sarı ışığı azalıp arttı. Elinizdeki bıçağı adamın önüne bıraktınız. Bilek taşı gürültüyle döndü. Metal, ta

şa değdiğinde çıkan ses ve kıvılcımlar etrafa yağıyordu. Adam işini bitirince yeni bir kılıf çıkardı. Konuşurken yırtık dudağından sıçrayan tükürük yüzünüze geldi. İğrendiniz. Parayı ödeyip bıçağı belinize taktınız.

İlki bahar gecesinde karanlıkla kol kola yürüdünüz. Cebinizdeki kâğıtta yazılı adrese baktınız, biliyordunuz. Buraları avucunuzun içi gibi biliyordunuz. Dinlenmek için otele dönmeye karar verdiniz. Dar yollardan geçerken içlerin de insanların kımıldadığı bahçeli evler size eşlik ediyordu. Bir çocuk önünüzden gülererek geçti, görmediniz.

Otele girdiğinizde başkalarının kokularıyla kirlenmiş yatağa uzandınız. Bıçağı yastığın altına koyup deliksiz bir uykuya daldınız. Sabaha karşı kalktığınızda gün yeni doğmuştu. Yıkandınız, dişlerinizi fırçalayıp dışarı çıktınız. Kapının önünde kimseyi görmediniz. Zaten adınız da doğru yazılmamıştı oteldeki kayıtlara. Cebinizdeki hiç tanımadığınız adamın fotoğrafına son kez bakıp yırttınız. Karnınız acıkmıştı, yeni açılmış dükkânlardan birine girdiniz. Elinizdeki süt kutusunu gören kasier "Çocuğunuza mı" dedi yumuşak sesiyle, cevap vermediniz. Kapıdan çıkınca sütü tepenize diktiniz.

Adınız gibi bildiğiniz adrese gelip duvarın arkasına gizlendiniz. Sonra önünüzden geçen gövdeyi omzundan yakalamak istediniz, anladığı olacağını. Koşmaya başladı. Kendinden önce milyonlarca insanın ayak izlerini bırakarak geçtiği yollardan, kurban olarak geçenlerin adlarını bilerek koştu. Siz de acemi değildiniz en kestirme yolları iyi bildiniz. Şehrin sokaklarındaki kovalamaca Çınar Altı Kahvesi'nin önüne kadar sürdü. Hızla yaklaştınız kurbanınıza ve çınara dayanmış soluk soluğa bedenini boynundan kavradınız. Sonra bileyciler çarşısında keskinleştirdiğiniz bıçağınızı defalarca sokup çıkardınız onun sıcak böğrüne. Hiç direnmedi, zaten arkasındaydınız. Sonra bir daha sokup çıkardınız bıçağı böğrüne. Düştü. Sıcak kanı hızla aktı çınarın dibindeki toprağa. Geriye bakmadan yürüdünüz, düşenlerin gözlerine bakmazdınız, merak etmezsiniz nasıl yattıklarını.

Otele dönüp çantanızı aldınız. Geldiğiniz sokaklardan geri döndünüz. Cumbalı evlerin pencerelerinden çocuklar bakıyordu, gözleri korku dolu. Biliyordunuz.

***Aramızdan ayrılışlarının 3. yıl dönümünde
ölümsüz 17'leri saygıyla anıyoruz!***

GRUP MUNZUR'UN
SON ALBÜMÜ
"KIZIL ANKA"

ÇIKTI

ÇİZ-DÜŞÜN?

Aşkın Ayrançioğlu

